

**AVALUACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA PILOT DELS TALLERS D'ESTUDI
ASSISTIT DE LA UVIC DINS DELS PLANS EDUCATIUS D'ENTORN
DE MANLLEU, RODA DE TER I VIC (CURS 2006-2007)**

Elisenda GÜELL BOU

Doctorat: Educació inclusiva i atenció socioeducativa al llarg del cicle vital

(Bienni 2005-2007)

Departament de Pedagogia

Tutora: Núria Simó i Gil

Curs acadèmic: 2008-2009

Universitat de Vic

Novembre 2008

Índex

1. Introducció	5
1.1. Justificació i motivacions pel tema de la recerca.....	5
1.2. Situació de l'estudi.....	5
1.3. Objectius.....	6
2. Marc teòric.....	8
2.1. Treball en xarxa treball integrat.....	8
2.1.1. Treball comunitari, treball integrat, treball en xarxa.....	8
2.1.2. La comunitat en la tasca educatives	9
2.2. Igualtat d'oportunitats: cohesió social	12
2.2.1. Del concepte d'igualtat.....	12
2.2.2. La igualtat d'oportunitats en educació.....	15
2.2.3. La igualtat d'oportunitats com a eina per a la cohesió social.....	17
2.3. Plans educatiu d'entorn	18
2.3.1. Els Plans Educatius d'Entorn: una modalitat de treball en xarxa.....	18
2.3.2. Què són el són els Plans Educatius d'Entorn..	18
2.3.3. Context del PEE	20
2.3.4. Perquè els PEE	22
2.3.5. Objectius dels PEE? Per a què? ...	22
2.3.6. Per a qui?	23
2.3.7. Quan?.....	23
2.3.8. Zona educativa dels PEE.....	24
2.3.9. Organització dels PEE.....	25
2.3.10. Agents del territori participants en el PEE	28
2.3.11. Finançament.....	28
2.3.12. Els PEE com a eina per a la cohesió social ..	29

2.4. Els tallers d'estudi assistit	29
2.4.1. Què són els tallers d'estudi assistit?	29
2.4.2. Organització i gestió dels TEA	31
2.4.3. Antecedents dels TEA: PROA	31
2.4.4. Antecedents dels TEA: Referents Europeus	33
Regne Unit: <i>Excellence in cities</i>	33
França: Zona d'Educació Prioritària.....	36
Holanda: <i>Community schools</i>	37
2.4.5. Els TEA una eina per a la inclusió	39
2.5. Formació des de la universitat: aprenentatge des de la pràctica..	39
2.5.1. Aprenentatge servei.....	39
2.5.2. Antecedents de l'aprenentatge servei	40
2.5.3. Els TEA a la UVic, una modalitat d'aprenentatge servei	41
3. Objectius.....	44
4. Metodologia	46
4.1. Enfocament metodològic general de la recerca	46
4.2. Temporalització	47
4.3. Estratègies de recollida de la informació... ..	48
La primera aproximació al projecte	52
Investigant els tallers	54
Registre de dades	63
4.4. Aspectes ètics de la recerca	65
5. Anàlisi de dades	67
Informe d'avaluació dels Tallers d'Estudi Assistit. Curs 06-07	67
5.1. Tallers: funcionament i dinàmica.....	68
5.1.1. Horaris.....	68
5.1.2. Espais.....	71
5.1.3. Assistència	73
5.1.4. Tasques dels centres en els TEA	76
5.1.5. Tasques que els alumnes realitzen als tallers.....	79

5.1.6. Aprenentatges dels alumnes	84
5.1.7. Perfil dels alumnes	87
5.2. Estudiants UVic	92
5.2.1. Expectatives sobre el perfil del monitor..	92
Des del departament	92
Des del centre	94
Des de la universitat.....	96
5.2.2. Formació que han rebut.....	97
5.2.3. Aprenentatges que han fet els monitors.	99
5.2.4. Aspectes a millorar	104
5.3. Coordinació dels agents participants	107
5.3.1. Xarxa interna	107
5.3.2. Xarxa externa	115
6. Conclusions	122
7. Bibliografia.....	142
8. Annexos.....	146
Annex 1: Entrevistes inicials	146
Annex 2: Organigrama TEA.....	151
Annex 3: Entrevista coordinador UVic	152
Annex 4: Entrevista tutors.....	153
Annex 5: Entrevista coordinadors TEA als centres	155
Annex 6: Observacions TEA.....	157
Annex 7: Grups de conversa estudiants UVic..	159
Annex 8: Grups de conversa alumnes	160
Annex 9: Qüestionaris estudiants UVic.....	164
Annex 10: Memòria estudiants	165
Annex 11: Qüestionaris proposats per l'avaluació dels TEA en properes edicions	166

1. Introducció:

1.1. Justificació i les motivacions pel tema de la recerca.

Com a professora de ciències experimentals a secundària, m'he adonat que un dels principals problemes que es troba l'ensenyament avui en dia és el d'acoplar en una mateixa aula inquietuds molt diverses, d'alumnes amb un entorn familiar, cultural i social molt diferent. Hi ha alumnes que pel fet d'haver vingut d'un altre país no poden seguir el ritme normal de la classe, ja sigui per què no entenen la llengua o bé per què el seu nivell d'escolarització és inferior, o simplement diferent, o ambdues coses a la vegada. A més aquests alumnes tampoc tenen un entorn que afavoreixi l'estudi i els animi.

Els Tallers d'Estudi Assistit tenen un component afectiu que em va interessar molt ja que no es tracta només d'oferir classes de repàs, sinó que implica un acompanyament emocional de l'alumne, es tracta d'ajudar-lo a obtenir allò que per les seves característiques familiars no pot obtenir del seu entorn.

Partidària d'una educació inclusiva, crec que és necessari molt esforç per part de tots per tal que sigui una realitat. Crec que els TEA són una eina molt interessant per la inclusivitat dels fills d'aquelles persones amb condicionants socials que actualment tenen una presència molt important en la nostra comarca. Poder contribuir a la continuïtat i millora dels Tallers d'Estudi Assistit, va esdevenir un repte per a mi.

1.2. Situació de l'estudi:

La investigació es realitza en centres de primària i secundària de Manlleu, Roda de Ter i Vic que realitzen els tallers d'estudi assistit els monitors dels quals són estudiants de la UVic tutoritzats i formats des de la UVic. El Taller d'Estudi Assistit (TEA) és una activitat educativa que s'engloba dins el Pla Educatiu d'Entorn de les poblacions mencionades de la comarca d'Osona. Consisteix en la realització d'activitats extraescolars de reforç escolar, dirigides a alumnes de cicle mitjà, cicle superior i secundària, escollits pels centres per tal que les seves característiques encaixin en l'objectiu d'aquest taller: va adreçat a alumnes que no tenen unes bones condicions a casa per fer una correcta

escolarització. Tot i que no és exclusivament per alumnes nouvinguts, aquests són els que més s'ajusten a les característiques descrites.

Des del curs 2006-2007 la UVic¹ va assumir-ne la coordinació i el seguiment dels monitors.

El treball de recerca pretén realitzar l'avaluació d'aquests Tallers d'Estudi Assistit. Però també contextualitzar-los en el marc teòric dels Plans Educatius d'Entorn així com comprendre el treball en xarxa que suposa l'organització dels tallers i com aconseguen ser una eina per afavorir la igualtat d'oportunitats. A més de valorar l'oportunitat d'aprenentatge que els tallers han representat per als estudiants de la UVic participants com a monitors dels TEA com a un element de formació i fer una valoració del que ha significat la implicació de la UVic en el projecte per a tots els agents implicats.

El treball de recerca, pretén també oferir una proposta de sistematització de l'avaluació dels Tallers d'Estudi Assistit per a propers cursos.

Es fa una aproximació als antecedents dels TEA, els PROA a la resta de l'Estat, així com a altres iniciatives europees com els *Excellence in cities* al Regne Unit, les ZEP franceses i les *Community schools* holandeses, inspiradors dels TEA.

L'estudi s'ha basat en una metodologia qualitativa interactiva que ha permès una visió contrastada de tots els punts de vista dels diferents agents implicats en els Tallers d'Estudi Assistit.

1.3. Objectius:

El treball de recerca té la finalitat de realitzar el seguiment dels TEA per tal de conèixer-los i avaluar-los. Per aconseguir aquesta finalitat ens proposem estudiar les dimensions següents: Per una banda analitzar com la UVic assumeix la responsabilitat de la formació i seguiment dels estudiants que participen com a monitors en els TEA, i per l'altra,

¹ L'equip que ha desenvolupat l'experiència del primer any ha estat: Joan Soler Mata com a coordinador dels tallers; Gemma Boluda i Jesús Soldevila com a tutors dels estudiants-monitors, Ester Portell com a secretària

contextualitzar els Tallers d'Estudi Assistit com una eina dels Plans Educatius d'Entorn, per la igualtat d'oportunitats; així com valorar el treball en xarxa que els tallers representen.

Els objectius, que se'n deriven d'aquestes dues dimensions, són:

- Avaluar el funcionament dels TEA durant el primer curs d'implantació
- Avaluar la formació i el seguiment que reben els monitors dels TEA
- Avaluar la implicació de tots els agents que hi participen.
- Plantejar propostes de millora per a les properes edicions dels TEA. D'entre aquestes propostes volem destacar la sistematització de l'avaluació.

2. Marc teòric

2.1. Treball en xarxa i treball integrat

2.1.1. Treball comunitari, treball integrat, treball en xarxa²

El pas d'una societat homogènia amb estructures socials comunitàries a una societat més heterogènia i individualitzada, ha suposat la fragmentació de la societat actual. Com a resposta a aquesta transformació i davant la necessitat de rearticular la societat s'han plantejat solucions amb un enfocament comunitari, on tota la comunitat treballa per fer front a la fractura social. El treball comunitari té en compte la necessitat d'una col·laboració estable i sistemàtica de la comunitat per tal de donar resposta a les noves demandes socials, fruits de la transformació de la societat en àmbits com el treball, la família o l'entorn comunitari; i ho fa rendibilitzant i revaloritzant els recursos existents i amb la participació de tota la comunitat, tenint en compte les relacions socials. Cal també un treball integrat de tots els agents del territori a qui cal exigir compromís i corresponsabilitat alhora d'afrontar els problemes que afecten el territori.

El treball en xarxa es distingeix del treball comunitari perquè pot abastar unitats territorials més àmplies que les de la pròpia comunitat; i si bé com en el treball integrat també hi participen tots els agents del territori, el treball en xarxa va més enllà al pretendre assolir un objectiu comú i compartit per a tots aquests agents. El treball en xarxa, es planteja com un treball on la comunitat s'articula per fer front a la fragmentació mencionada implicant la comunitat de manera personal i col·lectiva, i aportant solucions des del propi territori.

La transformació social mencionada, afecta plenament el terreny educatiu, tot i que no és l'únic àmbit afectat i en el qual es plantegen propostes que incloguin tot l'entorn; en l'àmbit sanitari el treball en xarxa pot suposar una resposta a les demandes de la societat.

En el treball en xarxa identifiquem els següents principis:

- Compromís i corresponsabilitat dels agents.

² Document de bases del projecte Trama (Versió 2 – Juny 2007)

- Participació conjunta de tots els agents des d'una lògica d'igualtat i plural, no jeràrquica.
- Reconeixement de la importància de tots els agents.
- Projecció de futur; treball en xarxa no com una mesura puntual, sinó com una forma de treballar
- Proximitat del territori, racionalitat i transparència.

2.1.2. La comunitat en la tasca educativa

Amb paraules d'Eulàlia Bosch³, l'educació és una odissea que conté principalment tres aventures, entre moltes d'altres. La primera aventura es situa ja a l'entorn del naixement, quan es fa necessari un engranatge amb la comunitat, amb la història humana. Així mateix la societat, la comunitat s'ha de fer responsable de cada nou membre per tal de que acabi valent-se per si mateix *“allò que va ser, és l'inici del que un altre pot aprofitar per créixer”*. En la segona aventura, entorn al patrimoni cultural acumulat, es descobreix la importància de conciliar escola i entorn ja que s'aprenen coses necessàries per a la vida tant a dins com a fora de l'escola. La tercera aventura, entorn a la creació, comença quan descobrim allò únic en nosaltres, allò que ens fa singulars i que només nosaltres podem fer.

Així doncs, l'educació és integrar aquell nou individu a la comunitat; fer-lo partícip dels coneixements acumulats per tal que pugui desenvolupar-se en la comunitat de la qual ja forma part; i, ajudar-lo a descobrir la seva singularitat dins aquesta comunitat.

L'educació implica nens i adults. Però si els adults actuem tots a la una, l'acollida del nen a la comunitat, l'aprenentatge del patrimoni cultural acumulat i la descoberta d'un mateix seran més reeixides que si el nen rep informació de diferents referents. Per això és necessari un treball integrat entre tots els membres de la comunitat, tot i que amb tasques definides.

³ En la conferència *L'Odissea de l'Educació* en el marc de les Converses Pedagògiques 2007, organitzades per la UVic

La realitat social canviant d'avui en dia requereix respostes educatives en aquest sentit. El treball integrat entre tots els agents del territori es planteja com a una opció a tenir en compte davant les necessitats que els intensos fluxos migratoris i la mobilitat social suposen actualment. És la comunitat treballant en xarxa la que acull el nou individu, el nou vingut a la comunitat.

En l'àmbit educatiu, podem definir *treball integrat* com un mètode de treball que té en compte tots els agents del territori implicats en l'educació, els exigeix un compromís i els fa corresponsables dels problemes que afecten al territori al qual pertanyen. I que pretén fomentar la responsabilitat col·lectiva alhora que promou respostes col·lectives respecte a determinats aspectes comuns. En el treball integrat es construeixen espais de responsabilitat compartida a partir del compromís mutu per tal d'evitar la fragmentació de la responsabilitat. (SUBIRATS i ALBAIGÉS, 2006).

Amb el treball integrat podrem complementar la tasca de l'escola, treballant amb l'escola, seguint les seves directrius. I d'aquesta manera, consolidar el que anomenem "comunitat educativa" al voltant dels centres educatius per reforçar el caràcter comunitari de l'educació escolar (SIMÓ I TORT, 2006), ja que la relació entre centres educatius i el territori on es troben requereix aquesta mesura.

Com comentàvem, amb el treball en xarxa pretenem un objectiu comú entre els agents educatius del territori. Per tal que aquest treball en xarxa sigui efectiu, és important reforçar el diàleg entre aquests agents i "*situar el territori com l'element central que ha de servir la xarxa educativa*" (SIMÓ i TORT, 2007). És important doncs, trobar i establir un espai i uns moments per aquest diàleg; crear ocasions pel debat i oportunitats per la presa de decisions. Aquesta xarxa educativa, articulada per tots els agents del territori, ha de servir per vehicular la cohesió social del territori. Com més individus del territori estiguin implicats, integrats, en aquest treball, més resistent serà la xarxa creada.

El treball en xarxa, ha de ser una estratègia per tal que tots els membres de la comunitat dirigeixin esforços en una mateixa direcció. "*Un lloc on es combat la marginació té més oportunitats d'èxit que un territori desarticulat*" (SIMÓ, 2007). D'aquesta manera, anant tots a l'una la influència del món adult serà més efectiva. Fent un símil amb la física, si

l'esforç d'un dels agents implicats es dirigeix en sentit contrari, la força resultant disminuirà o pot ser nul·la al contrarestar les altres o fins i tot superar-les.

Actualment l'escola ha deixat de ser l'únic lloc de transmissió de coneixements, i l'aspecte educatiu ja no és només compartit amb la família. Hi ha molts agents involucrats, i en la realitat social actual cal que sigui així. Però també cal organitzar l'acció de tots els agents. Si considerem el territori com un "*sistema formatiu integrat*, un lloc d'intercanvi de cultura enlloc d'un concepte geogràfic o administratiu," (SIMÓ i TORT, 2006) aleshores les millores dels centres educatius passaran també per la consolidació de la relació d'aquests amb el territori.

En el treball integrat cal trobar mecanismes de comunicació vàlids, útils i eficaços per a tots els agents implicats. El treball integrat dóna rellevància a alguns aspectes considerats menys importants: transport, servei de menjador, servei d'acollida, activitats extraescolars... i que cada cop influeixen més en el tarannà de l'escola. De manera que l'escola ha de ser un element més en el treball, tot i que, segurament, el més important i amb funció integradora. Quan tots els agents que integren la comunitat educativa treballen per uns objectius comuns, parlarem del treball en xarxa.

La xarxa establerta entre els agents educatius ha de tenir capacitat d'adaptació als continus canvis, i ha de ser prou resistent per perdurar més enllà de una llei o una normativa momentània. I ha d'estar als serveis dels objectius acadèmics i socials que suposa l'educació.

És treballant des de la comunitat on es poden fer sentir totes les opinions i punts de vista dels agents implicats, i hauria de significar un espai de projecció de les necessitats de cada entitat, associació, etc. involucrada.

Tota la societat, tota la comunitat, doncs, és la responsable que cada individu trobi el seu lloc en l'engranatge que la fa rutllar. Així doncs també, serà tola la comunitat responsable de cada fracàs individual i aquest, no pot deixar indiferent als individus que formen part de la mateixa comunitat. Alhora, cal un compromís de cada individu amb la comunitat per tal de que aquesta se'n responsabilitzi.

2.2. Igualtat d'oportunitats: cohesió social

2.2.1. Del concepte d'igualtat

La realitat de la societat actual fa que haguem de donar respostes educatives per tal de donar les mateixes oportunitats a tots els membres de la societat amb l'objectiu d'evitar una disgregació de la societat. Hi ha risc de disgregació social, o de no cohesió, quan la diferència es considera un problema, en contraposició a la diversitat, que s'entén com a font de riquesa cultural.

Però què és la diferència?

Segons el "Diccionari de la llengua catalana de l'institut dels estudis catalans", la diferència és allò per què una persona o una cosa difereix d'una altra. *Diferir* és definit com: "no ésser igual a algú o alguna cosa, ésser dissemblant".

Però, no hi ha ningú exactament igual a un altre, tots som diferents. Això ja ho sabem. El que ens importa és el grau de diferència. Si som massa diferents això suposarà l'exclusió del grup. Però qui marca el grau de diferència, quan un és prou diferent per quedar fora del grup? El límit canvia segons cada època (no fa pas tants anys que les dones tenim ànima), societat, ... en definitiva som nosaltres que delimitem aquesta diferència. I si realment és important la diferència. De fet tot és relatiu, fins i tot el temps.

No podem apartar de la societat, de l'escola a determinats individus només pel fet que així serà més fàcil educar la resta. La societat la formem tots els individus i per tant l'escola també l'haurien de formar tot tipus d'individus. Si eduquem en la diferència, separant els alumnes diferents, tindrem més homogeneïtat a l'aula (però no crec que vulgui dir menys conflictes). Hi ha qui defensa l'exclusió dient que els alumnes amb necessitats educatives especials se'ls pot tractar amb més atenció i podran aprendre més. Però no aprendran a moure's pel món, a valer-se per ells mateixos en la nostra societat, que és l'objectiu principal de l'educació. Hem de preparar-los també per desenvolupar allò pel que tenen més qualitats. I saber descobrir en què tenen més habilitats.

"La contribución más evidente que el sistema educativo puede hacer al desarrollo del niño consiste en ayudarle a encontrar una parcela en la que sus facultades personales puedan

aprovecharse plenamente y en la que se sientan satisfechos y preparados. Sin embargo, hemos perdido completamente de vista este objetivo y en su lugar, constreñimos por igual a todas las personas a un estilo educativo (...) y nos dedicamos a evaluar la trayectoria vital de una persona en función del grado de ajuste a un modelo de éxito estrecho y preconcebido. Deberíamos invertir menos tiempo en clasificar a los niños y ayudarles más a identificar y a cultivar sus habilidades y sus dones naturales,” (GOLEMAN, 1995; p35)

La diferència, doncs, es contraposa a la diversitat, concebuda com un valor. I és quan parlem de diversitat enlloc de diferència quan té sentit parlar d'igualtat d'oportunitats.

Però, què és la igualtat?

El “Diccionari de la llengua Catalana de l'institut dels estudis catalans” defineix la igualtat com la condició d'ésser igual una cosa a una altra. Que no difereix gens d'una altra cosa. Quan parlem d'igualtat, el que fem és buscar semblances al què és més freqüent. La igualtat, no és tan evident (CARBONELL, 1997) ja que no es pot percebre ni és demostrable científicament que són iguals.

Els alumnes aprenen que allò que apartem, és perquè és dolent. Si no hem tingut contacte amb persones d'altres ètnies, amb persones amb discapacitats, amb persones amb Síndrome de Down, amb persones amb qualsevol dificultat, els continuarem apartant de la societat. Els mirarem de manera estranya. No els podrem considerar “iguals”, ja que no en tindrem referències.

Per tant, per educar en la igualtat, ens hem d'acostumar els uns als altres tal i com som. Tothom ha d'estar inclòs en el sistema educatiu, ja que la societat la formem tots, independentment de les nostres diferències.

Buscar mètodes per tal que tots els alumnes tinguin igualtat d'oportunitats independentment de la seva diferència, o diversitat, no és fàcil. Una escola que s'adapti a les necessitats dels alumnes, per tant una societat que s'adapti a les necessitats de les persones; la inclusivitat és una resposta educativa a la diversitat

La inclusió té en compte dos factors (PUJOLÀS, 2003) la qualitat de l'educació i la igualtat d'oportunitats. I podem parlar d'igualtat de possibilitats i de resultats (CARBONELL, 1997)

per parlar d'una igualtat completa. A diferència de la integració, la inclusió implica canvis en l'escola (estructurals, de recursos pedagògics, de recursos humans,) que permetran un millor accés a l'educació de qualsevol alumne, proporcionant-li una millor qualitat en l'educació. Cal que qualsevol alumne amb qualsevol NEE tingui les mateixes oportunitats d'accedir al coneixement que un alumne sense aquestes necessitats especials. L'educació inclusiva pretén un únic sistema educatiu preparat per a què tots els alumnes puguin rebre una educació millor. Però educar en la igualtat d'oportunitats no és fàcil i tot i que aquesta igualtat és una convicció, també és un axioma moral indemostrable; de manera que educar en aquest convenciment és una tasca molt difícil, no n'hi ha prou en valorar de forma positiva la diversitat o la tolerància (CARBONELL, 1997). Aquesta educació en la igualtat, implica satisfer les necessitats de cada individu, i això és el que la fa complicada. Encara que l'escola totalment inclusiva es troba encara molt lluny, ja que la nostra societat de moment no hi aposta, crec que és la millor solució per aconseguir una societat més igualitària i diversa. Caldria intentar assolir una aula inclusiva independentment de la societat o fins i tot de l'escola. Actualment a les aules ja hi ha prou diversitat, per fer-nos adonar que el model que s'ha seguit fins ara no ha estat útil. Transmetre als nostres alumnes una ensenyança cooperativa, no tant competitiva.

Els nostres alumnes aprenen a l'aula que la societat no és homogènia. Ara haurien de començar a aprendre que l'heterogeneïtat no té per què ser font de conflictes. Pot ser que no sempre s'hagi de celebrar aquesta heterogeneïtat com una festa de la diversitat, on tots som amics i companys; però han d'aprendre que com a mínim s'hi pot conviure de manera ordenada, pacífica ... i que respectar i ser respectat és bàsic per què la societat funcioni. A part del que significa el respecte a la societat: ensenyar-los a conviure, per tal que l'ordre de la societat es pugui mantenir. Si cadascun dels alumnes pot realitzar-se com a persona, la societat serà més equilibrada.

2.2.2 La igualtat d'oportunitats en educació

La realitat actual del sistema educatiu fa que cada vegada sigui més difícil poder garantir la igualtat d'oportunitats educatives. És un sistema educatiu diversificat i els fenòmens com la immigració i la segmentació dels centres educatius incorporen noves dificultats (SUBIRATS i ALBEIGUÉS, 2006).

Hi ha indicis, doncs, de desigualtats d'oportunitats a Catalunya. Entre d'altres factors, els que ens interessa evidenciar, són les desigualtats degudes a la classe social i a la immigració (BONAL, ESSOMBA i FERRER, 2004). Com podem veure en els quadres següents:

	ACCÉS	CONDICIONS	RESULTATS
C L A S S E S O C I A L	Accés desigual dels grups socials als nivells educatius preobligatoris i postobligatoris	Diferències en el grau d'heterogeneïtat social dels centres	Correlació negativa entre nivell de renda i resultats educatius
	Barreres econòmiques d'accés a determinats centres	Esforç econòmic desigual en educació en funció de la classe social	Presència menor de les classes treballadores en estudis secundaris postobligatoris i en ensenyaments artístics, així com en ofertes de formació permanent i d' inserció laboral
	Barreres "culturals" d'accés a determinats centres.	Manca d'estructures complementàries de suport a l'aprenentatge	
	Barreres econòmiques en l'accés a serveis de temps lliure i/o activitats extraescolars	Menor ús de la formació no reglada	

	ACCÉS	CONDICIONS D'ESCOLARITZACIÓ	RESULTATS
I M M I G R A C I Ó	Accés desigual de l'alumnat d'origen immigrant als nivells educatius obligatori, preobligatori i postobligatori	Concentracions artificials	Problemes d'adquisició d'ensenyaments mínims i bàsics
	Situacions de desescolarització	Manca de recursos específics que facilitin l'aprenentatge	Rendiment acadèmic baix
	Situacions d'"invisibilitat" oficial	Concentració de l'alumnat d'incorporació tardana en determinats centres.	Poca participació en estudis postobligatoris
	Barreres econòmiques d'accés a determinats centres.	Problemes d'absentisme i d'abandonament escolar	Poca participació en accions de formació permanent i d'inserció laboral
	Barreres "culturals" d'accés a determinats centres	Plans d'acollida i d'atenció a la diversitat insuficients	

Extret de: BONAL, X; ESSOMBA, M. A.; FERRER, F. (coordinadors), *Política educativa i igualtat d'oportunitats. Prioritats i propostes*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2004. Col. Polítiques, 42.

Davant l'evidència que desigualtats socials comporten desigualtats educatives i que això suposarà desigualtat d'oportunitats, i que l'orientació professional l'hauria de determinar el talent en una competició justa (FULLAN, 1994), cal proporcionar els mètodes necessaris per aconseguir-la. Aleshores, un cop garantida la igualtat d'oportunitats ha de ser la iniciativa individual la que decideixi aprofitar-la i com.

2.2.3. La igualtat d'oportunitats com a eina per a la cohesió social

La igualtat d'oportunitats, juntament amb la qualitat són els dos factors que, segons Pujolàs, té en compte la inclusió; i aquesta és una resposta a la cohesió social, però no és una tasca exclusiva dels centres educatius, tal i com exposa Montón i Sales, 2003; i cal la implicació de tota la societat per aconseguir millorar la situació actual. I l'escola, com a reflex de tota la societat requereix de tota la societat per fer front als problemes amb els quals va topant , l'escola sola no pot fer front a la disgregació social.

Donant als alumnes tots els medis per tal que puguin desenvolupar-se, oferint-los objectius pels quals esforçar-se, i no se sentin exclosos d'entrada a la societat, es pot fer molt per a la cohesió social. I la manera de proporcionar una oportunitat igual a tot l'alumnat, és mitjançant *polítiques integrals per tal d'atendre i articular tots els aspectes relacionats amb l'escola i l'educació, la salut, els serveis socials, l'urbanisme i l'habitatge, la formació i la inserció laboral* (SIMÓ i TORT, 2006) , ja que és l'entorn treballant de manera articulada el que pot proporcionar la igualtat d'oportunitats. Actualment, en molts casos, l'aspecte diferencial en la qualitat de l'educació prové de fora de l'escola: entorn familiar adequat, accés a activitats extraescolars, reforç escolar... i per una igualtat d'oportunitats reals, cal que tots els infants i joves tinguin la oportunitat d'accedir a tots els àmbits de l'educació: formal, però també no formal i informal.

2.3. Plans educatius d'entorn

2.3.1. Els Plans Educatius d'Entorn: una modalitat de treball en xarxa

Els Plans Educatius d'Entorn neixen davant la necessitat d'organitzar, d'estructurar aquest treball en xarxa, aquest treball integrat. Amb els PEE s'estableixen les responsabilitats que cada membre de la comunitat té com a agent implicat, indicant obligacions, drets i deures de cadascú.

Els PEE s'estructuren, s'organitzen i es gestionen per aconseguir la màxima eficiència del treball en xarxa. I representen uns nous instruments per a contribuir a una coordinació permanent de la comunitat educativa. De manera que no només siguin eines per superar les urgències que ha d'afrontar l'escola en la problemàtica social actual, abans d'establir-se la comunitat educativa; sinó que s'estableixi un entramat de relacions permanent.

El PEE permet intervenir en educació des d'àmbits molt diversos. Cal recordar, però, que l'escola ha de ser l'eix principal del treball en xarxa, el pal de paller de la comunitat educativa; l'eix central dels PEE. Ja que és l'escola la que està preparada per educar, amb professionals formats per aquest fi.

Els Plans Educatius d'Entorn neixen amb la intenció de complementar i reforçar l'acció educativa dels centres docents, establint continuïtat entre allò que es fa als centres educatius i les diferents dinàmiques socials i culturals de l'àmbit comunitari. Es tracta de construir una xarxa estable de suport a la comunitat educativa que permeti un treball educatiu d'entorn escolar amb la col·laboració dels diferents serveis i recursos municipals i d'altres institucions o entitats d'àmbit social, cultural o esportiu.

2.3.2. Què són els Plans educatius d'entorn?

Els PEE són un conveni entre Departament d'Educació i Ajuntaments, creat per aconseguir fer front als reptes que l'escola no pot afrontar sola.

Aquests reptes provenen de la confluència de dos eixos; per una banda de les noves demandes plantejades al sistema educatiu per una societat cada cop més complexa, i per l'altra, el fet que família i escola deixen de ser les úniques institucions educatives. Les noves demandes educatives impliquen el tractament de la diversitat (fruit de l'enorme desplaçament de les persones que està tenint lloc en el segle XXI) ; la desigualtat social (la creixent diferència entre rics i pobres) i l'accés a les noves tecnologies(difícil per una part de la població); això comporta la manca d'igualtat d'oportunitats, i també la manca de possibilitats i resultats (CARBONELL, 1997). La pèrdua de l'exclusivitat de l'escola en la transmissió del saber, el canvi en els models laborals (horaris, incorporació de la dona al món laboral) i també en l'estructura familiar han evidenciat que ha de ser tota la societat la que s'ha de responsabilitzar de l'educació de les noves generacions.

Els PEE es van plantejar inicialment en clau experimental. La primera versió dels Plans Educatius d'Entorn es va elaborar dins el Pla per a la Llengua i la Cohesió Social, emès per la Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social (SGLIC) Es va signar el primer conveni el curs 2004-2005 per tal d'iniciar-lo el curs següent, per tant, el curs 2006-2007 coincideix amb el segon any de la seva aplicació. Després dels primers tres anys d'aplicació en alguns municipis, es plantejarà com generalitzar-los.

Podem parlar dels PEE com una aliança entre diferents agents educatius basada en tres eixos: la cohesió social, l'ús de la llengua catalana i l'equitat educativa, o dit d'altra manera: llengua, interculturalitat i cohesió social.

La dificultat dels PEE rau en la interrelació entre aquests diferents agents implicats, per tal de conformar el treball en xarxa. Un treball on s'han d'involucrar les Administracions, local i autonòmica; els agent socials del territori (centres cívics, ...); els centres docents... Els PEE consideren tant el treball amb els alumnes com el treball amb les famílies.

Són un projecte on els centres educatius (des de les llars d'infants fins a les escoles d'adults passant pels centres de primària i de secundària) i el seu context social més immediat (serveis educatius, administració local i de la Generalitat, centre cívic, entitats, associacions), participen conjuntament en l'educació dels infants i joves. Es pretén involucrar totes les entitats del poble en l'educació. Un establiment de xarxes i comunitats educatives que permeten una educació més enllà de l'escola.

Els PEE busquen unes relacions més horitzontals de poder. Pretenen donar més importància al territori i la proximitat, ja que es busquen respostes educatives significatives en contextos determinats. De manera que pretenen donar més importància a la comunitat en el sentit més ampli de la paraula, entenent com a comunitat el conjunt de comunitat territorial (comunitat física: barri, poble), i la comunitat simbòlica (gent vinculada a l'escola sense pertànyer-hi físicament), treballant de manera dependent una de l'altra, pel bé dels infants i joves.

El PEE no és un projecte neutre on només es tindria en compte la metodologia emprada i els recursos disponibles sinó que, segons Miquel Àngel Alegre i Jordi Collet (2006) ; és un projecte polític però no partidista que aposta per uns objectius (què) i per una manera de fer les coses (com). Sorgeix d'unes incomoditats dels agents educatius. Intenta pensar, veure, sentir i practicar XARXA EDUCATIVA.

Parlem, doncs, dels PEE com un projecte participatiu, creat per fer front una realitat social canviant, i que es basen en la informació, debat i cogestió entre tots els agents implicats.

2.3.3. Context del PEE

El creixement accelerat de la immigració a Catalunya en els darrers anys⁴, contribueix a la creixent complexitat del sistema educatiu; que juntament amb les evidents mancances de la realitat escolar (un 30% de fracàs escolar, enfrontament família escola, agents externs influents en l'educació) han suposat un desbordament de l'escola i l'administració.

En aquest context s'endeguen diversos projectes per donar resposta educativa des de la globalitat (incloent infants i joves, famílies, comunitat i entorn) i no des de la parcialitat com fins aleshores . Així l'any 1999 es plantegen tres projectes⁵ :

- Els Projectes Educatius de Ciutat (PEC)

⁴ Segons fonts de l'Idescat parlem d'un 2% de població estrangera a Catalunya l'any 1995 a un 8'7% l'any 2005 i un 11,9% el 2007.

⁵ Informació extreta de la pàgina web de l'ajuntament de Barcelona www.diba.es/educacio i dels autors Subirats (2006) i Alegre i Collet (2006)

- Les Comunitat d'Aprenentatge (CA)
- Els Plans Educatius d'Entorn (PEE)

El Projecte Educatiu de Ciutat (PEC), és un instrument de governança educativa, que es basa en la participació ciutadana, la planificació estratègica i la corresponsabilitat social en l'educació formal, no formal i informal. En el marc del PEC els agents socials es reconeixen com a agents educatius i es plantegen col·lectivament quins són els grans reptes de l'educació a la ciutat. Configura una xarxa educativa ciutadana integrada per les institucions i les entitats que assumeixen el compromís ciutadà per una educació al servei de la cohesió social.

Les Comunitats d'aprenentatge (CA) és un projecte de transformació social i cultural d'un centre educatiu i del seu entorn per aconseguir una societat de la informació per a totes les persones, mitjançant una educació participativa de la comunitat, que es concreta en tots els seus espais, incloent-hi l'aula. Les comunitats d'aprenentatge superen el fracàs escolar i els problemes de convivència als centres educatius. La transformació de les diferents escoles en comunitats d'aprenentatge ha suposat la implicació i la participació de tota la comunitat en aquests centres, sobretot de les famílies; la construcció per part de tota la comunitat, d'un nou context educatiu que respon amb qualitat a les necessitats dels nens i de les nenes sense excloure ningú i la millora qualitativa de l'aprenentatge de l'alumnat

El PEE es situa dins el Projecte Educatiu de Ciutat i en forma part. I s'ha d'articular amb altres plans presents al territori, com ara plans de desenvolupament comunitari, plans d'integració, els que provenen de la Llei de barris...

Es tracta de tres maneres diferents de fer front a una mateixa inquietud. Cada territori escull una o altra metodologia en funció de les seves necessitats i característiques.

Són mesures per tal que la interculturalitat creixent de la nostra societat sigui font d'enriquiment (CAÑADELL, 1994) i no d'exclusió social. Tenint en compte que la major part de persones nouvingudes es quedaran a viure al nostre país (MONTÓN i SALES, 2003) són necessaris projectes amb continuïtat.

En aquest marc, entren en funcionament els primers Plans Educatius d'Entorn el curs 2004-2005 a 26 municipis catalans (31 PEE), però no és fins el curs 2005-2006 que el Departament d'Educació els finança juntament amb 27 PEE en 27 municipis més amb una dotació pressupostària de 2.696.200 euros. El curs 2006-2007 s'afegeixen 33 nous PEE en 23 municipis més, completant un total de 95 PEE en 80 municipis.

2.3.4. Per què els PEE?

Davant l'evidència que l'escola sola no pot educar; es planteja un projecte com el del PEE per tal d'involucrar tota la societat en l'educació dels infants i joves. Els PEE es vehiculen des de cada territori, de manera que permeten una visió més propera i segurament més real de les necessitats de la zona (poble, barri...), des de la coherència de treballar des de la proximitat i la corresponsabilitat. Representen una forma d'intervenció transversal i subjecte a la comunitat, ja que el focus d'atenció del PEE és comunitari, enlloc d'individual com en la política tradicional.

D'altra banda, els PEE permeten flexibilitat en funció de cada territori, ja que es gestionen des del propi territori, des del coneixement i des del dia a dia. D'aquesta manera els PEE tenen capacitat d'adaptabilitat a les necessitats canviants de la societat actual, i la seva autonomia els permet una resposta ràpida a conflictes que puguin sorgir en la xarxa educativa. Els PEE utilitzen metodologies diverses: corresponsabilitat, treball integrat, transversalitat, participació, recolzament institucional, avaluació, etc. Amb uns objectius comuns.

2.3.5. Objectius dels PEE: Per a què els PEE?

Els PEE suposen un treball conjunt (un treball integrat) de molts sectors de la població i molt diversos que comparteixen els mateixos objectius. Des de l'escola, des del lleure, l'esport, les famílies... l'objectiu és que l'infant *vagi bé*. Tenen una finalitat transformadora enlloc d'assistencial, adopten una posició estratègica davant del problema enlloc de reactiva.

Els PEE pretenen aconseguir l'èxit educatiu de tot l'alumnat. **Èxit educatiu** que implica èxit personal, social, acadèmic i laboral. I promoure la **cohesió social** per mitjà de l'educació intercultural, l'equitat; així com també el **foment de l'ús de la llengua catalana**. I busquen assolir aquets objectius per mitjà d'un treball conjunt entre escola, famílies i comunitat

Podem numerar els objectius principals dels PEE:

- Incrementar èxit acadèmic i disminuir desigualtat entre els col·lectius
- Enfortir les xarxes educatives (volum i perfil dels agents implicats a l'escola, accions coordinades, eficàcia dels treball en xarxa)
- Enfortir la participació en el lleure, reduint les desigualtats col·lectives
- Enfortir vincles entre l'escola, família i entorn
- Millorar l'ús social i la presència de la llengua catalana

2.3.6. Per a qui?

Els PEE estan adreçats a tot l'alumnat i a tota la comunitat educativa (infants i joves de 0 a 18 anys), però amb una especial sensibilitat pels sectors socials més desfavorits i les edats més vulnerables (particularment a l'alumnat de la franja 10 a 16 anys i als nois i noies nouvinguts o amb risc de marginació)

Així, per aconseguir l'èxit educatiu de tot l'alumnat (entenent com a èxit educatiu la suma d'èxit acadèmic i èxit social), es vol incidir especialment en aquell alumnat que per motius socioeconòmics, culturals i lingüístics té més dificultats per aconseguir-ho.

2.3.7. Quan?

El PEE ha d'abastar el temps escolar, extraescolar i no escolar dels infants i dels joves. Per tant s'ha de portar a terme en qualsevol dels espais educatius on es desenvolupa la vida quotidiana de l'alumnat: àmbit familiar, àmbit de l'educació formal, l'àmbit de l'educació no formal, àmbit de l'educació informal.

Temporalment han de combinar elements a curt, mitjà i llarg termini (permeten activitats de diferent durada). Hi ha d'haver un espai i un moment per l'avaluació i la reflexió.

2.3.8. Zona educativa dels PEE

En els PEE poden participar-hi tots els centres de la zona: llars d'infants, escoles d'educació infantil i primària, centres d'educació especial, centres d'educació secundària obligatòria i postobligatòria, tant públics com privats concertats, centres d'ensenyament artístics i centres de formació de persones adultes.. D'altra banda, serveis educatius (EAP, Inspecció...), centres d'esplai, serveis municipals, centres d'esports, associacions i entitats, centres culturals, administració local i central... Tots aquests agents configurant una xarxa educativa.

L'abast territorial d'un PEE, depèn de diversos factors: els seus objectius i estratègies; la coherència amb altres projectes del municipi; que puguin garantir la continuïtat educativa de l'alumnat; i que les seves dimensions siguin òptimes (entorn ric i divers, però sense excessiu nombre d'alumnat a atendre i que la complexitat de la gestió sigui assumible). Per tant s'estableixen uns límits mínims i màxims per respondre als criteris d'operativitat. Cal que com a mínim les dimensions d'un PEE siguin d'una línia d'escolarització (una llar d'infants, un centre d'educació infantil i primària i un centre d'educació secundària) Com a màxim les dimensions han de ser de 12 a 14 línies d'escolarització d'ESO, amb les corresponents línies d'educació infantil i primària que hi estan implicades. El nombre total de nois i noies no hauria de superar la xifra de 4500 a 5000 alumnes. Ja que contextos més grans dificultarien la definició de propostes d'actuació que responguin a les diverses necessitats, dificulta el desenvolupament del sentit d'implicació i de compromís dels agents educatius que hi participen i implicaria molta complexitat en la gestió.

En municipis grans el desenvolupament del PEE s'haurà de concretar en sectors que representin un nombre abastable de població escolar. En municipis petits on no hi hagi centres de secundària caldrà que es vinculin amb els PEE dels municipis on els nois i noies cursen l'ESO i preveure les fórmules més adequades de coordinació.

Així doncs la delimitació territorial d'un PEE és el d'una zona educativa que pot coincidir o no amb el municipi on els centres educatius que es troben en un mateix territori o comunitat cooperen entre ells i alhora s'articulen amb altres serveis del territori que també estan organitzats en zones, com els socials, els sanitaris, culturals, esportius...

2.3.9. Organització dels PEE

El PEE s'organitza amb comissions. El conformen una comissió representativa (institucional), una comissió operativa (l'equip tècnic) i una comissió de treball (participativa).

El lideratge del PEE va a càrrec de l'assessor LIC i/o l'inspector de la zona conjuntament amb un tècnic municipal i pot estipular-se la participació d'un director del PEE. Els agents implicats són representants dels CEIPs i IES del municipi o zona, representants de les AMPES, de les diferents entitats esportives i culturals... un ventall que pot ampliar-se segons les necessitats i característiques del territori d'actuació del PEE: Cal tenir en compte la diversitat de temps i ritmes entre els diferents agents implicats (ja que la seva procedència és molt diversa); pel que cal actuar amb respecte i coordinació.

S'estableix un pla anual d'actuacions obertes (dirigides a tot l'alumnat) i tancades (dirigides a un tipus d'alumnat amb unes característiques específiques) . Així doncs, dins el PEE hi tenen cabuda activitats com els Tallers d'Estudi Assistit, els Tallers de Família, el Pla Català de l'Esport, activitats artístiques...

D'aquesta manera parlem d'estratègies de caràcter universalista per les activitats obertes i d'estratègies de caràcter focalitzador per aquelles activitats tancades.

Articulació d'estratègies d'universalització i focalització en els PEE

Conceptes dels PEE	Tendència universalitzadora	Tendència focalitzadora
Filosofia de fons	Es considera que els principis de fons que defineixen els PEE (equitat, igualtat, cohesió, interculturalitat) i també els conceptes que hi ha a la base d'aquests (planificació, educació més enllà de l'escola, establiment de xarxes i continuïtats educatives) són universalment desitjables independentment de les característiques del context.	Es fa al·lusió a la importància de ser especialment sensibles amb els sectors i entorns socials més desfavorits. Es fixa com a <i>target</i> destinatari de les accions PEE principalment els infants i joves de 0 a 18 anys, particularment els de la franja de 10 a 16 anys.
Objectius	Es considera que el conjunt d'objectius generals i específics que es proposen els PEE són aspiracions universalment desitjables independentment de les característiques del context, per bé que determinats entorns puguin tenir dificultats més grans per assolir-los.	
Metodologies	Es considera que els valors metodològics que fonamenten els PEE (corresponsabilitat, treball integrat, transversalitat, participació, recolzament institucional, avaluació, etc.) són paràmetres de funcionament universalment desitjables independentment de les característiques del context.	
Dotació de recursos	Determinades mesures utilitzades per al càlcul de la dotació de recursos (tota la part finalista i un 40% de la part oberta) són independents de les característiques socioeconòmiques i culturals dels diferents entorns.	Determinades mesures utilitzades per al càlcul de la dotació de recursos (el 60% de la part oberta) ponderen a l'alça aquelles realitats municipals i escolars més desfavorides (en termes de renda, domini del català, percentatge d'acreditacions del graduat en educació secundària (GES), nivell de complexitat escolar i volum d'alumnat amb necessitats educatives especials (NEE)).
Sosteniment	Es considera que les línies d'actuació que els municipis emprenguin amb el recolzament d'un PEE haurien de resultar autosostenibles un cop finalitzat el termini del finançament institucional.	Es té en compte la possibilitat que aquells municipis i entorns més desfavorits que continuïn necessitant el suport institucional un cop finalitzat el període d'aplicació del PEE puguin continuar rebent ajuts puntuals per a determinades activitats.

Font: PEE : *Debats, balanç i reptes* (Miquel Àngel Alegre i Jordi Collet. Fundació Bofill

Les estratègies de caràcter focalitzador actuen amb una discriminació positiva en funció del criteri que es consideri convenient (criteris escolars, socials, lingüístics). Amb aquest tipus d'estratègies s'aconsegueix un equilibri entre l'alumnat mitjançant la concentració de recursos en zones desfavorides. Aquestes estratègies permeten una avaluació objectiva. El seu principal inconvenient és el risc d'estigmatització d'aquests processos.

Les estratègies de caràcter universalista pretenen la normalització de les activitats permetent superar els processos d'estigmatització i fent els PEE desitjables per a tota la població. Però suposen una despesa desmesurada i els seus impactes són difícils de mesurar.

Activitats dels PEE:

- Estratègies focalitzadores (Discriminació positiva)
 - Beques individuals
 - Suport administratiu als centres
 - Permanència dels mediadors als centres
 - Sensibilització a les famílies en el traspàs de primària a secundària

- Entre discriminació positiva i estratègia universalista
 - Pla d'acollida municipal
 - Taller per a les famílies
 - Taller Petits-Joves artistes
 - Auxiliars de P3

- Estratègies universalistes
 - Rodajocs
 - Pla Català de l'esport
 - Comissió d'absentisme

Després de cada curs, el PEE fa una avaluació de totes les activitats, tant de processos com d'actuacions. Entès com l'impacta que produeix a les persones a les quals van dirigides les actuacions. És a dir, no només l'avaluació de l'actuació, sinó canvis actitudinals, predisposició, etc.

2.3.10. Agents del territori participants en el PEE

Els agents implicats en els PEE són: Equips directius i equips docents dels centres educatius, membres dels serveis educatius, membres de la junta de les AMPA dels centres educatius, professionals dels serveis municipals, representants d'altres departaments de la Generalitat, representants del teixit associatiu del barri o municipi, representants d'entitats culturals, esportives i de lleure, representants dels infants i dels joves (ja que són membres actius del desenvolupament dels PEE).

Tots els agents treballant conjuntament fan que cada PEE avanci i sigui diferent d'un altre PEE, ja que cada PEE ha de respondre a les necessitats i possibilitats i reptes del propi territori.

L'equip promotor del PEE, impulsors i dinamitzadors del projecte fins que el PEE assoleixi una estructura organitzativa pròpia, està configurat per: el director dels serveis territorials, que pot delegar en l'inspector de zona, amb la col·laboració d'un assessor LIC, i pel que fa a l'ajuntament, l'alcalde pot delegar en un regidor, habitualment el d'Educació, i un tècnic municipal.

Els PEE pretenen crear lligams entre entitats, escola, equips directius entre si, claustrats i AMPA

2.3.11. Finançament

El finançament dels PEE és compartit entre l'administració central (el Departament finança un 70%) i l'administració local (un 30% va a càrrec de l'ajuntament). El conveni econòmic té una durada de 6 cursos.

Hi ha dos tipus de dotacions econòmiques:

Les dotacions finalistes, en les que es dona una quantitat concreta per a cada activitat. En aquest tipus de finançament s'hi inclouen activitats com els Tallers d'estudi assistit i el Taller de Famílies.

Les dotacions obertes, en els quals és el PEE qui decideix com destina aquests diners, concedits en funció del nombre d'alumnes, d'escoles, tipologia de la població. La comissió representativa dels PEE decideix on van els diners.

Per altra banda, el finançament es pot fer arribar en forma de convocatòria d'ajuts o bé com a contracte programa. Pel que fa als ajuts, permeten controlar i garantir la partida pressupostària i destinar els recursos segons els objectius, tot i que poden provocar la percepció que el PEE s'adreça únicament a un entorn desfavorit deslegitimant la voluntat universalitzadora. El contracte programa, per la seva part, afavoreix la voluntat universalitzadora però desdibuixa els objectius del PEE al representar un repartiment indiscriminat de recursos.

Els PEE, però busquen la normalització de les activitats proposades (què) i la seva metodologia de treball (com), per tal d'integrar-se en el dia a dia del territori i aconseguir la sostenibilitat.

2.3.12. Els PEE com a eina per a la cohesió social

La filosofia dels PEE es basa en els tres eixos de cohesió social, ús de la llengua catalana i dret a la diferència que porten a l'equitat educativa. És una filosofia que va acompanyada de propostes d'acció i de recursos humans i econòmics.

Per això cal tenir en compte el treball integrat com a mecanisme per a la inclusió i els Plans Educatius d'Entorn com a l'eina escollida per dur a terme la inclusió en el territori.

2.4. Els tallers d'estudi assistit

2.4.1. Què són els tallers d'estudi assistit?

El taller d'estudi assistit (TEA) és una activitat educativa que s'engloba dins el Pla Educatiu d'Entorn. Consisteix en la realització d'activitats fora de l'horari lectiu (extraescolars) de reforç escolar d'una hora diària de durada durant quatre dies a la setmana, dirigides a alumnes de cicle mitjà, superior i secundària.

Els tallers estan destinats a uns alumnes amb unes característiques concretes. Alumnes que a casa no tenen unes bones condicions per a fer una correcta escolarització, alumnes amb problemes d'organització. Tot i que no són alumnes nous, aquests són els que millor encaixen amb el projecte, ja que són els que millor s'ajusten a les característiques descrites. Alumnes que per unes condicions socioculturals i socioeconòmiques no disposa d'aquells elements que li podrien proporcionar l'èxit com a la resta de companys.

Des de l'Administració Educativa, la idea dels tallers va més enllà d'un treball de repàs; es tracta d'un acompanyament emocional de l'alumne, un treball de suplència de l'entorn familiar com a recolzament de l'escola. (pare, mare, germà gran que ajuda al nen a fer els deures, a llegir, a organitzar-se l'agenda...). També proporcionar les eines necessàries per fer el treball escolar si no en disposen (ordinador amb connexió a Internet, organització) o oferir-los un espai adequat (una taula on fer els deures, acompanyament a la biblioteca).

S'ofereix un acompanyament als alumnes que estan en inferioritat de condicions per aconseguir l'equitat amb la resta. Es pretén, però, que els tallers siguin un recurs limitat; cal que els alumnes siguin cada cop més autònoms i deixin de necessitar-lo.

Els alumnes que assisteixen als tallers són seleccionats pels centres per tal que encaixin amb les característiques descrites. El tutor, juntament amb tot l'equip docent, selecciona els alumnes que es creu que poden aprofitar els tallers. Un cop seleccionats els alumnes es notifica a les famílies de l'oportunitat que es dona als seus fills i aquestes han de donar el seu vist-i-plau.

Hi ha diferents modalitats d'estudi assistit segons les característiques de cada territori on es realitzen. En determinades zones els monitors que es fan càrrec dels alumnes, són voluntaris. En altres casos es tracta de professionals (mestres, psicopedagogs, educadors socials...) pagats per l'administració local. Alguns tallers són conduïts per empreses de serveis contractades pels centres amb la finalitat de gestionar els tallers i responsabilitzar-se de l'organització i formació del monitoratge. Alguns centres opten per a què siguin alguns mestres del propi centre els que desenvolupin les tasques de monitors dels tallers. En d'altres centres eren alumnes més grans els que actuaven de monitors (alumnes de batxillerat monitoritzant alumnes d'ESO).

Les diferents modalitats tenen aspectes positius i negatius. S'han anat adequant a la diversitat en la realitat territorial.

2.4.2. Organització i gestió dels TEA

Tot i els diferents models de Tallers d'Estudi Assistit, un eix comú en tots ells és la funció dels assessors LIC. Els assessors LIC tenen un paper fonamental en la gestió i organització dels Tallers d'Estudi Assistit. Pròpiament dits assessors del Pla per a la Llengua i la Cohesió Social (LIC), els **assessors LIC**, provenen dels programes de compensatòria i del SEDEC (Servei d'ensenyament del Català). Cada programa tenia els seus assessors, es van fusionar i es van incloure en el Pla LIC. Coordinant els assessors LIC a cada servei territorial hi ha el **coordinador territorial LIC**. Hi ha un nombre determinat d'assessors LIC segons el nombre d'habitants de cada comarca i les característiques de cada territori.

2.4.3. Antecedents dels Tallers d'Estudi Assistit: PROA⁶

A l'estat Espanyol, els antecedents dels tallers d'estudi assistit, els trobem en el PROA (Programas de Refuerzo, Orientación Y Apoyo) del MEC (Ministerio de Educación y Cultura). El *Plan PROA* va ser concebut com un projecte de cooperació territorial entre el *Ministerio de Educación, Política Social y Deporte* i les Comunitats Autònomes. Pretén abordar les necessitats associades a l'entorn sociocultural de l'alumnat mitjançant un conjunt de programes de recolzament als centres educatius. Pretén ser un recurs més per afrontar els problemes d'aprenentatge dels alumnes.

Es creen per solventar la situació d'inferioritat de condicions en matèria educativa d'alguns alumnes, originada per circumstàncies de caràcter personal o sociocultural, associades a situacions de risc o marginació en l'entorn en el que viuen. Per aconseguir una educació de qualitat per a tothom cal l'esforç tant d'aquells agents més directament implicats, la comunitat educativa, com de l'entorn social en el qual es desenvolupa l'educació. Considera que l'educació és cada cop més una responsabilitat col·lectiva, desenvolupada al llarg de tota la vida i fortament influenciada pel context social i territorial en el que es viu.

⁶Per a més informació vegeu el lloc web www.mec.es/educa/proa; Caixa d'eines 05 i Cuadernos de Pedagogia, 369 i 375

El *Plan PROA* ofereix recursos als centres educatius per tal que, conjuntament amb els altres actors de l'educació, treballin en una doble direcció: contribuir a debilitar els factors generadors de la desigualtat i garantir l'atenció als col·lectius més vulnerables per millorar la seva formació i prevenir el risc d'exclusió social. Es persegueixen tres objectius estratègics: Aconseguir l'accés a una educació de qualitat per a tots, enriquir l'entorn educatiu i implicar a la comunitat local.

Implantació dels plans PROA es va iniciar de forma experimental en Educació Primària l'últim trimestre del curs 2004-05 en aquelles comunitats autònomes que així ho van decidir (7 en total) i en les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla. Varen participar 143 centres escolars amb un pressupost de 356.500€ pel període d'abril a juny

El curs 2005-06 el programa es va estendre a, pràcticament, totes les Comunitats autònomes i es va implantar també en Educació secundària, de manera que 309 centres d'Educació Primària i 149 centres d'Educació Secundària van participar en el projecte, i 151 centres estaven inclosos en el Programa Apoyo y Refuerzo (609 centres en total). El pressupost d'aquest curs va ser de 24.450.000€ cofinançat pel Ministeri i les comunitats autònomes al 50%

El curs 2006-07 el projecte s'extén a totes les comunitats beneficiant a 1165 centres, dels quals 595 d'Educació Primària, 289 de Secundària i 281 del Programa Apoyo y Refuerzo amb un pressupost de 44.206.000 també amb un cofinançament compartit al 50% entre el Ministeri i les Comunitats Autònomes

El curs 2007-08 el projecte es consolida en 2513 centres; 1269 dels quals pertanyen a Educació Primària, 625 a Educació Secundària i 619 al Programa Apoyo y Refuerzo. El pressupost és de 97.154.712€.

Nº de centres del Plan Proa para el curso 2007-2008

	Programa acompañamiento Primaria			Programa acompañamiento Secundaria			Programa de apoyo en secundaria		
	2006-2007	Aumento	2007-2008	2006-2007	Aumento	2007-2008	2006-2007	Aumento	2007-2008
Andalucía	156	183	339	72	89	161	72	97	169
Aragón	14	14	28	7	8	15	7	11	18
Asturias	11	11	22	5	6	11	5	6	11
Illes Balears			24			7			10
Canarias	41	22	63	18	0	18	18	29	47
Cantabria	6	7	13	4	4	8	4	4	8
Castilla La Mancha	38	33	71	17	15	32	14	17	31
Castilla y León	30	32	62	15	18	33	15	18	33
Cataluña	64	81	145	36	35	71	35	43	78
Extremadura	23	25	48	11	12	23	11	12	23
Galícia	38	39	77	19	21	40	19	21	40
La Rioja	9	6	15	5	4	9	1	1	2
Madrid	56	55	111	26	52	78	25	12	37
Murcia	24	28	52	11	15	26	11	11	22
Navarra	6	7	13	3	3	6	3	3	6
País Vasco	7	16	23	4	7	11	4	7	11
Valencia	49	13	62	31	8	39	31	36	67
Ceuta y Melilla	14	1	15	5	0	5	3	2	5
TOTAL	586	573	1.183	289	297	593	278	330	618

Font: www.mepsyd.es

Tot i la percepció altament positiva de la utilitat dels PROA per part de famílies i alumnes, es troben amb algunes dificultats, com problemes amb la coordinació d'horaris, desconeixement dels monitors de les programacions, poca implicació de les estructures del centre, dificultats en la coordinació.

2.4.4. Referents europeus dels Tallers d'Estudi Assistit ⁷

Els tallers d'Estudi assistit van prendre com a referent tres experiències d'àmbit europeu: Les *Excellence in cities* i *Excellence clusters* del Regne Unit, les Zones d'Educació Prioritària franceses i les *Community school* d'Holanda.

2.4.4.1. Regne Unit: Excellence in cities i Excellence Clusters

L'any 1999 al Regne Unit es plantegen dues propostes complementaries: Excellence in cities (EiC) i Excellence Clusters (EC). Ofereixen diferents programes de suport i recursos als centres educatius més desfavorits del país i al seu entorn comunitari, amb l'objectiu d'aconseguir l'excel·lència escolar del seu alumnat.

⁷ Per a més informació vegeu els llocs web sobre *Excellence in cities*, les *ZEP* i les *Community Schools*, Caixa d'eines 05 i Cuadernos de Pedagogia nº 375

L'EiC és una mesura governamental creada per tal d'incrementar els estàndards educatius en les escoles urbanes. Es va iniciar en centres de secundària de sis ciutats (Londres centre, Birmingham, Manchester, Liverpool, Leeds i Sheffield), i l'any 2001 van ampliar el seu radi d'acció a centres de primària. L'any 2005 hi havia 1000 centres de secundària i 1000 centres de primària de 57 municipis diferents involucrats en el projecte.

Els principis bàsics dels EiC són: expectatives elevades per a tothom (evitar estereotips negatius que incideixen negativament en les aspiracions dels alumnes), diversitat (solucions diverses a problemes diferents; per cobrir les necessitats de cada escola i institut), xarxes (realitzar un treball integrat entre els diferents agents implicats: els diferents centres, la seva comunitat i les autoritats educatives) i increment d'oportunitats (igualar l'èxit escolar del conjunt dels centres escolars que formen part d'un programa)

El pla de les *Excellence in cities* es fonamenta en tres estratègies bàsiques:

- *Gifted and talented pupils*: Oportunitat per als alumnes més dotats (fins a un 10% de l'alumnat de cada centre). Els alumnes es valoren en funció dels resultats obtinguts en els test de les diferents matèries instrumentals, l'avaluació qualitativa de la situació i els progressos de l'alumnat. Incideix en alumnat amb competències especials en el currículum bàsic o habilitats en les matèries artístiques; tot i que es tracti d'alumnes amb baix rendiment acadèmic. Es basa en una adaptació curricular de màxims. L'aspecte negatiu és com pot afectar a aquells alumnes no seleccionats, ja que es poden sentir exclosos i desmotivats.
- *Learning Mentors*: Programa inspirat amb els models positius de referència. El seu objectiu és donar suport de manera individualitzada a aquells alumnes pròxims a situacions d'absentisme, abandonament o fracàs escolar, amb la finalitat que l'alumne afectat es reincorpori en el procés d'escolarització, augmenti la seva motivació vers l'aprenentatge augmentant el seu rendiment i les expectatives acadèmiques. Com a mentors, poden actuar professorat (que no pertanyin al mateix centre on desenvolupen l'acció), persones adultes pertanyents a determinades minories ètniques i també treballadors socials. I s'estableixen contacte amb les famílies dels

alumnes que tenen al seu càrrec, acompanyen l'alumne en el seu procés educatiu. Són un referent d'orientació cap a altres recursos i programes (serveis socials, centres de suport, entitats,...). És l'estratègia més valorada tot i que el seu impacte real es difícil de valorar.

- *Learning Support Units*: Dispositius escolars específics dissenyats per alumnes amb risc d'exclusió i desafecció escolar que presenten greus problemes de comportament. Permeten desenvolupar programes temporals de suport amb l'objectiu de reintegrar als seus grups de referència de seguida que es pugui l'alumnat que hi assisteix. Poden agrupar alumnat matriculat a l'escola on s'ubiquen o bé escolaritzar alumnes procedents de diversos centres educatius. En cap cas la seva estada pot superar els dos trimestres. La ràtio d'alumnes per LSU no pot ser superior a deu places. El professorat d'aquestes unitats ha de reunir un perfil i ha de disposar d'una preparació suficient per servir de manera òptima l'alumnat que ha d'atendre. La seva tasca organitzativa, pedagògica i d'avaluació s'inclou dins el marc d'un treball de coordinació amb el professorat "ordinari" de referència, així com amb els equips de mentors possibles. S'observa un impacte positiu pel que fa a una millora del comportament, integració, prevenció de l'exclusió, progrés educatiu i millora en assistència i puntualitat; tot i que en alguns casos es consideren un "lloc amagat" per alumnes amb mal comportament. Es veuen més com una estratègia reaccionària que no pas preventiva.

El 90% del finançament d'aquestes estratègies prové del govern central, tot i que són les autoritats locals les encarregades de la distribució.

L'experiència de les Learning Support Units al Regne Unit, dins el projecte "Excellence in cities" és un referent per als Tallers d'Estudi Assistit. En aquesta iniciativa, però, la tasca de pupil·latge la duia a terme antics membres de la comunitat educativa que havien assolit l'èxit educatiu. D'aquesta manera s'aconsegueix una similitud i comprensió amb els alumnes. Tal com s'ha comentat el projecte començà el març del 1999 i fins el moment actual, s'observa una millora educativa en les àrees on s'ha dut a terme l'EiC.

Excellence Clusters representen un pas més de la iniciativa de les EiC. Els *clusters* grups, estan formats per escoles de primària i secundària d'àrees desfavorides però a diferència de les EiC no estan localitzats en àrees urbanes. El seu objectiu és fer front

als problemes d'exclusió social. Són agrupacions d'escoles històricament de baix rendiment, tot i que també han d'incloure escoles "més exitoses" o d'alt rendiment. Inclou els tres àmbits estratègics de les EiC, i n'afegeix un quart:

- *Tailored (adaptabilitat)*: Ofereix la flexibilitat de definir una àrea de treball reflectint les necessitats i prioritats locals.

En general el treball comunitari i cooperatiu que ha implicat les EiC i les EC ha estat molt positiu, segons els anàlisis qualitius realitzats i han promogut una millora en el comportament i motivació dels alumnes.

2.4.4.2. Zona d'educació prioritària (ZEP) a França

S'implementen a França l'any 1981 amb l'objectiu de delimitar zones geogràfiques on s'observa la urgència d'una intervenció educativa especial. Són una mesura de discriminació positiva per aquelles agrupacions d'escoles que treballen en contextos socials més complexos.

Les mesures preses consistiren en:

- Dotació de mitjans pedagògics suplementaris (un 10% superior a les escoles no ZEP) i de recursos humans per reduir la ràtio d'alumnes per aula.

Deu anys més tard no es veieren acomplertes les expectatives (la igualació dels resultats escolars de l'alumnat) en les 557 ZEP que hi havia en funcionament arreu del país, i el 1990 es va reorientar el projecte ZEP:

- Treball en xarxa: Vincular les Zones d'Educació Prioritàries al context local.
- Contracte programa entre govern i ZEP
- Incrementar recursos humans a les ZEP (més professorat i més dedicacions horàries de tècnics de suport educatiu)

Els resultats tampoc van ser els esperats (25% d'alumnes de les ZEP amb dificultat en les competències bàsiques respecte un 15% d'alumnes de les zones no ZEP). L'any 1997 es prenen mesures de caire pedagògic i organitzatiu per tal de reorientar les ZEP.

A partir del 1999, amb 707 zones descrites, es treballa en dues direccions:

- Els projectes REP (*Reseaux d'éducation prioritaire, xarxa d'educació prioritària*) on es concreta el treball en xarxa entre les escoles i instituts i altres agents del territori.
- Ràtios més reduïdes de les aules de les ZEP (de 18 a 20 alumnes per classe)

Després de vint anys de la seva implantació els resultats de les ZEP han estat decebedors. El resultat escolar dels alumnes de les ZEP no han augmentat significativament, però si que cal esmentar que les distàncies entre els resultats de les escoles dels centres-ZEP i els no ZEP han parat de créixer.

Aquestes experiències negatives han de servir per veure la importància de l'avaluació dels Tallers d'Estudi Assitit. Avaluació que ha de permetre anar reconduint el projecte en cas de que no s'acompleixin les expectatives esperades.

2.4.4.3. Holanda: Community Schools

Community Schools (escola comunitat), és una estratègia per millorar les oportunitats dels infants i els joves (fins a 24 anys) per tal que es desenvolupin en el seu entorn. És una xarxa d'educació i d'altres serveis (atenció infantil, serveis socials, benestar social, cultura, esports...) que promou una participació activa en la societat per mitjà de l'educació, el lleure i el treball.

L'escola comunitat pretén estructurar i organitzar de manera coherent tot un seguit de pràctiques i idees que ja existien prèviament en educació i en el treball amb els joves. No respon a un model únic, sinó que engloba tot d'experiències similars, basades en un mateix concepte: combinar idees, pràctiques i projectes que han donat bons resultats en l'educació d'infants i joves, estructurades de manera coherent. Les *Community Schools* és un d'aquests models juntament amb les *window schools*, *open districts*, *neighbourhood schools*, *integrated schools*, i *forum schools*.

La necessitat de crear les *community schools* sorgeix l'any 1970 quan s'evidencia la manca de coordinació del sistema educatiu i la desigualtat de resultats acadèmics en funció de l'origen dels nens i de la seva classe social. Als anys vuitanta s'augmenten els recursos humans i logístics en les escoles amb un elevat nombre d'alumnes amb dificultats, juntament amb una política de descentralització de la gestió de l'educació. En aquest context, als anys noranta comencen a funcionar les *Community schools*.

L'any 2003, les *community schools*, es van incloure com un dels instruments del govern holandès pel desenvolupament d'una política per als joves, on hi intervenen representants de diferents Ministeris; tot i que la mesura encara no s'ha generalitzat a tots els municipis.

Les *Community Schools* són una estratègia de treball integrat. Es construeix una xarxa de serveis socials i d'educació en el territori (barri, municipi) afavorint la cooperació mitjançant la participació de professionals de diferents àmbits: metges, venedors de joguines, llibreters, professors, pares, mediadors, treballadors socials, treballadors d'entitats de lleure....

La flexibilitat del model permet que la gestió i coordinació s'estableix en funció de les necessitats de cada territori.

Hi ha tres tipus bàsics de *Community schools*:

- Escoles en barris desfavorits on les tasques es centren en: atenció a nens amb retards lingüístics o de desenvolupament, detecció precoç de problemes, programes de pre-educació, lleure educatiu, programes de competència social, cursos lingüístics per als pares...
- Escoles en barris de nova construcció obertes tot el dia (de 7 del matí a 7 de la tarda) amb l'objectiu de proporcionar als infants un lloc per estar-s'hi i una oferta per dedicar el temps lliure en activitats com: lleure educatiu, activitats extraescolars de música, esports... serveis addicionals de llibreria, centre de salut...
- Oferta de determinats serveis: oficina postal, centre de salut, serveis socials, educació artística, banc,... en escoles d'àrees rurals, als suburbis de les ciutats o als districtes de grans ciutats on els processos de centralització han deixat sense aquests recursos

En les *Community Schools* els pares tenen un paper molt destacat, treballant per altres pares com a persones de contacte entre famílies i escola, o motivant a altres pares a participar en l'educació dels fills de manera més activa. Les *community schools* per la seva banda, ofereixen als pares programes d'inserció laboral per als pares en atur, a part de la formació de pares clàssica.

Les *Community schools* s'estableixen a partir de recursos locals, sense aportació directa del govern, tot i que reben recursos de manera indirecta a través de polítiques de suport.

2.4.5. Els TEA, una eina per la inclusió

Els Tallers d'Estudi Assistit, englobats dins el PEE, representen una estratègia focalitzadora. Es conceben com una eina per la igualtat d'oportunitats de tots els alumnes. Poden ser un espai on es pugui demostrar que l'esforç té recompensa. Un esforç inicialment dirigit, acompanyat, instrumentalitzat, però que ha d'acabar sent un esforç individual amb el qual aconseguir uns objectius. Poden, també ser una ajuda per tal que els infants i joves que hi assisteixen descobreixin uns objectius pels quals val la pena esforçar-se. I com a recompensa, sentir-se més inclosos en el grup classe, ja que l'esforç significa que han millorat en la seva organització de les tasques escolars, han millorat en el compliment escolar (porten els deures fets) i en el rendiment; i també una millora en la comunicació amb la resta de companys amb llengua catalana. Els Tallers d'Estudi Assistit assoleixen els seus objectius si els alumnes acaben actuant de manera autònoma i ja no requereixen l'ajuda del monitor per la realització de les tasques escolars.

2.5. Formació des de la universitat. Aprenentatge des de la pràctica

2.5.1. Aprenentatge servei⁸

L'aprenentatge servei és una proposta educativa que combina els processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat. De manera que ambdós processos es veuen beneficiats de la relació establerta, ja que l'aprenentatge proporciona qualitat al servei a la comunitat, i el servei dóna sentit a l'aprenentatge, ja que es pot posar en pràctica els conceptes teòrics apresos.

⁸ Per a més informació vegeu lloc web sobre aprenentatge servei, Caixa d'eines 05 i Cuadernos de Pedagogia n° 375

És una metodologia en la qual una de les parts ensenya però també rep un benefici i l'altra part rep el servei (aprèn) de la primera. La part que executa el servei també rep un aprenentatge. És un aprenentatge a dues bandes. Integra el servei a la comunitat amb l'aprenentatge de continguts, competències, habilitats o valors. Converteixen intencionalitat pedagògica i intencionalitat solidària.

Es tracta d'una activitat solidària, ja que ofereix una resposta participativa a una necessitat social; i alhora una activitat acadèmica, pedagògica al millorar la qualitat dels aprenentatges.

L'aprenentatge servei ofereix:

- Una millora en la qualitat de servei
- Més alt grau d'integració amb els aprenentatges formals
- Continuitat en el temps
- Compromís institucional
- Aprenentatge acadèmic

L'aprenentatge servei, és una experiència innovadora amb uns components: servei voluntari a la comunitat, aprenentatge de coneixements, habilitats i valors ... articulats de manera coherent en una sola activitat educativa (PUIG i PALOS, 2006)

A més permet als participants formar-se en les necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo. No és una activitat estrictament de voluntariat (on el servei es realitza sense obtenir cap benefici a canvi), ja que està lligada a l'adquisició de coneixements. Però si que les accions que realitza són necessàries per a la comunitat, pel que tampoc és una activitat exclusivament d'aprenentatge (PUIG, BATLLE, BOSCH i PALOS, 2006)

2.5.2. Antecedents de l'aprenentatge servei

L'any 1990, als Estats Units s'autoritza una beca *Learn and save America* autoritzada per un programa del govern dels Estats Units *Corporation for National and Community Service* (una de les agències independents del govern dels Estats Units) amb la missió de donar suport a la cultura americana de ciutadania, servei i responsabilitat.

En aquesta beca els estudiants i participants aprenen i desenvolupen, a través de la participació activa, un servei organitzat i enfocat a unificar les necessitats de la comunitat. La coordinació entre una escola de primària, una escola de secundària, una institució d'estudis superiors o programa de serveis a la comunitat i amb la comunitat; pretén ajudar a fomentar la responsabilitat civil. També es té en compte que el currículum acadèmic dels estudiants estigui integrat en els components educatius del programa de servei a la comunitat en el qual participen; així com també es preveu l'estructuració del temps que els estudiants destinen a l'experiència servei.

Segons el *National Youth Leadership Council*, l'aprenentatge servei es defineix com una filosofia, pedagogia i model pel desenvolupament de la comunitat que és utilitzat com una estratègia instructora per unificar objectius d'aprenentatge i/o els continguts estàndards.

2.5.3. Els Tallers d'Estudi Assistit a la UVic, una modalitat d'aprenentatge servei

El curs 2006-2007 es va optar per una modalitat de tallers d'estudi assistit diferent a la que hi havia fins aleshores, on la majoria de centres a qui s'havia concedit recursos des de l'administració per realitzar els tallers, havien optat per contractar empreses de serveis.

El curs 2006-2007 el Departament d'Educació es va posar en contacte amb la Universitat de Vic per tal que participés en els Tallers d'Estudi Assistit de Manlleu, Roda i Vic. Es va plantejar que els monitors dels tallers fossin estudiants de Mestre, CAFE i Educació social de la UVic. D'aquesta manera es proporciona una major preparació dels monitors i per aquests significa l'oportunitat de fer pràctiques, de conèixer l'escola i conèixer la realitat educativa així com un alumnat amb unes característiques molt concretes.

Als estudiants se'ls oferia una beca per tal de realitzar aquesta tasca. A part de la compensació econòmica també podien reconèixer crèdits de lliure elecció dins dels seus estudis.

Partint d'una proposta del PEE de Vic que va sorgir paral·lelament a la proposta del Departament, els assessors LIC de Vic i Manlleu, juntament amb inspecció varen fer una proposta a la UVic i es va presentar al Departament.

Per la Universitat de Vic, significava una oportunitat per tal d'oferir als estudiants un contacte amb el món educatiu actual. També és important el repte educatiu que suposa a Catalunya, i en concret a la comarca d'Osona, el tema de la immigració i l'escolarització dels fills dels immigrants. I sensibilitzar als alumnes, estudiants de la UVic, futurs professionals de l'educació, en aquest tema. Així doncs, pels estudiants no ha implicat només conèixer una realitat educativa, sinó també social.

Els estudiants monitors han rebut una formació específica per la seva participació en els tallers, en sessions mensuals de dues hores de durada on se'ls va introduir en el marc dels Plans Educatius d'Entorn, se'ls ha ensenyat diverses tècniques i metodologies de treball que podien utilitzar en els tallers i també se'ls han resolt dubtes i donat eines per ajudar-los en conflictes que s'anaven trobant en el dia a dia al taller.

En els Tallers d'Estudi Assistit hi ha molts agents implicats. L'organització de tots aquests agents suposa un treball en xarxa important.

El Tallers d'Estudi Assistit amb aquest format, és una prova pilot. La Universitat de Vic ha estat pionera en aquest projecte. En un futur hi ha la intenció d'involucrar altres Universitats en Tallers d'Estudi Assistit desenvolupats en el seus respectius territoris.

La idea de vincular els TEA amb la Universitat és per fer-los sostenibles, anar aplicant un aprenentatge servei. Tendir a la sostenibilitat, ja que no es pot mantenir un nivell de pressupost tan elevat gaires anys. A mig termini el servei hauria de ser gratuït. El projecte és expandir-ho a altres universitats per poder donar una cobertura més amplia.

Per a la Universitat, els Tallers d'Estudi Assistit, representen una oportunitat d'aprenentatge servei, ja que els estudiants, alhora que ofereixen un servei atenent als alumnes que assisteixen als tallers, també estan realitzant una activitat d'aprenentatge i tenen l'oportunitat de posar en pràctica aquells coneixements adquirits a l'aula, al mateix temps que estan adquirint experiència dins l'aula i davant els alumnes, més enllà que en unes pràctiques (els estudiants molt sovint demanen poder obtenir

experiència, i aquesta no sempre s'adquireix en les pràctiques). Aquesta experiència, doncs representa una educació genuïna, ja que és realment educativa. La creença que tota educació genuïna es produeix a través de l'experiència, no significa que tota experiència sigui genuïna o igualment educativa (DEWEY, 1938)

A més a més els estudiants de la UVic en els TEA, reben una retribució econòmica que ha de permetre tant a la Universitat com als centres on els estudiants treballen com a monitors d'augmentar el grau d'exigència, sobretot pel que fa al grau de responsabilitat.

3. Objectius:

Els objectius del projecte de recerca, es poden organitzar al voltant de dues dimensions. Per una banda aquells objectius relacionats amb les responsabilitats que la UVic assumeix en els Tallers d'Estudi Assistit i per l'altra analitzar com la UVic assumeix la responsabilitat de la formació i seguiment dels estudiants que participen com a monitors en els TEA, i per l'altra, contextualitzar els Tallers d'Estudi Assistit com a una eina dels Plans Educatius d'Entorn, per a la igualtat d'oportunitats; així com valorar el treball en xarxa que els tallers representen.

La primera dimensió neix quan la UVic assumeix la responsabilitat dels Tallers d'Estudi Assistit en tres poblacions de la comarca d'Osona (Manlleu, Roda de Ter i Vic) i considera necessària una avaluació de la seva actuació en el projecte, com a entitat aglutinadora dels altres agents participants i en el seu paper tant en aquells aspectes referents als estudiants com en els aspectes de caire més organitzatiu.

En l'altra dimensió, al situar els TEA, una iniciativa dels PEE, com a treball en xarxa en favor de la cohesió social, ens interessa avaluar tots els elements que fan referència al funcionament i organització dels tallers.

Per això, d'aquestes dues dimensions, en sorgeixen tres objectius:

- Avaluar el funcionament dels TEA durant el primer curs d'implantació
- Avaluar la formació i el seguiment que reben els monitors dels TEA
- Avaluar la implicació de tots els agents que hi participen.
- Plantejar propostes de millora per a les properes edicions dels TEA.

Avaluació que té en compte els punts de vista dels diferents agents implicats en el projecte, d'una manera contrastada.

Per analitzar aquests objectius, tindrem en compte els següents aspectes:

Pel que fa a *l'avaluació del funcionament dels TEA durant el primer curs d'implantació*:

- Organització i funcionament dels Tallers: Aspectes referents a la organització dels tallers i infraestructures, així com també aquells aspectes que fan referència a l'alumnat (taques que realitzen, aprenentatges, perfil...)

Pel que fa a l'**avaluació de la formació i el seguiment que reben els monitors:**

- Repercussions que tenen els tallers en la formació dels estudiants de la UVic que hi participen: quina utilitat els poden fer, quines mancances han observat, quines millores proposen de cara al següent curs, ...
- Diferents problemàtiques que es poden trobar els monitors en funció del cicle en el qual es troben els alumnes (primària o secundària)

O sigui, com s'ha fet i com es farà des de la UVic

Pel que fa a l'**avaluació de la implicació de tots els agents que hi participen:**

- Organització i implantació dels TEA a les escoles: com es promou des de la UVic la coordinació entre els diferents agents (centres – monitors)

Pel que fa al **plantejament propostes de millora per a les properes edicions dels TEA.**

- L'avaluació del projecte ha suposat plantejar propostes de millora per a les properes edicions dels TEA. D'entre aquestes propostes destacar la sistematització de l'avaluació per properes edicions dels Tallers d'Estudi Assistit.

4. Metodologia

4.1. Enfocament metodològic general de la recerca

Per la recerca he utilitzat una metodologia qualitativa interactiva. Per què m'interessa basar la meua recerca en un mètode qualitatiu? Perquè m'interessa un anàlisi en profunditat de la realitat. La investigació qualitativa es basa en una filosofia constructivista (MCMILLAN, 2001), assumint la realitat com una experiència heterogènia, interactiva i compartida socialment per tots els individus.

Entendre els Tallers d'Estudi Assistit des de la perspectiva dels diferents agents participants en el projecte, ha possibilitat que l'avaluació qualitativa dels tallers d'estudi assistit (TEA), objectiu principal del treball de recerca, es basi en un estudi en profunditat. La perspectiva dels participants és l'objectiu principal de la investigació qualitativa per entendre un fenomen social. Aquesta perspectiva s'adquireix analitzant els contextos en els quals s'emmarquen els participants i exposant el que les situacions i aconteixements abordats signifiquen pels participants. Això suposa incloure el seus sentiments, les seves creences, les seves idees, els seus pensaments i les seves conductes (MCMILLAN , 2001)

D'altra banda també pretenc que aquest treball de recerca sigui útil com a avaluació, aportant possibilitats de millora per a futures edicions dels Tallers d'Estudi Assistit; ja que la investigació qualitativa ha de contribuir a la pràctica educativa col·laborant en l'elaboració de plans i en la conscienciació social (MCMILLAN, 2001). Així com també proporcionar eines per a la reflexió del significat i utilitat del treball en xarxa en la comunitat educativa. Amb l'avaluació es pretén tenir unes condicions per tal que realment sigui educativa per ella mateixa.. (SANTOS, 1990)

Com la majoria de les investigacions qualitatives, ha estat imprescindible utilitzar estratègies multimètode per la recopilació de dades, entenent per multimètode la utilització de varies estratègies amb l'objectiu de recopilar i corroborar les dades obtingudes gràcies a cada una de les formes de confirmar les dades. Assumint que qualsevol dada pot ser corroborada durant la recollida de dades. (MCMILLAN, 2001)

4.2. Temporalització

L'estudi s'ha organitzat en tres fases:

Fase Inicial: preparació de l'estudi

- Documentació bibliogràfica i recollida d'informació sobre els Plans Educatius d'Entorn i el Pla de Llengua, Interculturalitat i Cohesió social, dins els quals s'integra el Taller d'Estudi Assistit.
- Documentació bibliogràfica i recollida d'informació per tal d'adquirir un coneixement idoni de la cultura del país d'origen dels alumnes integrants dels TEA (en el cas que siguin alumnes nouvinguts), com afecta en el dia a dia dels alumnes investigats, quin nivell d'escolarització hi ha en els països d'origen.
- Aprofundiment en els objectius de la recerca.
- Materials, recursos i tècniques que es necessitaran
- Temporalització prevista.
- Entrevistes inicials per obtenir una visió inicial del projecte, conèixer els estaments implicats en el seu origen i entendre la funció i interès de cadascun pel projecte.

Fase de treball de camp: desenvolupament de la recerca

- Diari de la investigació
- Presa de contacte i negociació
- Entrevistes a les persones més directament implicades en els Tallers:
 - Coordinador i tutors dels monitors dels tallers
 - Monitors
 - Alumnes

- Entrevistes a persones implicades indirectament:
 - Tutors de l'aula ordinària
 - Coordinadors LIC dels centres
 - Famílies dels alumnes
- Evidències documentals de les diferents tasques que es realitzen en els tallers.
- Seguiment de l'evolució de l'alumne a l'aula ordinària: evolució dels resultats de l'alumne i de la seva actitud a l'aula (creix l'interès de l'alumne a l'aula, s'observa una millora en la presentació de deures i treballs,...)
- Observació participant i no participant en algun dels tallers

Fase final: anàlisi de la informació

- Elaboració d'un informe inicial a partir de les dades obtingudes i analitzades
- Discussió de l'informe amb el coordinador i els tutors dels monitors
- Elaboració de l'informe final
- Reflexió dels resultats

4.3. Estratègies de recollida de la informació

Ha estat necessari utilitzar moltes estratègies de recollida de la informació per tal d'evidenciar les diferents veus de tots els agents involucrats en el projecte. Per tal de contrastar les diferents tècniques de recollida d'informació utilitzades, s'ha realitzat una triangulació de dades.

Les estratègies utilitzades per la investigació qualitativa han estat les següents:

- Entrevistes en profunditat:
 - Entrevistes inicials
 - Entrevistes d'investigació
- Observació participant: De les sessions de formació

- Observació participant: De diversos tallers d'estudi assistit
- Observació participant: De les reunions dels agents implicats
 - Reunions de coordinació UVic
 - Reunions plenàries
- Grups de conversa d'estudiants de la UVic, monitors dels tallers
- Grups de conversa d'alumnes de diferents centres que assisteixen als tallers
- Qüestionaris:
 - Qüestionaris estudiants UVic
 - Qüestionaris centres
- Documentació
 - Memòries dels estudiants
 - Avaluacions PROA
- Diari de la investigació

Les diferents estratègies les distribuïrem en funció de cada un dels tres objectius. Pel que fa a la **primera aproximació al projecte** les estratègies de recollida d'informació utilitzades han estat:

Tipologia document	Persones (Càrrecs)	Data	Objectius
Entrevista en profunditat	Assessor LIC	18-12-2006	Entendre la funció dels assessors LIC en les TEA
Entrevista en profunditat	Representant UVic	19-12-2006	Conèixer l'interès de la UVic per aquest projecte
Entrevista en profunditat	Representant direcció general LIC Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya	8-2-2007	Determinar quins referents té el departament d'educació per fer aquesta proposta.

La relació de les estratègies de recollida d'informació utilitzades, en ordre cronològic, és la següent:

Tipologia document	Persones (Càrrecs)	Data	Objectius
Observació participant	Reunió coordinació UVic: Tutors dels estudiants i coordinador dels TEA	30-1-2007	Recollir informació de la organització dels tallers d'estudi assistit
Entrevista en profunditat	Tutor Estudiants UVic 1	5-2-2007	Conèixer la tasca dels tutors en la formació dels monitors dels TEA així com el seguiment que fan en la seva formació i l'acompanyament que realitzen a aquests estudiants.

Entrevista en profunditat	Tutor Estudiants UVic 2	9-2-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador dels TEA (UVic)		Determinar quina és la tasca del coordinador dels TEA i quina és la relació que manté amb els altres agents implicats.
Observació participant	Sessió de formació	9-3-2007	Recollir dubtes, sensacions dels estudiants de la UVic que participen en els TEA com a monitors. Intentar configurar una graella d'observacions (registre narratiu-descripció del que veig, del que percebo).
Observació participant	Reunió coordinació UVic: Tutors dels estudiants i coordinador dels TEA	12-4-2007	
Observació participant	Tallers d'estudi assistit 1	17-4-2007	Recollir informació pel que fa a la organització dels tallers, característiques de l'alumnat i interacció monitors-alumnes
Observació participant	Tallers d'estudi assistit 2	17-4-2007	Recollir informació pel que fa a la organització dels tallers, característiques de l'alumnat i interacció monitors-alumnes
Observació participant	Tallers d'estudi assistit 3	17-4-2007	Recollir informació pel que fa a la organització dels tallers, característiques de l'alumnat i interacció monitors-alumnes
Observació participant	Tallers d'estudi assistit 1	19-4-2007	ídem
Observació participant	Tallers d'estudi assistit 2	19-4-2007	ídem
Observació participant	Tallers d'estudi assistit 3	19-4-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 1	23-4-2007	Determinar quina és la tasca dels coordinadors dels TEA en els centres, i quina és la seva valoració dels tallers. També m'interessa valorar quin és el seu nivell d'implicació amb el projecte.
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 2	26-4-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 3	26-4-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 4	26-4-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 5	27-4-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 6	2-5-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 7	8-5-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 8	11-5-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 9	18-5-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 10	18-5-2007	ídem
Entrevista en profunditat	Coordinador Escola 11	23-5-2007	ídem
Grup de conversa	Alumnes centre 9 secundària	25-5-2007	Veure com els alumnes del centre viuen els tallers. Conèixer la seva opinió dels tallers realitzats

Observació participant	Reunió coordinació externa. Hi assisteixen els agents implicats en els TEA: Coordinador TEA, tutors dels estudiants, coordinadors dels 13 centres, assessors LIC, Inspectors del Departament d'Educació, coordinació territorial LIC.	29-5-2007	Recollir informació del funcionament de la coordinació de la xarxa externa
Grup de conversa	Alumnes centre 4 secundària	1-6-2007	Veure com els alumnes del centre viuen els tallers. Conèixer la seva opinió dels tallers realitzats
Grup de conversa	Alumnes centre 3 primària, TEA 1	3-6-2007	Veure com els alumnes del centre viuen els tallers. Conèixer la seva opinió dels tallers realitzats
Grup de conversa	Alumnes centre 3 primària, TEA 2	3-6-2007	Veure com els alumnes del centre viuen els tallers. Conèixer la seva opinió dels tallers realitzats
Grup de conversa	Estudiants UVic (monitors TEA) 1		Determinar la relació que s'estableix entre els monitors i els alumnes així com la relació amb els centres
Grup de conversa	Estudiants UVic (monitors TEA) 2		Ídem
Grup de conversa	Estudiants UVic (monitors TEA) 3		Ídem
Qüestionari	Als 33 estudiants de 2n i 3r de mestre; 2n i 3r d'Educació Social; 2n, 3r i 4t de CAFÉ de la UVic que han participat com a monitors dels 31 TEA	Diverses dates	Recollir el funcionament dels tallers
Qüestionari	Als 312 alumnes de Primària i Secundària que han assistit als TEA el curs 2006-2007	Diverses dates	Conèixer l'interès dels alumnes per participar en els Tallers d'Estudi Assistit
Qüestionari	Als coordinadors dels 13 centres que han dut a terme els TEA	Diverses dates	Conèixer el Punt de vista dels centres pel que fa als continguts dels tallers; problemes que s'han anat trobant així com propostes de millora
Buidatge memòries	Als 33 estudiants de la UVic que han participat com a monitors dels 31 TEA	Diverses dates	Anàlisi del grup d'alumnes, descripció i valoració de les tasques realitzades al taller, valoració dels aspectes organitzatius, propostes de millora, valoració personal del treball realitzat i aprenentatges realitzats en relació la seva futura professió
Observació participant	Reunió coordinació externa	15-6-2007	Recollir informació del funcionament de la coordinació de la xarxa externa
Diari de la investigació	Investigador	Durant tota la investigació	Recollir les emocions i sentiments que van sorgint durant la investigació

4.4.1. La primera aproximació al projecte

Per recollir la informació necessària per realitzar l'avaluació dels Tallers d'Estudi Assistit, es van elaborar unes primeres **entrevistes en profunditat**¹¹ amb l'objectiu d'obtenir una visió inicial del projecte, conèixer els estaments implicats en el seu origen i entendre la funció i interès de cadascun pel projecte. Aquest és, sobretot, un projecte amb tres punts de vista:

4.4.1.1. La visió de la UVic:

L'interès que hi havia d'implicar la **Universitat de Vic** en aquesta experiència dels TEA, té diferents motivacions. Aquest projecte s'emmarca dins el context dels **Plans Educatius d'Entorn** de Manlleu, Roda de Ter i Vic. Fins aleshores, els monitors responsables dels tallers eren contractats per empreses de serveis. La participació de la UVic, suposaria la implicació d'estudiants de la Facultat d'Educació com a monitors dels tallers. Se'ns informa del que suposa per la Universitat de Vic entrar a formar part d'aquest projecte. Per una part, pel repte educatiu que suposa l'escolarització dels fills de les persones immigrades en la Catalunya actual i concretament a la comarca d'Osona, amb molta presència d'immigració. També per la sensibilització i coneixement de la realitat social i educativa que suposarà pels alumnes realitzar una pràctica professional en escoles que treballen a fons els temes dels fills dels immigrants. Un altre repte és el fet de ser un projecte pilot, i ser els primers a dur-lo a terme, ja que si funciona el Departament té la intenció d'estendre-ho a altres universitats.

La Universitat també pot aportar molt en el projecte. Monitors sensibilitzats en temes educatius, la seva formació general, una formació específica pels TEA, el seguiment del procés i la seva avaluació. Es va escollir un coordinador del projecte i com a tal va assumir tota la responsabilitat.

4.4.1.2. La visió del Departament d'Educació:

L'entrevista inicial al **Departament d'Educació**, tenia l'objectiu concret de determinar els referents del projecte. El Subdirector General de Llengua i Cohesió Social, ens explica els antecedents/orígens dels TEA i ens dibuixa l'organigrama del projecte/ (va

¹¹ Vegeu Guió de l'entrevista en l'Annex 1, pàgina 146. Transcripció entrevistes en l'Annex 12, digital

fer el dibuix de l'entramat (la xarxa) del projecte i els seus orígens.). Des de la Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social, es va dissenyar el Pla LIC (de Llengua Interculturalitat i Cohesió Social) fusionant els assessors de compensatòria i els del SEDEC (Servei D'Ensenyament de Català), en els **assessors LIC**. Cada comarca té un nombre determinat d'assessors LIC en funció dels seus habitants (a la comarca d'Osona, n'hi ha cinc). Els assessors es coordinen a nivell de cada un dels Serveis Territorials pel **coordinador territorial LIC**. Els assessors LIC són els responsables de fer un seguiment dels tallers, assessorar i col·laborar en la seva organització. Els inspectors es coordinen amb centres, els assessors i la Universitat. Existeixen dos precedents dels TEA, a nivell estatal els PROA (*Programas de Refuerzo Orientación y Apoyo*), a nivell europeu els *Learning mentors* del Regne Unit. L'objectiu que pretén assolir el Departament d'Educació amb els TEA, és el de proporcionar un acompanyament, una ajuda a aquell alumnat que per unes condicions socioculturals o socioeconòmiques no disposa d'aquells elements que li podrien proporcionar l'èxit com a la resta de companys, un èxit educatiu, que implica un èxit i escolar i un èxit social.

4.4.1.3. La primera veu dels centres:

L'objectiu de l'entrevista a una de les **assessores LIC** implicades en el projecte, era el d'entendre la funció dels assessors LIC en els TEA. Els assessors LIC, estableixen un pont entre el Departament i els centres. La seva tasca en els centres consisteix en ser els supervisors del Pla d'acollida per l'escolarització de nouvinguts (qui rep el nen al centre educatiu, valoració del treball del nen a l'aula d'acollida, vetllar el pas cap a l'aula ordinària); cohesionar els claustres i establir relació amb les comissions de diversitat i socials. Pel que fa als TEA, la tasca de l'assessor LIC consisteix en fer conèixer el projecte a les escoles, un cop implantat fer-ne una primera valoració i solucionar problemes puntuals que puguin anar sorgint.

M'informa de com es va rebre el projecte a les escoles. Si bé a Primària, la primera impressió va ser bona, ja que els mestres tenen assumit que cal donar una empenta als alumnes, a Secundària van sorgir més dificultats d'entrada, però un cop engegat el projecte la valoració és bona.

Un dels papers del centre, a través dels tutors, és el de donar informació al monitor de les mancances dels alumnes i fer un seguiment de la seva feina al taller.

També de la importància del monitor com a persona visible del projecte pels alumnes. Importància del seu assessorament i seguiment des de la UVic ja que són persones en procés de formació, no tenen una experiència docent.

El perfil que hauria de tenir l'alumnat que assisteix als TEA, hauria de ser d'alumnes no amb problemes conductuals, sinó amb problemes d'organització, alumnes amb un entorn poc adequat pel seguiment de les tasques escolars fora de les hores de classe.

Cal destacar també el component afectiu de l'estudi assistit. La seva principal finalitat és d'ajudar a cada infant a obtenir aquella ajuda que per les característiques familiars no podria obtenir del seu entorn.

4.3.2. Investigant els tallers

Per fer una immersió en el desenvolupament dels tallers establim recollir informació de les persones més directament implicades en el projecte, així com també *assistir a les diferents activitats que se'n deriven del seu desenvolupament*. Basem la recollida d'informació en entrevistes, observacions, grups de conversa, qüestionaris,

4.3.2.1. Entrevistes durant la investigació

Entrevistes UVic: coordinador i tutors

Entrevistes als coordinadors dels centres

Es tracta d'**Entrevistes en profunditat**: Bàsicament són entrevistes descriptives i de sentiments (segons la descripció d'Spradley, 1979 i Patton, 1980)

Entrevistes UVic: Coordinador¹² A partir de l'entrevista amb el coordinador dels TEA, pretenem determinar quina és la seva tasca com a coordinador i quina és la relació que manté amb els altres agents. Les funcions del coordinador dels TEA es poden distribuir en dos grans blocs. El primer d'organització i gestió i el segon de coordinació i relació amb els diferents agents implicats, que es manté a través de reunions més o menys periòdiques amb els tutors de la UVic, Assessors LIC i els centres, en funció de les necessitats de cada estament; i unes reunions més puntuals, quan és necessari amb gerència i administració de la UVic, i amb el Departament d'Ensenyament

¹² Vegeu Guió de l'entrevista en l'Annex 3, pàgina 152. Transcripció entrevistes en l'Annex 13, digital

Entrevistes als tutors¹³

Per conèixer la tasca dels tutors en la formació dels monitors dels TEA així com el seguiment que fan en la seva formació i l'acompanyament que realitzen a aquests estudiants, entrevistem als professors de la UVic, que durant el curs 2006-2007 van realitzar aquesta tasca de tutorització dels estudiants de la UVic. Pretenem esbrinar quina visió es té de la funció dels monitors des de la UVic, i com s'estableixen les sessions de formació.

Entrevistes als Coordinadors en els centres¹⁴

Determinar quina és la tasca dels coordinadors dels TEA en els centres, i quina és la seva valoració dels tallers. També volem conèixer quin és el seu nivell d'implicació amb el projecte.

4.3.2.2. Observació participant:

Observació participant de les sessions de formació

Observació participant dels tallers d'estudi assistit

Observació participant reunió agents implicats:

Reunions de coordinació UVic

Reunions plenàries

Reunions (petit comitè)

En l'observació participant tant de les sessions de formació com dels tallers com de les reunions, hem tingut en compte algunes de les Observacions de Goetz i LeCompte (1988, 128-129):

- Qui està en el grup o en l'escena? Quines són les seves característiques més rellevants?
- Què està passant? Què fan els individus del grup o de l'escena i què es diuen?
- Quins comportament són repetitius i quins són anòmals i estranys? En quines activitats estan implicats? Quins recursos empren en aquestes activitats?
- Com es comporten entre ells? Quina és la naturalesa de la participació i la interacció? Com es relacionen i vinculen els individus? Quins status i papers apareixen en la interacció? Qui pren les decisions?

¹³ Vegeu el Guió de l'entrevista en l'Annex 4, pàgina 153. Transcripció entrevistes en l'Annex 14, digital

¹⁴ Vegeu el Guió de l'entrevista en l'Annex 5, pàgina 155. Transcripció entrevistes en l'Annex 15, digital

Amb la observació participant, pretenem recollir un coneixement *in situ* de les persones implicades en els tallers. M'han permès realitzar una recollida de dades en el medi natural i estant en contacte directe amb les persones observades. M'ha permès valorar millor les seves interrelacions.

Observació de les sessions de formació

Per una banda, l'**observació de les sessions de formació**¹⁵ m'ha permès, a part de valorar el contingut de les sessions, un coneixement de les inquietuds dels estudiants de la UVic, monitors dels tallers.

Per les dues sessions de formació a les que vaig assistir, el 9 de març i el 4 de maig del 2007 vaig establir uns objectius prioritaris:

- Establir el contingut de les sessions
- Recollir dubtes, preocupacions, sensacions dels estudiants de la UVic que participen en els TEA com a monitors.

Durant el desenvolupament de les sessions, per la recollida de dades, varem configurar una graella d'observacions (registre narratiu-descripció del que observava, del que percebia) per tal de recollir la informació següent :

ESTUDIANTS:

Nom

Centre al qual pertanyen

Nivell alumnat

Nombre alumnes

Horari

VISUALITZACIÓ SITUACIÓ

Descripció de l'espai físic

Proporció nois/noies

Estudis que cursen

Com es col·loquen

ENQUESTA QUE ELS FAN ARRIBAR ELS TUTORS

Recollir-la i fer-ne fotocòpies

¹⁵ Vegeu les transcripcions en l'Annex 16, digital

DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ

Gravar la sessió a la qual assisteixo

Anotar, principalment:

Tipologia de preguntes que fan els alumnes (positives i negatives)

Qui les fa

Respostes que donen els educadors

Situació dels estudiants

Qui parla més /menys/gens

ACTUACIÓ TUTOR

Tipologia de preguntes que et plantegen els estudiants

Estratègies de solució que proposa

LLIBRETA DE SEGUIMENT

Recalcar als estudiants la importància que tindrà pel treball de recerca

Observacions dels tallers d'Estudi Assistit¹⁶

En les **observacions dels tallers**, he pogut observar alguns d'aquests estudiants en acció i valorar el grau d'importància de les seves inquietuds manifestades a les sessions de formació i també l'autocrítica (a vegades fins i tot excessiva) que exposaven; així com també els alumnes que assisteixen als tallers en el seu entorn.

Observar diferents tipologies d'organització dels tallers fixant-nos en com s'inicia el taller, quines activitats es realitzen i la temporalització de cada activitat. Pel que fa als alumnes, intentar percebre la problemàtica individual de cada alumne (perquè venen als TEA) i la seva actitud en els Tallers.

Per les observacions dels tallers m'he basat en la següent pauta. Les dades es van registrar en la graella d'observació del TEA

PAUTA OBSERVACIÓ DIRECTA DEL TEA :

- *Organització dels tallers:*
 - *Com s'inicia el taller*
 - *Quines activitats es realitzen*
 - *Temporalització de cada activitat*

¹⁶ Vegeu la Pauta d'observació en l'Annex 6, pàgina 157. Transcripció de les observacions en l'Annex 15, digital

- *Alumnes:*
 - *Quantitat i proporció nens/nenes*
 - *Problemàtica individual de cada alumne (perquè venen als TEA) (de moment, la meua percepció)*
 - *Actitud dels alumnes als TEA*

- *Llibreta de seguiment:*
 - *S'hi escriu cada dia?*
 - *Què s'hi escriu*
 - *Hi ha resposta (feedback)?*

- *Passar qüestionari als alumnes:*
 - *Recollir dades personals:*
 - Nom*
 - Edat/Curs*
 - Temps que fa que són aquí*
 - Llengua de comunicació a casa/ escola*

 - *Valoració personal:*
 - Com es troben a Catalunya? I a l'escola?*
 - S'ho passen bé als tallers?*
 - Ha millorat el rendiment escolar des de l'assistència als tallers?*
 - Quina és la relació amb el monitor dels tallers?*
 - Quina és la relació amb els altres companys?*

Reunions de coordinació¹⁷

Les **observacions de les reunions de coordinació**, m'ha permès *observar les tasques de coordinació dins de la UVic, preparació de les sessions de formació...*

Per a l'anàlisi de les reunions de coordinació m'he basat en les transcripcions de les actes. He assistit a dues reunions de coordinació entre el coordinador dels Tallers d'Estudi Assistit a la UVic i els tutors dels estudiants, els dies 30 de gener del 2007 i el 12 d'abril del 2007.

Reunions de coordinació de la xarxa externa

¹⁷ Vegeu les transcripcions de les reunions en l'Annex 15, digital

Amb les **observacions a reunions de la xarxa externa** he pogut captar el punt de vista de cada un dels agents implicats: coordinadors dels centres, assessores LIC, coordinador territorial LIC, inspectors de zona implicats, coordinador UVic, tutors dels estudiants.

Per a l'anàlisi d'aquestes reunions, m'he basat en les transcripcions de les actes.

Reunions (petit comitè)

Reunió el 15 de juny del 2007 per la preparació de les "Jornades dels Tallers d'Estudi Assistit"

4.3.2.3. Grups de conversa

Grups de conversa d'estudiants de la UVic (monitors)

Grups de conversa d'alumnes des Tallers d'Estudi Assistit

Es tracta d'una **Entrevista grupal**, preguntes específiques sobre un tema. (SPRADLEY, 1979 I PATTON , 1980)

Els **Grups de conversa entre els Estudiants UVic**¹⁸, m'ha permès recollir de primera mà la veu dels estudiants. Els principals punts valorats han estat:

- Pel que fa a la relació entre monitors i alumnes: Relació amb els alumnes del taller, l'organització de l'hora dels tallers, organització del grup i metodologia de les activitats, expectatives que tenien dels TEA, si s'han acomplert, aprenentatges que han fet com a monitors dels talleres.
- Pel que fa a la relació amb el centre: Quins problemes s'han anat trobant al centre, si s'han resolt, propostes de millora, si han valgut la pena els aprenentatges que els ha suposat participar en els tallers.

He realitzat tres grups de conversa amb els estudiants de la UVic, tot i que degut a la dificultat de trobar un moment de coincidència, han estat poc nombrosos, i s'han

¹⁸ Vegeu el Guió dels grups de conversa en l'Annex 7, pàgina 159. Transcripció dels grups de conversa en l'Annex 18, digital

desenvolupat com una entrevista a dos o tres estudiants, més que no pas un grup de discussió.

Els grups de conversa, juntament amb el buidatge dels qüestionaris i de la memòria final m'han permès recollir de primera mà la veu dels estudiants.

PAUTA DEL GRUP DE CONVERSA DELS ESTUDIANTS DE LA UVic (MONITORS)

- *Enregistrament en àudio*
- *Dades de cada participant (nom, centre, curs dels alumnes del taller, estudis de formació)*
- *Punts a valorar:*

Pel que fa a la relació entre monitors i alumnes:

1. *Relació amb els infants*
2. *Organització de l'hora dels tallers*
3. *Organització del grup i metodologia de les activitats*
4. *Què us esperàveu trobar i què us heu trobat?*
5. *Quin aprenentatge heu fet com a monitors dels tallers?*

Pel que fa a la relació amb el centre:

6. *Problemes que es troben al centre*
7. *S'han resolt?*
8. *Canviaries alguna cosa de cara al curs vinent si tornessis a fer de monitor?*
9. *Faries aquesta feina sense cap compensació econòmica. Pels crèdits que et suposa?*

Els **grups de conversa entre els alumnes dels tallers**¹⁹ han servit per recollir les veus dels alumnes de diferents centres i nivells, amb la finalitat de copsar com viuen els tallers, conèixer la seva opinió i establir diferències entre els Tallers de Primària i Secundària.

PAUTA DELS GRUP DE CONVERSA ALUMNES PARTICIPANTS EN ELS TEA:

Graella per a la obtenció de dades del grup de conversa

¹⁹ Vegeu Pauta del grup de conversa en l'Annex 8, pàgina 160. Transcripcions dels grups de conversa en l'Annex 19

OBJECTIU: Copsar com els alumnes del centre viuen els tallers. Conèixer la seva opinió dels tallers realitzats.

- *Dades personals:*
 - *Nom*
 - *Edat/Curs*
 - *Temps que fa que són aquí*
 - *Llengua de comunicació a casa/ escola*

- *Valoració personal:*
 1. *Per què es van apuntar als Tallers d'Estudi Assistit?*
 2. *És el primer any que hi assisteixen?*
 3. *Als tallers:*
 - *Què fan?*
 - *S'ho passen bé?*
 - *Què aprenen?*
 - *Hi ha assistit regularment?*
 - *Quan no hi ha assistit, per quin motiu?*
 4. *Han millorat els aspectes treballats als tallers? (en funció resposta pregunta 3, per exemple: matemàtiques, llengua...; buscar per què, demanar exemples per concretar: he practicat molt les divisions, he millorat ortografia perquè fem dictats...)*
 5. *Quina és la relació amb el monitor dels tallers?(què en pensen dels monitors? Els agrada? Com porta el taller?)*
 6. *Quina és la relació amb els altres companys del taller? (s'entenen o no, s'ajuden...)*
 7. *Gràcies als tallers es troben millor a l'escola? (els ajuda o els estigmatitza)*

4.3.2.4. Qüestionaris²⁰

Qüestionaris estudiants UVic

Qüestionaris als centres

Són una **entrevista altament estructurada**: Questions molt especificades (respostes tancades). Entrevista d'opinió-valoració (SPRADLEY,1979 I PATTON, 1980)

²⁰ Vegeu el Guió del qüestionari en l'Annex 9, pàgina 164. Transcripcions dels buidatges dels qüestionaris en els Annexos 20 i 22, digitals

Qüestionaris estudiants UVic

1a Pregunta: Escribe el tipus de continguts i de treballs escolars que fas en el teu taller.

2a Pregunta: Explica els principals problemes amb els quals t'has trobat fins ara en el teu taller (amb els alumnes, amb els espais, amb els recursos, en les relacions amb el centre, etc.)

3a Pregunta: Què trobes a faltar en les teves habilitats i coneixements de cara als Tallers d'Estudi Assistit? Quina formació complementària necessaries?

Qüestionaris centres

Pregunta 1: Quins són els tipus de continguts i de treballs escolars que heu encarregat als estudiants per fer durant les sessions de Taller d'Estudi Assistit?

Pregunta 2: Indiqueu els principals problemes amb els quals us heu trobat fins ara en els tallers del centre (amb els estudiants, amb l'organització, amb els alumnes que hi assisteixen, amb la coordinació, amb el contingut de les sessions, etc.,)

Pregunta 3: Quines propostes de millora caldria començar a estudiar de cara al proper curs per resoldre els problemes anteriors?

4.3.2.5. Documentació

Memòria dels estudiants de la UVic del funcionament dels tallers

Avaluacions PROA

Pel que fa a la **memòria dels estudiants**²¹, es tracta d'un informe que han realitzat al final dels tallers per la seva avaluació. En l'informe han hagut de desenvolupar les següents qüestions:

1. Descripció general del taller
2. Anàlisi del grup d'alumnes del taller
3. Descripció valoració de les tasques realitzades en el taller
4. Valoració dels aspectes d'organització del taller
5. Propostes de millora sobre el funcionament dels tallers
6. Valoració personal del treball realitzat
7. Aprenentatges realitzats en relació a la teva futura professió

²¹ Vegeu el Guió de la memòria en l'Annex 10, pàgina 165. Buidatge de les memòries en els Annexos 21, digital

Les **Avaluacions PROA**, del Departament d'Educació, són diferents qüestionaris on es valora l'opinió d'alumnes, coordinadors, monitors, famílies i tutors. Però no m'ha estat possible accedir a aquesta font d'informació.

4.3.2.6. Diari de la investigació

Recollir sensacions que he anat tenint durant la recerca, problemes i entrebancs que m'he anat trobant. Ha estat útil a l'hora de recordar les experiències viscudes en el moment de l'anàlisi de les dades i sobretot a l'hora d'extreure les conclusions.

4.3.3. Registre de dades:

Les dades obtingudes a través de totes les eines de recollida d'informació explicades en l'apartat anterior (observacions participants dels tallers, sessions de formació i reunions; entrevistes als diferents agents participants; qüestionaris i grups de conversa d'estudiants i alumnes i les memòries dels estudiants); totes registrades mitjançant àudio i/o notes de camp, s'han tractat de la següent manera (Stake, 1995:67)

Quadern de camp: On he escrit de manera detallada tota la informació obtinguda durant la recerca per tal de poder reconstruir exhaustivament i detalladament la realitat en el diari de camp. El pas del quadern al diari és important fer-lo com més aviat millor, per poder recollir el màxim de matisos.

Diari de camp, on he transcrit de manera clara i llegible els registres del quadern de camp. El diari inclou, a més de les dades formals del curs de la investigació, preocupacions, decisions, fracassos, sensacions, valoracions de l'investigador. (Spradley, 1980: 71)

Registre diari d'activitats

Formulació de projectes/objectius immediats

Comentaris del desenvolupament de la investigació

Registre d'observacions, entrevistes, conversacions

Comentaris de lectures

Hipòtesis i interpretacions durant la investigació

Avaluació

Regles del diari de camp:

Especificar data, objectius/propòsits/projectes, duració, abans de cada entrada en el camp

Registre de les observacions i de les entrevistes (Quan, quant temps, on ...). És important fer constar a qui correspon cada opinió.

La **font d'informació** consta en la taula de categoritzacions. Les fonts d'informació s'han classificat en funció del **tipus** (entrevista, observació, qüestionari...), **data**, i persona o persones informants. Quan ha estat necessari s'ha especificat i descrit el lloc.

La categorització i anàlisi posterior de les observacions s'ha fet sobre els registres d'aquest diari, en base als objectius plantejats. Tenint en compte les següents pautes:

Ús de codis de les dades per a una identificació ràpida.

Per a la categorització de les dades²², s'ha utilitzat el full de càlcul *Excel*. S'han distribuït les dades per categories i subcategories. I per relacionar diferents conceptes (espai, accions, relacions, temps, actors, objectius, sentiments) he utilitzat una matriu descriptiva (Standley, 1980:82)

CODI	CATEGORIA	SUBCATEGORIA	
A1	TALLERS: FUNCIONAMENT I DINÀMICA	Horaris	
A2	TALLERS: FUNCIONAMENT I DINÀMICA	Assistència	
A3	TALLERS: FUNCIONAMENT I DINÀMICA	Espai	
A4	TALLERS: FUNCIONAMENT I DINÀMICA	Col·laboració del centre	
A5	TALLERS: FUNCIONAMENT I DINÀMICA	Tasques	
A6	TALLERS: FUNCIONAMENT I DINÀMICA	Aprenentatge que fan els nens	
B1	MONITORS	Formació	
B21	MONITORS	Perfil	Des del Departament
B22	MONITORS		Des del centre
B23	MONITORS		Des de la UVic
B3	MONITORS	Aprenentatges	
B4	MONITORS	Aspectes a millorar	
C1	COORDINACIÓ ENTRE ELS AGENTS PARTICIPANTS	Xarxa externa	
C2	COORDINACIÓ ENTRE ELS AGENTS PARTICIPANTS	Xara interna	

De les dades, classificades en diferents pàgines de fulls d'excel en funció de la subcategoria a la qual pertanyen, n'he extret **la idea clau**, i he transcrit el **fragment** més significatiu. El format Excel ha permès anotar cada un dels ítems (categoria, subcategoria, idea clau, fragment...) en una columna:

²² Vegeu la categorització en suport informàtic en el disquet adjunt "Annexs DEA (TEA) (E:)", en l'arxiu en format Excel "Annex 12: Categorització. Informe avaluació TEA"

CATEGORIA	SUBCATEGORIA	FONT D'INFORMACIÓ	IDEA CLAU	FRAGMENT
-----------	--------------	-------------------	-----------	----------

D'aquesta manera, he pogut ordenar les dades segons la coincidència de la idea clau que exposava el fragment, facilitant la posterior tasca d'anàlisis.

4.4. Aspectes ètics de la recerca

Per tal de garantir l'anonimat de les persones implicades, especialment dels alumnes menors d'edat, i el respecte per a tots els agents implicats alhora de transcriure les seves sensacions, vivències, etc... cal contemplar els aspectes ètics. Basant-me en els estudis de Simons (1987, 1989); Kemmis i Robottom (1981) i Angulo (1993), he adoptat al llarg de la recerca els següents compromisos:

Independència i equitat: Cap dels participants en el projecte ha tingut accés privilegiat a les dades, i tots han estat tractats per igual.

Negociació de l'accés: Comença amb un primer contacte amb les persones/grups implicats en la investigació fins a acordar l'accés a la realitat objecte d'estudi. En el nostre cas ha consistit en:

Negociació de l'informe final: Lliurar les còpies que calguin a les persones implicades, acordant una data de reunió per discutir el contingut. Si cal es suprimiran cites o dades si així ho manifesten els individus implicats. Si hi ha algun desacord pel que fa a les interpretacions, cal arribar a un acord que no afecti a la comprensió de l'informe. També cal negociar com es realitzarà la circulació de l'informe així com la seva publicació. L'informe es va fer públic en les I Jornades de treball: *Els Tallers d'Estudi Assistit en al marc dels Plans Educatius d'Entorn*, que van tenir lloc a la Universitat de Vic, el 18 de gener del 2008

Negociació dels límits: Cal negociar l'accés als espais i a la documentació de manera prèvia a l'estudi.

Confidencialitat: Tota la informació vinculada als centres s'ha mantingut en l'anonimat, sempre s'han citat els individus i les institucions amb pseudònims, excepte quan s'ha demanat permís explícit i s'ha concedit.

Col·laboració: Ningú ha estat obligat a participar i proporcionar informació. Cada pas s'ha negociat amb la persona interessada directament (entrevistes, observacions) També s'ha negociat l'accés a documents i espais en les institucions.

Imparcialitat: Respectar opinions sobre punts de vista divergents, judicis, i percepcions particulars. Cal mostrar la divergència de manera imparcial.

M'agradaria destacar la voluntat de tots els agents ha facilitar la tasca que ha suposat l'avaluació

5. Anàlisi de dades

INFORME D'AVALUACIÓ DELS TALLERS D'ESTUDI ASSISTIT DEL CURS 2006-2007

La informació recollida durant el procés del treball de camp, s'ha estructurat al voltant de tres apartats: el funcionament i dinàmica dels tallers, els estudiants de la UVic i la coordinació entre els agents participants; que han esdevingut les dimensions d'avaluació.

En cada una de les dimensions, s'han distingit uns elements claus d'anàlisi. La valoració d'aquests elements ha estat la que ha permès realitzar l'avaluació dels Tallers d'Estudi Assistit.

5.1. Tallers: Funcionament i dinàmica

- 5.1.1. Horaris (compliment, puntualitat,...)
- 5.1.2. Espai
- 5.1.3. Assistència
- 5.1.4. Tasques del centre
- 5.1.5. Tasques que els alumnes realitzen als tallers
- 5.1.6. Aprenentatge que fan els infants
- 5.1.7. Perfil dels alumnes

5.2. Estudiants UVic

- 5.2.1. Expectatives sobre el Perfil del monitor
 - 5.2.1.1. Des del Departament
 - 5.2.1.2. Des del Centre²³
 - 5.2.1.3. Des de la Universitat
- 5.2.2. Formació que han rebut
- 5.2.3. Aprenentatges que han fet els monitors (estudiants UVic)
- 5.2.4. Aspectes a millorar de cara al curs que ve (en relació a la seva actuació com a monitors)

²³ En l'informe, quan no s'especifica el centre concret com a font d'informació, és perquè la majoria de centres coincideixen en l'afirmació.

5.3. Coordinació dels agents participants

5.3.1. Xarxa interna

5.3.2. Xarxa externa

5.1. Tallers: Funcionament i dinàmica

5.1.1. Horaris

Cal destacar l'amplia variabilitat de temps i d'horaris. Observem que no tots els centres fan els tallers els mateixos horaris ni els mateixos dies. Aquestes diferències en els horaris dels tallers, responen a les diferents necessitats i característiques de cada centre.

Pel que fa als centres de **Primària** hi ha 6 centres que fan els tallers d'una hora durant quatre dies a la setmana, de dilluns a dijous; 2 d'aquests centres (2 i 11) fan els tallers de dilluns a dijous de 5 a 6, els centres 5 i 14, també fa aquest horari, però reparteix els 4 dies en dos grups d'alumnes; el centre 10, degut a la llunyania del centre a la ciutat, els tallers es realitzen en un local de l'ajuntament al centre de la ciutat i comencen a 2/4 de 6, per tal que els alumnes hi puguin arribar amb l'autobús escolar; i el centre 3, per la mateixa raó, ha optat per realitzar els tallers al migdia de una a dues, i reparteix els 4 dies en dos grups. Un centre (el 13) fa tallers de dues hores, de 5 a 7, dos dies a la setmana, dimarts i dijous. Un altre centre, el 7, fa els tallers 1 dia de 5 a 6 i dos dies de 5 a 2/4 de 7, distribuïts en dos grups, de manera que els alumnes de 1r, 2n i 3r fan un taller d'una hora, i els de 4t, 5è i 6è, d'una hora i mitja dos dies a la setmana.

PRIMÀRIA			
Centre 2	4 dies: de 5 a 6	4 torns / 4 TEA	4 monitors
Centre 3	2+2 dies: de 1 a ¾ de 2	6 torns / 3 TEA	3 monitors
Centre 5	2+2 dies: de 5 a 6	2 torns / 1 TEA	1 monitor
Centre 7	1+2 dies: 1 de 5 a 6; 2 de 5 a 2/4 de 7	8 torns/ 4 TEA	4 monitors
Centre 10	4 dies: de 2/4 de 6 a 2/4 de 7	4 torns / 4 TEA	4 monitors
Centre 13	2 dies: de 5 a 7	1 torn / 1 TEA	1 monitors
Centre 14	2+2 dies: de 5 a 6	2 torns / 1 TEA	1 monitor
PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA			
Centre 4	2+2 dies: de 5 a 6	2 torns / 1 TEA	1 monitor
Centre 12	2+2 dies: de 5 a 6	2 torns / 1 TEA	1 monitor
SECUNDÀRIA			
Centre 1	2+2 dies: de 2/4 de 6 a 2/4 de 7	2 torns / 1 TEA	1 monitor
Centre 6	2 dies: 1 de 3 a 5 i 1 de 4 a 6	4 torns / 4 TEA	4 monitors
Centre 9	2 dies: 1 de 3 a 5 i 1 de 4 a 6	4 torns / 4 TEA	4 monitors
Centre 8	2+2 dies: de 5 a 6	4 torns / 2 TEA	2 monitors
			2 monitors substituïts
13 centres		41 torns / 31 TEA	31 + 2 monitors

Hi ha dos centres **concertats**, on es realitzen tallers a Primària i Secundària (el centre 4 i el 12). Els tallers es fan de 5 a 6. Dos dies els monitors fan classes a primària i els altres dos dies a secundària.

Dels 4 centres de **secundària**, els dos IES públics, fan els tallers el dimecres de 3 a 5 i el dijous de 4 a 6. Al centre 1, es fan els tallers 4 dies de 2/4 de 6 a 2/4 de 7 repartits en dos grups. I al centre 8, es fan tallers de dilluns a dijous de 5 a 6, repartits en 2 grups, un dilluns i dimecres i l'altre dimarts i dijous.

Aspectes a mantenir:

La diferent distribució dels **horaris** i durada dels tallers segons les necessitats de cada centre, caldria respectar-la. Els tallers haurien de ser prou **flexibles** per tal d'adaptar-se a les característiques d'infraestructures, horaris, professorat i alumnat de cada escola i institut. La flexibilitat dels horaris també permet l'adaptació a les particularitats de cada alumne: horaris més reduïts pels alumnes de cycle inicial i mitjà, compatibilitat amb altres activitats extraescolars.

Allargar l'horari escolar acaba repercutint en el **transport escolar**. Davant la dificultat en el transport s'han trobat diferents solucions les quals tenen aspectes positius i negatius. Els dos centres, els que per la seva ubicació es veuen més afectats pel transport, són el centre 3 i el 10. El primer ha optat per fer els tallers en horari de migdia, l'inconvenient d'aquest horari és que els alumnes dinen més tard i sols, però l'escola considera que a les cinc encara

estarien més cansats i encara seria pitjor. Pel que fa al centre 10, els tallers es fan fora de l'escola, al centre de Vic, tot i que el centre creu que seria més adequat oferir transport a partir del final dels tallers i realitzar-los a la mateixa escola. D'aquesta manera se'n podrien beneficiar també, aquells alumnes que viuen excessivament lluny del local on es fan els tallers. El fet de fer els tallers fora de l'escola també ha suposat un canvi en els llocs establerts com a parada dels autobusos, ja que inicialment no tots tenien una parada propera al local dels tallers, i s'ha hagut de modificar el seu recorregut. Pel centre 10, el poder oferir els tallers a la mateixa escola suposaria, a més de solucionar els inconvenients esmentats, poder resoldre aspectes negatius vinculats en el local dels tallers, com ara mancances de tipus estructural i material. Tot i que aquests dos centres són els més afectats a causa de la seva ubicació, el problema afecta a tots els centres: L'horari en el qual es realitzen els tallers, impossibilita que els alumnes de fora de Vic puguin assistir-hi, ja que no hi ha transport escolar en finalitzar els tallers.

Aspectes a millorar:

Horaris: Cal tenir en compte que l'assistència als tallers suposa un allargament de l'horari escolar. Aquest punt es fa més palès als centres de secundària, ja que hi ha dies que els alumnes estan al centre des de les 8 del matí fins a les 4 de la tarda, aleshores cal afegir-hi les dues hores dels tallers. Els centres de secundària proposarien un format més lleuger tan en durada com en distribució, tot i que la dificultat de trobar un horari adequat fa que no s'hagi presentat cap canvi. En els centres concertats, s'ha optat per un format de dues hores setmanals enlloc de quatre; de manera que s'evita l'abandonament dels tallers i els centres ho consideren suficient per a la millora dels alumnes. Així doncs, s'evidencia la necessitat de revisar el horaris de secundària, ja que la realització dels tallers suposa un allargament de la jornada escolar excessiva.

Puntualitat: La falta de puntualitat, en certs moments de monitors i alumnes fa necessari el control de **puntualitat** tant d'alumnes com de monitors.

Pel que fa al **calendari dels tallers**, interessa a totes les parts implicades unificar totes les dates, i ampliar-los (començar abans, coincidint amb l'inici del curs escolar), ja que en un futur es preveu que la planificació podrà fer-se abans.

Un altre punt a tractar és la dificultat que troben els monitors, en **conciliar les pràctiques amb la realització dels tallers**, ja que en alguns casos tenen molt poc temps per desplaçar-se del centre on fan les pràctiques al centre on han d'impartir els tallers. Tant centres com monitors, han manifestat poder realitzar les pràctiques en el mateix centre on es fan els tallers d'estudi assistit, això facilitaria la conciliació d'ambdues activitats.

5.1.2. Espai i material

L'espai de realització dels tallers, els espais alternatius i els recursos materials que els centres posen a disposició dels estudiants de la UVic, varien. La disponibilitat d'espai i material, és molt millor quan els tallers es realitzen dins el centre que quan es realitzen a fora. Els centres estan disposats a permetre la utilització dels espais alternatius (Biblioteca, pati, aula d'informàtica...) i materials disponibles (diccionaris, llibres, ...) per la realització dels tallers (tot i que demanen uns límits d'horaris, ja que els horaris dels tallers traspassen els horaris oficials dels centres) A vegades els alumnes es troben amb alguna contradicció per part d'algun membre del claustre, (pot ser que no tot el claustre comparteixi el projecte).

Aspectes a mantenir:

La majoria de centres posen a disposició dels Tallers d'Estudis Assistit els espais del centre requerits pels monitors així com el material que necessiten. D'aquesta manera, els monitors, a part de l'aula assignada per la realització dels tallers, poden utilitzar els espais alternatius dels quals el centre disposa: biblioteca, aula d'informàtica, pati... Els centres també cedeixen material fungible per a la seva utilització en els tallers, així com també material de consulta (diccionaris, llibres de text, llibres específics) per a ser utilitzat pels monitors durant la preparació o desenvolupament dels tallers.

Aspectes a millorar:

Tot i la disponibilitat manifestada pels centres, la majoria d'estudiants estan d'acord en què caldria una **millora d'aquests recursos** (tant de material disponible com d'aules alternatives). Alguns monitors, però, no saben quins són

els procediments per poder-los utilitzar. Potser caldria la **figura d'un interlocutor** que els permeti aquest accés. Aquesta figura podria ser el coordinador del TEA.

Falta de material: La falta del material en els centres és una queixa compartida per la majoria d'estudiants. Troben a faltar poder disposar de material adequat en algunes ocasions, material com diccionaris, ordinadors, material de joc (pilotes, raquetes...), guix...

Falta d'espai alternatiu: La majoria d'estudiants estan satisfets amb l'espai del qual disposen per realitzar els tallers de manera regular i també pel que fa als espais alternatius que poden utilitzar en situacions extraordinàries; ja que la majoria de centres posen a disposició dels estudiants aquests: l'aula d'informàtica, la biblioteca, el pati, etc... En alguns casos, però, els monitors no sempre es troben amb el vist-i-plau de tot el claustre per fer-ne ús. D'aquesta manera es crea una situació contradictòria, ja que tot i que en un principi podien disposar dels espais requerits, no sempre poden accedir-hi.

Pel que fa a aquestes mancances, els estudiants exposen algunes particularitats dels tallers: Al centre 10, on els tallers es fan a fora del centre, la situació no és la ideal. Consideren que l'espai no és l'adequat per impartir els tallers, i fins i tot insuficient, ja que en algun moment els estudiants s'han vist obligats a compartir aquest espai (unificar els diversos tallers en un de sol per manca d'espai). Seria millor fer els tallers al propi centre. Plantejaven, també, algun altre tipus de recurs, com un autobús que recollís els estudiants que fan els tallers més tard. Els estudiants de la UVic que fan de monitors en aquest centre, es queixen que, en l'espai on es fan els tallers, falta material (només disposen dels llibres de text i quatre colors), les aules són pèssimes i de l'absència de pati. La falta de material, és una queixa compartida per altres estudiants. En concret, es refereixen a la manca de diccionaris, ordinadors (centre 6), diccionaris, pilota, guix, falta d'accés a la biblioteca (al centre 9; tot i que aquesta opinió no és compartida per a tots els estudiants).

Alguns centres, relacionen aquests problemes d'espai i material amb mancances del propi centre: el centre 4 veu la necessitat de disposar d'una aula d'informàtica pels alumnes de Primària; el centre 6, exposa un problema d'infraestructura del centre, al no disposar de conserge, sempre s'ha de quedar un mestre de 5 a 6; el centre 13 també creu necessari que els alumnes del taller puguin utilitzar l'aula d'informàtica. Tot

i que hi ha estudiants satisfets tant amb l'espai com amb els recursos dels que disposa (centre 2). De totes maneres, els centres intenten posar a l'abast dels estudiants el material del que disposen.

S'ha observat, però diversitat d'opinions entre els estudiants; fins i tot entre estudiants que treballen en un mateix centre. Aquesta divergència fa pensar que potser millorant la comunicació entre centre i monitors, i establint unes pautes clares dels espais alternatius a utilitzar, el material necessari pels estudiants i el material disponible pels centres, la disponibilitat i utilització dels recursos milloraria.

5.1.3. Assistència

L'assistència dels alumnes als tallers és un punt important pel que fa al bon funcionament de la dinàmica dels tallers. El fet que els alumnes hi assisteixen regularment incideix positivament tant en els aspectes organitzatius dels TEA com en els aprenentatges que n'obtenen els alumnes.

Aspectes a mantenir:

Control d'assistència: Els estudiants de la UVic anoten les faltes a les llistes d'assistència i les passen als tutors; però són els coordinadors dels tallers els responsables de trucar als pares si hi ha alguna incidència greu, com per exemple si hi ha la sospita que l'alumne es queda al carrer, o bé que ha portat una nota que sembla falsa. És important el control d'assistència, i la finalitat d'aquest control ha de ser la de poder refer els tallers en cas que convingui; de qüestionar si un alumne és adequat per assistir als tallers o no (si hi ha algun alumne que tot i anar als tallers, no porta els deures fets a classe, se li qüestiona l'assistència al TEA). La comunicació entre monitors i tutors respecte a aquest punt (els monitors comuniquen als tutors les faltes d'assistència i se'n parla) suposa una mesura pel control d'assistència i una ajuda a l'hora de la **reestructuració dels grups**. Quan un alumne dels seleccionats abandona, o se'l fa abandonar, al taller hi queda una plaça buida que es pot oferir a altres alumnes que compleixen gairebé tots els requisits per entrar-hi, ja que hi ha llistes d'espera per accedir als tallers. Aquest reajustament dels grups, obre la possibilitat d'un millor aprofitament dels tallers. L'objectiu, però és poder consolidar el grup.

Flexibilitat: Es permet una certa flexibilitat, més o menys segons cada centre, per tal que els alumnes puguin compaginar l'assistència als tallers amb altres activitats extraescolars, o fins i tot de vegades escolars (activitats de tecnologia que es realitzen en el mateix horari que els tallers) que realitzen els alumnes. Aquesta, hauria de ser una decisió de cada centre. Alguns centres veuen aquesta **flexibilitat** com un factor positiu perquè possibilitat que un nombre més elevat d'alumnes es beneficiïn dels tallers.

Aspectes a millorar:

Obligatorietat: L'assistència als Tallers d'Estudi Assistit és, en principi, voluntària. Si bé el fet que sigui voluntari és a vegades un impediment per al bon funcionament dels tallers, ja que els alumnes s'ho prenen amb més laxitud tan pel que fa al seu comportament com en la pròpia assistència. D'altra banda alguns estudiants de la UVic, manifesten que per alguns alumnes suposa una obligació i és aquesta obligació la que provoca les faltes d'assistència i problemes de disciplina. La filosofia dels tallers implica voluntat d'assistència, per aquest motiu en els tallers no hi hauria d'haver alumnes als qui s'obliga a anar-hi; però el que si s'ha d'exigir és un compromís i una continuïtat.

Compromís dels alumnes: Tots els estaments implicats estan d'acord en què cal emfatitzar el compromís tant dels alumnes com de les famílies vers els tallers, tant pel que fa a l'assistència com a la continuïtat (als tallers hi han d'assistir sempre, no només quan els convé). La majoria de centres també estan d'acord en afirmar que el fet que aquest recurs sigui gratuït, fa que alumnes i famílies no el valorin tant. És fonamental buscar un compromís entre alumne, professorat i família.

Paper de les famílies: Cal determinar el paper de les famílies en les faltes (sobretot a secundària), ja que tot i que d'entrada acullen molt bé la participació dels seus fills en els tallers, a vegades encobreixen els seus fills a l'hora de justificar les faltes, o ni tan sols es molesten a justificar-les. Aquesta falta de responsabilitat dels pares, condiona la resposta dels tutors, que tenen la sensació que la seva tasca és inútil, ja que no hi ha un compromís familiar, i si han de fer un control tan exhaustiu dels alumnes com a conseqüència de la manca de responsabilitat de la família, s'hi afegeixen hores a la tasca docent.

Mesures pel control de l'absentisme: Tots els estaments implicats tenen clar que cal prendre mesures per tal d'evitar l'absentisme. En el que no hi ha consens és en les mesures que cal prendre per aconseguir-ho. De les mesures proposades, potser el paper del coordinador del centre, és la que tindria més continuïtat amb l'actual organització del projecte. La figura d'aquest coordinador ja existeix en els centres com a lligam entre estudiants, alumnes i claustre. Caldria definir més específicament les seves funcions, i com ells mateixos demanen, establir la dedicació que han de destinar a la coordinació dels tallers. El coordinador representaria una figura visible davant les famílies, una persona de lligam i això potser motivaria la seva responsabilitat. El pagament simbòlic d'una matrícula o l'avaluació del treball fet en els tallers (relacionar el treball que l'alumne fa al taller amb la nota) són mesures potser més difícils de posar a la pràctica, ja que no hi ha acord entre tots els estaments.

Fallen mesures: Per evitar les faltes d'assistència una de les mesures que es va prendre en alguns casos, va ser la intervenció de Benestar Social com a intermediari directe amb les famílies, però no va tenir èxit.

Diferència entre la problemàtica de Primària i la de Secundària: Els centres de secundària, exposen la realitat dels seus alumnes, allunyada de la dels centres de Primària. Si bé aquestes diferències no semblen importants pel que fa als aspectes organitzatius dels tallers i de formació dels estudiants (dificultat d'organització, necessitats d'un espai adequat i d'ajuda per fer els deures, són aspectes comuns tant a primària com a secundària), si que es manifesten quan parlem de **compromís** per part dels alumnes (l'actitud, la disponibilitat, l'obligatorietat, la implicació dels pares... són aspectes que a primària pràcticament ni es qüestionen, *mentre que a secundària s'han de recordar contínuament*), i les bones intencions inicials es van diluint durant el curs (hi ha alumnes que només es queden als tallers si tenen deures) i a vegades alguns alumnes acaben abandonant el programa o bé se'ls fa plegar per no aprofitar el taller. En els centres de Primària les faltes d'assistència són, en general, un problema puntual; mentre que a Secundària les faltes d'assistència, uns dels problemes principals, són el reflex d'aquesta realitat diferent. Realitat potser deguda al fet que els alumnes passen moltes hores al centre, al fet de trobar-se en una edat complicada, o a la gratuïtat del recurs ... són aspectes que contribueixen a potenciar aquesta problemàtica a secundària. Problema que es

va agreujant amb l'edat dels alumnes adolescents; els centres estan d'acord que en general els tallers amb els alumnes de 1r d'E.S.O funcionen, en cursos superiors, hi ha menys disponibilitat d'entrada (coincidint en que la família ja no col·labora) tot i que en alguns casos els alumnes han vist la utilitat dels tallers i els han aprofitat. En algun centre de secundària es plantegen acotar-ho a 1r i 2n d'ESO.

5.1.4. Tasques del centre en els TEA

Hi ha diferents perspectives referents a les tasques que els centres haurien de dur a terme, segons els diferents agents implicats:

Des dels centres:

Una de les tasques de la que es responsabilitzen els centres, és la de **la creació dels grups**. Aquesta és una de les principals dificultats amb la que es troben els centres; sobretot a l'hora de procurar la continuïtat de tot l'alumnat escollit i en procurar grups el màxim d'homogenis possibles (alumnes de diferents grups i diferents nivells coincideixen al mateix taller d'estudi assistit fet que provoca que hi hagi dispersió de feines). Això, juntament amb la manca de compromís dels alumnes²⁴ fa que l'**estabilitat dels grups** sigui difícil d'aconseguir. La manca d'estabilitat dels grups a causa de: Alumnes que deixen d'assistir al taller per problemes conductuals o de no compliment (no porta els deures fets), alumnes que s'incorporen al taller a mig curs (alumnes nouvinguts o alumnes que ocupen places vacants que han abandonat altres alumnes). Tot i que la reestructuració dels grups provoqui que els grups siguin inestables, afavoreix que els tallers s'aprofitin millor (alumnes que se'ls fa fora dels tallers per què no compleixen uns mínims exigits de conducta, deixen lloc a altres alumnes que poden aprofitar millor els tallers).

El **seguiment dels alumnes que assisteixen als tallers** és una altra de les responsabilitats que assumeixen els centres. En aquest punt cal destacar la **importància del professorat**. La situació ideal, seria que el tutor fes un seguiment de deures i de l'agenda de l'alumne en qüestió. Els coordinadors també ho veuen així tot i que a vegades als tutors els costi veure el resultat

²⁴ Vegeu "A.2. Assistència"

dels tallers, ja que l'efecte no pot ser immediat; i a vegades tenen la sensació que és inútil perquè no hi ha compromís familiar sobretot a partir de 2n d'ESO. El paper dels professors implicats es fa evident quan algun alumne porta problemes.

Pel que fa a la **implicació dels centres** s'observa una diferent disponibilitat inicial dels centres de Primària i Secundària. A Primària s'assumeix una major implicació; a secundària, costa veure la necessitat d'aquest tipus d'activitats, es van veure els avantatges dels tallers un cop establerts. Si que s'observa una elevada **implicació per part del coordinador** dels tallers²⁵.

Des de la UVic:

Es veu molt important la **implicació del centre** en els tallers. La realitat que es van trobar els estudiants quan van anar per primer cop als tallers, no coincidia amb la idea que se'ls havia donat des de la Universitat (extreta del Departament). Es trobaven amb més alumnes dels acordats, poca informació dels alumnes, assistència obligatòria... No es complien els criteris bàsics del que haurien de ser els tallers.

Des del Departament:

El centre ha **d'afavorir l'aprofitament de tots els recursos i els espais disponibles** per aconseguir els millors resultats (ús de la biblioteca, aules TIC, altres espais comuns...) Inicialment, es veu **la importància de la implicació dels tutors**, ja que aquest coneix les mancances dels alumnes.

Aspectes a mantenir:

Responsabilitats que assumeixen els centres: Els centres són els responsables d'escollir els alumnes que assistiran als tallers, fer-ne el seguiment, són també corresponsables de la comunicació amb els monitors²⁶, i també de solucionar problemes que puguin sorgir, tant de tipus estructural com diferents conflictes que es puguin donar amb els alumnes.

²⁵ Vegeu "C.I. Xarxa interna"

²⁶ Aspectes desenvolupats en "C.I. Xarxa interna"

Els centres es troben davant la **dificultat de crear grups homogenis d'alumnes**, fet que provoca que en el taller hi hagi dispersió de feines; i **dificultat en la motivació de l'alumnat**. Cal continuar treballant per decidir com triar els alumnes i motivar-los.

Tot i que tant des del Departament, com des de els centres, la **implicació dels tutors** es veu com un punt molt important pel bon funcionament dels tallers (destacant la importància del seguiment de deures i agenda que es realitza, i també pel fet de recordar contínuament la importància dels tallers), aquesta implicació, però, depèn de la bona voluntat individual. A primària la col·laboració del professorat ja es pressuposa; a secundària, la manca de compromís tant de l'alumne com familiar, la desmotivació, i un excés de feina del professorat fa que no vegin aquesta tasca com un deure.

Aspectes a millorar:

La **implicació** del professorat de secundària (tot i que varia en funció de cada centre), és un dels aspectes a millorar de les tasques dels centres en els TEA. El diferent grau d'implicació del professorat en temes no estrictament acadèmics provoca una manca d'informació respecte les característiques dels alumnes i de les tasques que han de realitzar als tallers, que alguns estudiants monitors troben a faltar i demanen una millora en la comunicació amb els tutors i professors. La majoria dels estudiants coincideixen en la molt bona disponibilitat per part dels coordinadors dels tallers i la comunicació amb ells es pot considerar molt fluida. Potser el que caldria, és aprofitar aquesta disponibilitat²⁷ i aprofitar la tasca dels coordinadors per millorar la comunicació amb els tutors.

Els centres haurien de procurar que el **nombre d'alumnes** no excedís el que es va acordar en principi (màxim 10), ja que aquesta pauta no sempre s'ha complert, en alguns tallers hi han coincidit, en algun període, fins a 15 alumnes.

²⁷ Veure "C.I. Xarxa Interna"

5.1.5. Tasques que els alumnes realitzen als tallers

Podem observar que hi ha **discordança** pel que fa a la descripció que els diferents agents implicats fan de les tasques realitzades als tallers. Des de l'Administració s'oferia als estudiants unes tasques d'acompanyament de l'alumnat, de "germà gran", fins i tot podrien sortir del centre per fer altres activitats, acompanyar-los a la biblioteca del barri, o altres serveis dels quals poguessin disposar. Les escoles, el que necessiten, és algú que ajudi als alumnes a fer els deures. Els estudiants tenien unes expectatives respecte allò que podrien fer als tallers que no s'han complert; esperaven un lloc on poder experimentar, poder provar activitats noves, descobrir diferents maners de fer, ja que la referència de la Universitat era a través del Departament.

Segons el Departament d'Educació:

Descripció de les tasques segons el Departament²⁸:

"En els tallers d'estudi assistit es pretén una acció positiva que proporcioni a l'alumnat que viu en un entorn socioculturalment desfavorit, unes condicions que l'ajudin al seguiment del currículum escolar, a adquirir hàbits d'organització i d'estudi, a planificar el treball escolar i a planificar totes les oportunitats que té al seu voltant en el seu procés de desenvolupament personal. Aquesta concepció del taller d'estudi assistit té com a objectiu general la igualtat d'oportunitats, evitar qualsevol tipus de marginació i exclusió i afavorir l'èxit escolar de tot l'alumnat."

Organització de l'actuació

*El desenvolupament de l'actuació comporta l'**atenció mínima de l'alumnat** d'una hora diària, fora de l'horari lectiu (4 hores setmanals). Durant aquest període, el centre ha d'afavorir l'aprofitament de tots els recursos i els espais disponibles per aconseguir els millors resultats (ús de la biblioteca, aules TIC, altres espais comuns,...)*

*Així mateix, és **important que es planifiquin sistemàticament activitats tenint en compte els recursos culturals que proporciona l'entorn immediat del centre i dels quals aquest alumnat no en faria ús. Per tant, es considera***

²⁸ Documentació facilitada pel Departament d'Educació i extreta de: www.xtec.cat/lic/entorn/tea.htm

aconsellable, realitzar sortides a les biblioteques públiques, a les ludoteques o a qualsevol equipament cultural del que es disposi en l'entorn del centre. Aquest aspecte és interessant ja que dona continuïtat a l'acció educativa de l'alumnat de fora de l'àmbit estricte del centre educatiu.

En relació a les funcions dels monitors

- *Realitzar l'acompanyament de l'alumnat per tal de reforçar els hàbits escolars i desenvolupar tècniques d'estudi.*
- *Facilitar la integració entre l'alumnat del grup per afavorir les estratègies de col·laboració i l'ajut mutu en la resolució de les tasques escolars.*
- *Ajudar a l'alumnat a desenvolupar actituds positives per a l'aprenentatge.*
- *Afavorir l'ús dels recursos que té el centre educatiu (biblioteca escolar, equipaments informàtics..) per tal de fer els deures escolars i incentivar el gust per la lectura.*
- *Afavorir la integració de l'alumnat nouvingut en l'àmbit escolar amb propostes educatives obertes (activitats lúdiques, joc cooperatiu...)*
- *Facilitar l'accés de l'alumnat als recursos que ofereix l'entorn immediat (biblioteca del barri, ludoteques, instal·lacions culturals, centres de lleure, etc...)*
- *Coordinar-se amb el professorat del centre, per tal de consensuar línies d'intervenció de cara a millorar els resultats educatius de l'alumnat.*

En tot cas els centres hauran de seguir les indicacions de l'assessor/a LIC per a la organització dels tallers i aquest en farà el seguiment i l'assessorament didàctic als monitors.

Segons la UVic:

Es veia com una activitat diferent de l'aula ordinària, un aprenentatge diferent.

Segons els propis monitors, les tasques que realitzen als Tallers d'Estudi Assistit, són:

- Control d'agendes (anotació diària dels deures, dates dels exàmens)
- Organització de la carpeta i del material

- Activitats de reforç, principalment en les àrees instrumentals (llengua i matemàtiques)
- Estudiar pels exàmens
- Hàbits i tècniques d'estudi.
- Hàbits de saber estar a l'aula
- Lectoescriptura
- Aprendre a parlar correctament en català.
- Dictats
- Ortografia
- Suport i explicacions dels dubtes sorgits durant la classe
- Alguna activitat recreativa (jocs al pati, joc lliure i joc dirigit, esports, tallers de papiroflèxia, concursos matemàtics, sudokus...normalment com a premi de bon comportament)
- Informàtica (com a premi per bon comportament)
- Promoure la relació entre els altres companys del grup
- Dinàmica de grup
- Tertúlia.
- Motivació per l'estudi i per la participació en les activitats que es proposen
- En alguns centres es va al pati abans de començar tallers per tal que berenin i es desfoguin.
- Algun cas particular de treball individual amb algun nen amb problemes personals...
- I sobretot molts deures (els estudiants manifesten "*aleshores deixa de ser un premi anar als tallers*")

Segons els centres:

Hi ha diferents plantejaments pel que fa al contingut dels tallers (fins i tot dins cada centre en funció del cicle dels alumnes):

- Deures. (en alguns centres, deures personalitzats)
- Reforç de les àrees instrumentals
- Organització i seguiment de l'agenda
- Lectura i comprensió lectora
- Ajuda a preparar tasques concretes (conferències, treballs...)
- Tècniques d'estudi

- Autonomia i treball personal
- Reforç de la llengua catalana a alumnes nouvinguts
- Ajut per estudiar pels exàmens
- Aprendre a utilitzar el diccionari
- Aprendre a utilitzar les noves tecnologies de la informació i comunicació (introducció a diferents programes informàtics, recerca a Internet)
- Pels alumnes de cicle inicial: taller de contes per habitar-se amb la llengua

Segons els alumnes

Per als alumnes, els tallers és un lloc on els ajuden a fer els deures i els expliquen allò que no han entès a classe (i que en alguns casos, no s'han atrevit a demanar). Però també és un lloc on poden fer jocs, celebrar festes d'aniversari i anar a ordinadors...

Aspectes a mantenir:

En la majoria de tallers, cal destacar la capacitat de combinar deures amb altres activitats més lúdiques com informàtica, papiroflèxia, concursos matemàtics, jocs dirigits, esports... sovint com a premi per haver fet la feina; i també introduir activitats especials per celebrar algun esdeveniment especial: festes d'aniversari, celebració de Sant Jordi. Aquesta capacitat suposa un valor afegit per als Tallers d'Estudi Assistit.

Aspectes a millorar:

La **discordança en les tasques** que s'han de realitzar al taller ha estat un dels principals punts febles del taller. Des del Departament es va donar a la Universitat una idea del que havien de ser els tallers que no concordava amb el que esperaven les escoles. Per a la majoria d'escoles els tallers era un espai on fer els deures. Els estudiants pensaven trobar un lloc per experimentar. Potser el que caldria és saber veure la importància que aquests deures tenen pels alumnes, i fer d'aquesta l'activitat principal dels tallers, ja que els centres

així ho demanen, però podent-ho compaginar amb alguna altra activitat, com de fet ja estant fent la majoria d'estudiants.

El que si que tothom està d'acord, és en que hi ha d'haver una **unificació de criteris** entre tots els agents implicats, pel que fa a les tasques a realitzar als tallers.

Deures, si o no? Un dels altres punts febles. Des de la Universitat no es veu positiu que els tallers s'utilitzin només per a fer els deures. Des del Departament, l'objectiu dels tallers és el d'un acompanyament emocional: els monitors havien de fer una tasca d'acompanyament dels alumnes, ensenyar-los a utilitzar recursos disponibles de l'entorn immediat del centre (biblioteques, ludoteques), aprofitament de tots els recursos i espais disponibles del centre. La prioritat dels centres, el principal objectiu en general, és el de fer els deures i realitzar un reforç a l'aula. Els alumnes, per la seva part, veuen els tallers com un lloc per fer els deures i on els explicaran el que no han entès a classe. Però per a ells també és un espai de joc i de celebració en algun moment determinat, i el fet de poder utilitzar els ordinadors té un valor afegit ja que l'alumnat que va als tallers no hi té facilitat d'accés. Els estudiants troben la dificultat d'haver d'ajudar a fer els deures a alumnes amb nivells molt diferents. També s'adonen que fer deures i reforç escolar no els deixa temps per realitzar altres activitats i troben a faltar poder experimentar coses noves amb els alumnes. També manifesten que els alumnes acaben cansats de fer els deures i encara més després de l'horari escolar. En alguns casos s'observa una excessiva autocrítica negativa per part dels estudiants, ja que consideren que no han estat prou capaços de gestionar el temps del taller de manera eficient tot i que la majoria ha tingut la capacitat de combinar deures amb altres activitats, com mencionàvem abans; de manera que el temps de *no deures* del qual disposaven ha estat ben aprofitat. Aquesta capacitat representa un potencial a explotar pel millorar la dinàmica i el funcionament dels tallers.

Des de la Universitat el que es demana és que hi hagi la possibilitat d'enfocar la manera de fer aquests deures. Ja que com manifesten els tutors dels estudiants de la UVic, *"Els deures són una excusa per fer llengua amb aquell, autonomia amb l'altre"*.

Els agents implicats coincideixen en les **accions de millora** proposades, com poden ser: poder combinar activitats de deures amb d'altres de més lúdiques o

activitats més dinàmiques preparades pels propis estudiants; tenir un pla de treball amb els alumnes paral·lel als continguts treballats a classe (com ja es fa en alguns centres); realitzar activitats per potenciar el treball en grup i valorar els tallers amb una nota. Cada centre podria d'escollir l'acció o accions que considera més adients.

Sortir de l'aula, per realitzar la mateixa activitat que s'estava fent dins, és una bona manera de canviar d'escenari i afavorir la realització d'una activitat. A vegades no cal anar gaire lluny. Els estudiants han comprovat que canviant d'escenari, canviant de context, és possible realitzar activitats que d'altra manera resultaria difícil (llegir un tema al pati i tothom s'interessa i escolta atentament. La mateixa activitat a l'aula és més difícil).

5.1.6. Aprenentatges dels alumnes

Un altre element clau d'anàlisi per a la valoració del funcionament i dinàmica dels tallers són els aprenentatges dels alumnes adquirits de manera paral·lela a les tasques acadèmiques realitzades. Uns aprenentatges dels quals els alumnes s'han anat impregnant, a vegades de manera poc planificada, com a conseqüència de la seva estada en els tallers.

Aprenentatges a tenir en compte:

Aquests aprenentatges paral·lels que adquireixen els alumnes als tallers, són els següents:.

Aprenentatge del català: La llengua d'intercanvi amb els monitors és el català. Els alumnes mostren interès per parlar amb el monitor, de les seves coses, dels seus problemes. Els alumnes s'expressen en llengua catalana, i l'aprenentatge de la llengua és un dels objectius principals del taller. La relació que s'estableix entre monitor i alumnes és un camí per a la millora de la llengua. Així doncs, els tallers poden representar un lloc per utilitzar la llengua catalana, i així adquirir més fluïdesa.

Autonomia: Els propis alumnes manifesten que en els tallers *aprenem a fer les coses sols*. Els tallers, doncs, representen un lloc on adquirir autonomia a l'hora de fer els deures, estudiar, organitzar l'agenda...

Aprentatge lúdic: Els alumnes s'adonen que es pot aprendre de manera divertida. Això significa una motivació per a aquests alumnes i una manera de fer créixer l'interès per l'escola i les ganes d'aprendre.

Èxit social: Un dels objectius d'aprenentatge segons l'administració educativa és que els tallers siguin una eina per a la cohesió social. O dit d'altra manera, evitar la disgregació social. I ho aconseguim quan l'èxit acadèmic va acompanyat d'un èxit social. Per èxit acadèmic entenem l'assoliment de les competències bàsiques, com a mínim; i l'èxit social s'assoleix quan l'alumne és acceptat en la societat, i ha de començar sent acceptat en el nucli social més pròxim, el grup classe. Els tallers són una eina més per igualar les oportunitats educatives, que conduiran a la cohesió social. Així doncs: Els tallers són un lloc de treball en grup, de fer nous amics o de cohesionar *velles* amistats. També és un lloc de trobada entre alumnes antics i alumnes nous, facilitant la integració d'aquests darrers en el grup classe.

Els centres han manifestat que han pogut observar alguna millora en diferents aspectes, a part de l'acadèmic (també observada en alguns casos i reflectida en la seva avaluació):

Millora de l'organització: En els tallers s'ensenya i s'ajuda als alumnes a utilitzar l'agenda escolar, d'aquesta manera aprenen a ser més organitzats i responsables.

Millora de convivència: En els tallers els alumnes han conegut alumnes d'altres classes i a vegades d'altres nivells; o alumnes del mateix grup classe però amb qui no hi mantenien gaire relació. Els tallers han representat un espai compartit de joc. En alguns casos, tal i com manifesta algun centre i alguns alumnes, aquesta millora en la convivència en els tallers ha repercutit en una millora a l'aula.

Millora de compliment: La majoria de centres, tant de primària com de secundària, afirmen que els alumnes des de que van als tallers porten els

deures fets. També ho han afirmat els alumnes en els grups de conversa, fet del qual se'n senten orgullosos. Aquesta millora incideix directa i positivament en el seu rendiment acadèmic.

Millora en la utilització de les TIC: L'alumnat que assisteix en els Tallers d'Estudi Assistit no té facilitat d'accés a les noves tecnologies, de manera que els tallers representen una oportunitat per adquirir o millorar l'habilitat en el seu ús. Els monitors els han ajudat en la presentació de treballs amb suport informàtic, que d'altra manera els hagués estat impossible.

No sempre, però, els monitors són conscients de la millora que estan fent els alumnes dels tallers i de la importància d'aquesta millora per petita que sigui. En una de les sessions de formació²⁹ una estudiant manifestava d'aquesta manera la seva sensació de fracàs amb un alumne: *“Hi ha nanos que necessitarien els tallers però no els aprofiten. Potser ha canviat la seva conducta, però no ha millorat en llegir... Sí que porta l'agenda... però no ha millorat. Participa dels debats, però no fa deures. L'escola em diu “ha de fer això” però no ho faig. No és només anar-s'ho a passar bé i prou, però està fart d'això (haver de fer deures) amb els debats llegeixen i parlen de l'article...”*

L'alumne en qüestió, no ha millorat la seva capacitat lectora ni el seu compliment amb l'escola, ja que es nega a fer els deures; però cal saber valorar, i que l'estudiant monitor i el centre valorin, la millora en la conducta i la seva participació en els debats, que suposaran una millora en les seves habilitats d'expressió en llengua catalana.

Aspectes a mantenir:

Els tallers, en molts casos, han esdevingut un espai de motivació per l'aprenentatge que cal tenir en compte i és necessari aprofitar i potenciar.

Els aprenentatges paral·lels adquirits pels alumnes, representen un valor afegit dels Tallers d'Estudi Assistit.

Han representat, també, una via per millorar la perseverança d'un alumnat no sempre disposat a esforçar-se.

²⁹ Sessió de formació del 4 de maig del 2007

Aspectes a millorar:

Els alumnes han de viure l'oportunitat dels tallers positivament, no com un càstig, com succeeix en alguns casos.

5.1.7. Perfil dels alumnes

Des del Departament:³⁰

En relació a l'alumnat i als criteris de participació:

Aquests tallers van adreçats a l'alumnat del centre que per motius socioculturals té dificultats per seguir el currículum i per desenvolupar les activitats que amb caràcter general es realitzen a la classe o es proposen com activitats per fer a casa.

- Atès que la participació de l'alumnat és voluntària, és important que l'alumnat visqui aquesta activitat com una oportunitat i no com un càstig. Així doncs, és indispensable que els tallers es realitzin en un clima amable, ric en estímuls de treball, ordenat i que afavoreixi la cooperació, l'ajut i l'intercanvi de coneixements entre els participants.
- L'equip docent és el responsable de proposar als alumnes amb la col·laboració de les famílies, la participació en els tallers com a recurs per millorar el seu progrés. És important en aquesta selecció tenir en compte aquell alumnat que no disposa en el seu entorn familiar ni d'un espai físic ni del suport adult per poder realitzar les tasques escolars.
- L'assessor/a LIC és, juntament amb el/la cap d'estudis, qui n'ha de fer el seguiment i la valoració.

Els alumnes a qui van destinats el taller són alumnes de famílies sense recursos, que necessiten una empenta, no és el recurs adequat per a aquells alumnes molt allunyats del currículum o alumnes conflictius. Alumnes amb situació de risc social. L'objectiu dels TEA és proporcionar a aquell alumnat,

³⁰ Informació extreta de www.xtec.cat/lic/entorn/tea.htm

que per condicions socioculturals o socioeconòmiques, no té a l'abast els elements que li podrien proporcionar l'èxit com a la resta de companys.

El tutor conjuntament amb l'equip docent, hauria de seleccionar els alumnes amb el perfil adequat per assistir als tallers (alumnes que puguin aprofitar el temps). Un cop escollits els alumnes posar-ho en coneixement de les famílies per tal que donin la seva conformitat ja que és imprescindible per garantir-ne l'èxit.

Des del centre:

Els criteris generals de selecció dels alumnes que han utilitzat els centres són els següents:

- Alumnes poc afavorits econòmicament (no poden pagar suport extraescolar).
- Alumnes que a casa no tenen un entorn adequat o facilitat per fer els deures (les famílies no en poden tenir cura per ajudar-los a fer els deures) i necessiten algun suport per acabar de fer un treball (suport informàtic). Alumnes amb dificultat per tenir a prop un referent adult, més que no pas problemes de contingut. Cal recordar que els tallers no són classes particulars.
- Alumnes que aprofitin el recurs i utilitzin posteriorment el suport que se'ls dona.
- Alumnes amb cert risc. Assegurar que una hora al dia estan ben controlats. D'aquesta manera es proporciona a l'alumnat d'entorn social desfavorit unes condicions adequades fora del marc escolar.
- Alumnes als que convé reforçar hàbits escolars.
- Alumnes a qui cal ajudar a adquirir actituds positives per a l'aprenentatge.
- Afavorir la integració del nen nouvingut en l'àmbit escolar.
- Alumnes que tinguin dificultats escolars per poder fer els deures.
- Tot i que la majoria d'alumnes són alumnes nouvinguts que es troben a l'aula d'acollida del centre, també hi ha alumnes que l'únic que requereixen és reforç per a realitzar determinats tipus de tasques (deures, treballs escolars).
- Alumnes amb dificultats acadèmiques però amb interès per avançar. Els tallers no és un lloc per alumnes amb problemes de comportament, és un espai on aquells alumnes que ho necessiten poden aprofitar el temps de treball.
- Tot i que el factor econòmic es va tenir en compte inicialment, s'ha ofert les places restants a alumnes amb dificultats acadèmiques i de suport familiar

adequat (alumnes que no fan els deures) pels que el factor econòmic no és determinant.

Els centres fan una avaluació dels nens de l'aula en funció del nivell d'aprenentatge i de la situació sociocultural, es tracta d'atendre els nens més desfavorits. Es proposa a alumnes que el centre creu que ho aprofitaran. S'ofereix l'assistència als tallers com un premi.

La realitat del perfil dels alumnes dels Tallers ha estat més complexa. En molts casos els tallers han constituït grups reduïts sense problemes de conducta, però a vegades hi trobem alumnes desmotivats, i de comportament millorable. Alguns alumnes que encaixaven amb el perfil inicial no han mantingut continuïtat en l'assistència al taller (sobretot a secundària), o bé al no mantenir una conducta adequada als tallers, falta de puntualitat i poca atenció han estat motius per donar-los de baixa i donar l'oportunitat a altres alumnes que realment aprofitessin el recurs (tot i que el perfil no coincidís el 100% amb el perfil requerit inicialment).

Des de la UVic (estudiants monitors)

Alguns monitors manifesten que en els tallers hi ha alumnat que ja té les necessitats en competències bàsiques cobertes i tenen dificultats en determinades àrees específiques.

L'actitud dels alumnes en els tallers varia molt. Alguns s'adapten molt bé i d'altres no tan. Hi ha alumnes més problemàtics. Varien segons les edats, tot i que en alguns casos a primària ja es troben alumnes molt desmotivats.

Els monitors s'esperaven trobar nens amb dificultats d'aprenentatge, que necessitaven reforç, fet que coincideix amb el tipus d'alumnat que s'han trobat, però també poc interès i actitud poc responsable de cara a la seva formació a més de casos d'alumnes conflictius, manca d'hàbits i valors. A vegades alguns mostren poca concentració, es distreuen molt. Altres alumnes tenen baixa autoestima. Alguns grups es mostren mandrosos. D'altres tenen poca comprensió de la llengua. En alguns casos, una relació inicialment tensa ha acabat millorant.

També destaquen molta diversitat d'alumnat, tant pel que fa als nivells, com per les seves condicions socioculturals.

Els alumnes:

Els alumnes van als tallers perquè a casa seva no els poden ajudar en les tasques de l'escola "*la mare no ho sap i el pare no hi és*", d'altres perquè el tutor els ho va recomanar per fer els deures i estudiar.

Aspectes a mantenir:

El format dels tallers és semblant al d'altres activitats extraescolars; d'aquesta manera **s'evita un encasellament dels nens que assisteixen als tallers**, ja que un dia es queden als tallers, però un altre dia és queden a bàsquet o a informàtica. Permet una flexibilitat de contacte entre els alumnes molt positiva

Els Tallers han suposat un **treball amb la comunitat**. La família té assumit que l'escola els dóna aquest suport. Són alumnes de famílies extenses en vivendes petites i el nen no té espai per fer els deures. Els pares culturalment no tenen recursos perquè treballen o no tenen temps, nens que a casa no els poden donar cap ajuda, nens que voltarien pel carrer, sense aprofitar el temps i no farien els deures.

Permet una **interrelació amb alumnes d'incorporació tardana i autòctons**.

Valoració continua del perfil: Alumnes que d'entrada no s'havien acceptat als tallers després s'ha vist que les expectatives no eren les que s'esperaven i s'ha acceptat que anessin als tallers i d'altres que es van adjudicar d'entrada, després s'ha vist que no ho han aprofitat

En els tallers s'hi observa una elevada **diversitat de nivells**, ja que hi coincideixen alumnes nouvinguts i alumnes que només tenen alguna dificultat molt concreta (com pot ser l'expressió escrita) i alumnes moguts; alumnes provinents de diferents grups, que tenen diferents professors i això suposa diferències de ritmes, de deures... Tot i que a vegades aquesta diversitat és considerada un inconvenient des del punt de vista dels estudiants, degut a la dificultat que comporta el poder atendre a tots els alumnes correctament; cal

valorar-la positivament com un aprenentatge, una experiència per als estudiants, futurs professionals de l'educació. Una oportunitat per viure la realitat educativa actual.

Aspectes a millorar:

Millorar el procés de selecció: Per tal d'evitar que els alumnes vagin als tallers de manera obligada, fet que predisposa negativament per l'aprenentatge.

Ampliar el perfil: Alguns centres creuen necessari ampliar el perfil dels alumnes a qui va dirigit el taller; alumnes que necessiten una ajuda puntual (per fer un treball, o bé per un trimestre...), d'aquesta manera, a part d'ocupar-se d'aquestes necessitats puntuals, també s'evitaria l'estigmatització dels tallers, com a una activitat dirigida únicament a alumnes amb risc d'exclusió social i de condicions socioculturals desfavorides. Un grup de nens que es quedés sempre, perquè els va molt bé que el monitor els conegui, sàpiga ben bé que ha de fer amb aquests nens, perquè els deures són l'excusa, però que també hi pogués accedir un altre tipus d'alumnat fluctuant, que assistís de manera puntual als tallers.

5.2. Estudiants UVic

5.2.1. Expectatives sobre el perfil del monitor

Des del Departament:³¹

La importància del clima en el qual s'ha de desenvolupar aquesta actuació fa que sigui important que es vetlli el perfil dels professionals que s'han de fer càrrec de l'activitat, per tal d'aconseguir l'aprofitament màxim del recurs.

Aspectes que cal valorar:

- El monitor/a hauria de ser una persona que l'alumnat pugui prendre com a referent en el seu procés d'aprenentatge, que li faci valorar positivament l'esforç i que el faci sentir a gust a l'escola. És des d'aquesta perspectiva que caldria que el professional fos un jove del barri o de la població, integrat en l'àmbit escolar i social, amb el qual l'alumne trobés un model de superació personal.
- Una relació especial amb el centre educatiu, és a dir, que o bé sigui un antic alumne del propi centre o bé participi en la vida escolar com a monitor d'activitats extraescolars, de menjador, etc.
- La seva formació professional com a educador de lleure i el compromís explícit de participar en la formació específica que organitzi el Pla educatiu d'entorn.
- La condició d'estudiant de l'àmbit educatiu o social (estudis de magisteri, de psicopedagogia, integrador social, treballador social, etc.)

El seu model de llengua catalana, amb el doble objectiu de servir de referent per a l'aprenent i a la vegada per mostrar la necessitat d'ús de la llengua com a element integrador en la societat catalana

Els monitors han de realitzar l'acompanyament de l'alumnat per tal de reforçar els hàbits escolars i desenvolupar tècniques d'estudi; han de facilitar la integració entre l'alumnat del grup per afavorir les estratègies de col·laboració i l'ajut mutu en la

³¹ Informació extreta de www.xtec.cat/lic/entorn/tea.htm

resolució de les tasques escolars; han d'ajudar a l'alumnat a desenvolupar actituds positives per a l'aprenentatge. El monitor també ha d'afavorir l'ús dels recursos que té el centre educatiu (biblioteca escolar, equipaments informàtics..) per tal de fer els deures escolars i incentivar el gust per la lectura i afavorir la integració de l'alumnat nouvingut en l'àmbit escolar amb propostes educatives obertes (activitats lúdiques, joc cooperatiu...). A més a més ha de facilitar l'accés de l'alumnat als recursos que ofereix l'entorn immediat (biblioteca del barri, ludoteques, instal·lacions culturals, centres de lleure, etc...) i coordinar-se amb el professorat del centre, per tal de consensuar línies d'intervenció de cara a millorar els resultats educatius de l'alumnat.

El perfil del monitor es resumeix en aquestes set característiques:

1. **ACTITUD i FUNCIONS:** El monitor d'estudi assistit és una persona amb motivacions clares i profundes, amb vocació de servei, capaç d'inserir-se en un mitjà obert i establir relacions de confiança. Procurarà ser una persona tolerant, respectuosa, sociable, afectiva, compromesa i amb capacitats per reconèixer els seus valors, defectes i emocions.
2. **AUTOESTIMA – AUTOCONeixEMENT:** Creu en la persona, en la seva capacitat i que aquesta serà capaç de millorar la seva situació si se la fa protagonista des d'un principi, de la seva promoció sociocultural. Ajudarà a l'educand a conèixer-se millor i a creure en les seves possibilitats de millorar.
3. **ACOMPANYAMENT, PERSONALITZACIÓ:** El monitor d'estudi assistit ha de partir primer dels propis recursos de la persona a la que desitja ajudar. Ve a ser com un germà gran que ofereix seguretat a l'infant, l'escolta i l'acompanya en el seu procés de creixement personal.
4. **COMUNICACIÓ NO VERBAL / ÚS DE LA LLENGUA:** El monitor d'estudi assistit ha d'establir una relació emocional amb l'alumne per tal d'afavorir la comunicació i ha de motivar i promoure l'ús del català com a eina d'integració i d'equitat.
5. **COHESIÓ SOCIAL:** El monitor realitza un treball personalitzat i de dinamització del grup i promou la confiança mútua, l'empatia, el respecte a la diversitat i les capacitats de resiliència i de resolució de conflictes en els educands. Ha de

vetllar per la igualtat de drets de tots els seus alumnes i pel sentiment de pertinença al grup, al centre, al barri, al municipi, al país.

6. **EQUITAT /TÈCNiques D'ESTUDI:** El monitor d'estudi assistit és una persona amb ganes de formació, reflexionant sobre la pràctica amb imaginació i buscant recursos i estratègies que facin incidència en l'eficàcia del seu treball i que ajudin l'alumnat a millorar el seu rendiment escolar per assolir nivells més alts d'igualtat d'oportunitats.
7. **TREBALL EN XARXA:** El monitor d'estudi assistit s'ha de coordinar amb l'equip de professors i, com a referent més immediat, amb el CLIC (Coordinador de Llengua, Interculturalitat i Cohesió Social) del centre i ha d'estar en contacte amb altres monitors d'estudi assistit de l'entorn, animadors, agents socials i recursos existents a la comunitat.

El plantejament és proporcionar un espai per a aquells alumnes amb condicions socioculturals desfavorides, amb risc d'exclusió social i que no disposa dels elements necessaris per assolir l'èxit escolar. Un espai on puguin treballar i on disposin d'algú que els ajudi a organitzar-se, que els informi de les instal·lacions que el seu entorn immediat els ofereix com a complement per a la seva formació o bé per realitzar les consultes necessàries per a la realització del treball escolar (biblioteca, accés a Internet). Algú, que a més a més, els acompanyi i els assessori en l'ús d'aquestes instal·lacions (que els expliqui que cal disposar d'un carnet d'usuari i guiar-los per obtenir-lo; que cal demanar hora per poder disposar dels ordinadors per accedir a Internet...). Anar-los dotant de recursos per tal que esdevinguin més autònoms i ja no necessitin anar als Tallers d'Estudi Assistit.

Des dels centres:

Els centres fan una valoració del perfil dels monitors, de la qual destaquem alguns aspectes a mantenir i d'altres aspectes a millorar.

Aspectes a mantenir:

La majoria de centres valora positivament l'actuació dels seus monitors: Actitud responsable, predisposició i interès.

Destaquen el fet que siguin estudiants universitaris com a garantia de qualitat. L'interès personal i professional dels alumnes des del punt de vista acadèmic; s'ha notat positivament. Amb la qualificació del monitoratge els centres veuen que hi han sortit guanyant, abans les persones que venien no tenien la formació necessària ni l'expectativa professional futura encarada en aquesta línia. A més el seguiment estricte dels tallers que fa la Universitat garanteix el bon funcionament.

També apunten el factor individual. Hi ha estudiants que tenen més estratègies davant els alumnes que d'altres. Hi ha persones a qui els és més fàcil per caràcter, per formació, per entorn familiar, per intuïció, fer l'exercici previ de saber de quin nivell parteix cadascun dels alumnes.

El monitor coneix molt bé els nens i el treball que es fa és molt eficient en aquest sentit. El fet de ser agents externs al centre millora l'eficàcia dels tallers. Els centres fan arribar la valoració positiva que tant alumnes com famílies han fet dels tallers.

Aspectes a millorar:

Els estudiants tenen un coneixement més teòric que pràctic i mostren certa dificultat per passar de la teoria pedagògica a la pràctica. A vegades els estudiants disposen de pocs recursos pedagògics. Mostren poc coneixement del currículum escolar. Manifesten dificultats en algunes àrees concretes (especialment en anglès i matemàtiques). Els estudiants han mostrat una actitud més passiva al principi que ha anat canviant cap a una actitud més activa al llarg del curs. En algun cas s'ha trobat a faltar constància en els monitors. En algunes ocasions, se'ls fa difícil trobar recursos per fer front a cada una de les necessitats o dificultats que els plantegen cada un dels alumnes dels tallers; com poden ser barreres culturals de llenguatge. Mostren escassos coneixements de l'estructura del sistema educatiu, els costa comprendre l'estructura cognitiva dels alumnes i se situen poc en les dificultats de comprensió que els infants poden manifestar cap al sistema educatiu d'acollida. Els monitors, s'havien format una imatge preconcebuda d'un model d'alumne que no es correspon amb les realitats diferents de la classe.

Des de la UVic:

Des de la universitat també s'ha fet una valoració del perfil dels alumnes.

Aspectes a mantenir:

La Universitat de Vic aporta **monitors sensibilitzats en temes educatius**. Monitors més preparats; per als estudiants suposa l'oportunitat de fer pràctiques, d'entrar a l'escola i conèixer un alumnat amb unes característiques molt específiques.

El rol del monitor és el d'algú que acompanya els alumnes, algú en qui poden comptar, algú a qui poden explicar més coses que al mestre, perquè és algú que està a dins de l'escola però alhora està a fora, i són estudiants, són més joves i poden estar més propers a les seves inquietuds. Per això s'estableix un **mecanisme de complicitat** amb els alumnes: Hi ha monitors que parlen molt amb els alumnes, aquests els expliquen els seus problemes i coses seves; tot i que d'altres diuen que fan classes de repàs però sense establir-se aquest mecanisme de complicitat.

Aspectes a millorar:

Cal exigir que els estudiants tinguin un coneixement adequat del currículum escolar i del sistema educatiu, però cal tenir en compte, que **no són especialistes de les diferents matèries** que s'imparteixen. Un cert desconeixement inicial del currículum, sobretot a secundària, pot estar justificat. A més, no se'ls pot exigir un coneixement pràctic expert ja que estan en procés de formació.

La majoria d'estudiants manifesten que els alumnes **no els respecten com respecten als seus mestres**.

No s'han complert les expectatives inicials que els estudiants tenien del perfil de monitors: La figura de germà gran, amb funció d'acompanyament de l'alumne que es proposava d'entrada no ha estat la que els centres requerien, sinó que el perfil s'acosta més al d'un professor particular d'un grup.

Tot i que cal remarcar que continua sent una figura molt propera als alumnes, i que hi ha moments on han estat més a prop d'ells que un professor particular. Els estudiants tampoc han pogut posar en pràctica noves metodologies d'ensenyament aprenentatge, tal com esperaven.

5.2.2. Formació

La participació de la UVic en el projecte ha suposat l'aportació de monitors sensibilitzats en temes educatius, la seva formació general, una formació específica pels TEA i el seguiment del procés per part dels tutors assessors dels monitors. Així com també la gestió de l'experiència i la coordinació dels diferents agents implicats.

Les sessions de formació s'han estructurat amb una formació inicial on es va tractar sobretot el perfil de l'alumnat que trobarien als tallers. En un principi havien previst realitzar formació de tècniques d'estudi, de recursos per treballar a l'aula... es van deixar aquests aspectes per més endavant, un cop coneguessin el nivell dels alumnes amb els quals es trobarien els estudiants. Les següents sessions, es van enfocar a resoldre els problemes amb els que es troben els monitors a les aules, i de regular què passa a cada escola (si hi ha massa alumnes, problemes conductuals,...) A partir d'aleshores, es va treballar el que realment es podia fer al taller: organització de carpetes, revisió de l'agenda, realització de deures... buscant la manera de consolidar punts comuns entre tots els monitors.

Aspectes a mantenir:

Sessions de formació: Per les sessions de formació s'ha establert una periodicitat mensual. Aquestes sessions les han organitzat i conduït dos tutors assessors dels estudiants. El contingut de les sessions s'ha elaborat en funció de les demandes que han formulat els estudiants de la UVic. La dificultat principal de tots els alumnes (tant els de Primària com de Secundària) és en l'organització general de les tasques que han de realitzar. Un cop s'ha conegut la realitat concreta, ha calgut establir uns patrons comuns d'actuació als TEA. Un dels altres objectius de les sessions, ha estat ajudar als estudiants a transformar els deures en alguna cosa que fos funcional pels alumnes, perquè hi trobessin sentit en anar allà. També cal destacar la importància d'entendre les activitats educatives per tal que siguin més motivadores i emocionants tant

pels alumnes com pels monitors. En les sessions s'organitzaven grups de treball on es plantejaven problemes i entre tots s'intentaven resoldre. *“L'opció que vam adoptar a l'hora de dur a terme l'assessorament va ser fer conjuntament amb els i les estudiants, sessions de treball an les quals, a través d'un clima distès però professional, la finalitat fos pensar com resoldre els problemes que sorgien en el marc dels tallers, veure quines oportunitats d'aprenentatge podíem crear per als infants”*³²

Tutories: Una de les altres tasques dels tutors dels estudiants, a part de la formació inicial i la continuada, és la de mantenir contacte continuat amb els estudiants per solucionar qualsevol problema, dubte o inquietud que pugui sorgir durant el desenvolupament diari dels tallers. Aquest acompanyament és manté mitjançant consultes per correu electrònic, via telefònica en alguns casos i amb atenció personalitzada de l'estudiant quan ha convingut. En aquestes tutories el principal tipus de problema que han plantejat els estudiants ha estat de cara a resoldre conflictes de grup i a parlar específicament de la seva problemàtica particular.

La funció dels assessors tutors, ha estat la d'acompanyar els estudiants en aquesta experiència, que per a molts d'ells, és el primer contacte que tenen amb la realitat escolar.

Formació dels monitors en el centre: Els centres també participen en la formació dels estudiants, sobretot en el contacte amb la realitat educativa. Valoren positivament la seva formació, així com l'interès que mostren i la seva actitud. Tot i que observen, sobretot a secundària, un desconeixement de la dinàmica del centre i del currículum.

Aspectes a millorar:

Mancances dels monitors: Tant els centres com els propis monitors han manifestat certa manca de coneixement en les matèries bàsiques. També a vegades els ha costat espavilar-se per tal de trobar la informació necessària per resoldre dubtes acadèmics que sorgien en el desenvolupament dels tallers.

³² Fragment extret de l'article “L'assessorament per als monitors en els Tallers d'Estudi Assistit” de Gemma Boluda i Jesús Soldevila, publicat en el monogràfic “Experiències a la facultat” del número 6 de la revista digital “Papers d'educació” editada per la UVic.

Per als estudiants veure les seves mancances també els ha suposat un aprenentatge, aprendre del dia a dia de treballar amb nens i nenes o nois i noies.

Demandes dels estudiants: Els estudiants en les sessions de formació demanen *una línia d'actuació igual per a tots*. També continguts sobre aspectes més concrets: tècniques de motivació, motivació a partir del joc, tècniques d'estudi, recursos alhora de fer els deures, dinàmiques cooperatives, jocs amb contingut, recursos per reafirmar l'autoritat, com treballar amb grups conflictius i com afrontar problemes conductuals.

5.2.3. Aprenentatge dels monitors

Interès de la UVic en l'aprenentatge dels seus estudiants:

Una de les preocupacions de la Universitat, és determinar el profit que en poden treure els estudiants de la seva participació en el projecte com a monitors. No només a nivell econòmic (reben la beca), sinó per al seu aprenentatge, què els aporta de nou i com es pot canalitzar des de la UVic. *“El procés de formació, respectant el model d'alternança que permet respondre a les necessitats reals i puntuals que es van produint, ha de millorar el compromís social dels monitors dins el marc general dels PEE i ha d'explorar al màxim les possibilitats i les oportunitats d'interacció entre la formació universitària i la pràctica professional. La concreció d'aquests aspectes és un repte de cara a la continuïtat de l'experiència a partir del curs vinent”.*³⁴

Aprenentatge dels estudiants segons el Departament:³⁵

La idea de l'administració pel que fa a l'estructura d'aquest projecte, és la d'un **aprenentatge servei**: Metodologia en la que hi ha dues parts, una que ensenya quelcom però alhora també rep un benefici i una altra que també rep un benefici i rep

³⁴ Fragment extret de l'article “Els Tallers d'Estudi Assistit en el marc dels Plans Educatius d'Entorn: una oportunitat per al treball en xarxa entre la Universitat i els agents educatius del territori” de Joan Soler Mata, publicat en el monogràfic “Experiències a la facultat” en el número 6 de la revista digital “Papers d'educació” editada per la UVic

³⁵ Font d'informació: Subirecció General de Llengua i Cohesió social del Departament d'Educació

el servei de la primera. La part que executa el servei també rep un aprenentatge. Els estudiants de la UVic poden fer les pràctiques amb uns alumnes de característiques determinades que li serviran de pràctiques per la seva formació acadèmica i rep uns crèdits alhora que fa un servei. El Departament es planteja que a mig termini aquest servei hauria de ser gratuït.

Aprenentatges segons els estudiants de la UVic:

Els aprenentatges fan referència a tres aspectes educatius: aprenentatges de relació educativa (els estudiants han pogut observar les diferents relacions que s'estableixen a l'aula); aspectes didàctics d'ensenyament aprenentatge (els estudiants han pogut experimentar aquests aspectes) i aprenentatge de la identitat professional com a futurs mestres (els estudiants s'han pogut començar a formar en la seva professió).

1. Aprenentatges de relació educativa:

- Relació que s'estableix entre alumnes i professors de respecte i proximitat. Aprendre que la relació amb els alumnes s'ha de basar en l'educació, la tolerància i el respecte. (Com manifesta una estudiant, "*cal tenir autoritat, no ser autoritària*")
- Importància que els nens a l'escola trobin un bon clima i una bona relació afectiva (sobretot alumnes amb situació familiar dolenta).
- Desenvolupar actituds positives amb el tutor i els companys, crear bon clima a l'aula.
- Importància de la convivència a l'escola.
- Saber ajudar en el moment adequat
- Donar autonomia a l'alumne.
- Aprenentatge de les necessitats afectives dels nens amb problemes familiars.
- Veure que tractar els alumnes amb *carinyo* i afecte enlloc d'enfrontar-s'hi dóna millors resultats: tracte amb els alumnes natural, ferm, seriós i alhora relaxat, atent i responsable.
- Responsabilitat, paciència, marcar límits, pràctica amb els alumnes
- Empatia i capacitat de negociar i resoldre conflictes
- Importància d'escoltar els nens

2. Aspectes didàctics d'ensenyament aprenentatge:

- Tolerància davant la diversitat a l'aula. Els estudiants observen que *“els nens tenen tots les mateixes necessitats.”*
- Solucionar imprevistos.
- Preparar activitats i sessions, implica coneixement del grup i de l'edat i del nivell acadèmic.
- Estar sol a l'aula.
- Aprendre a buscar recursos i metodologia per fer front a determinades situacions.
- Coordinació amb els alumnes i altres monitors: treball en equip.
- Importància dels hàbits: hora de berenar, organització dels deures, ús de l'agenda.
- Detectar les necessitats de cada alumne.
- Adquirir paciència i estratègies per motivar els alumnes.
- Capacitat d'improvisació, flexibilitat i capacitat d'adaptació.
- Aprendre a treballar de forma individualitzada i a nivells diferents.
- Importància d'entendre el català per una bona escolarització.
- La imaginació com a eina imprescindible a l'aula. Els estudiants manifesten *“a vegades no calen molts recursos sinó imaginació”*.
- La importància relativa dels deures (alguns estudiants manifesten *“a vegades es dóna massa importància als deures només per acabar el llibre de text”*.)

3. Identitat professional com a futurs mestres:

- Ajuda en la formació com a futurs mestres.
- El estudiants han obtingut diferents visions de l'educació.
- Comparar teoria i pràctica, contacte amb el món educatiu, amb la realitat escolar. Relacionar continguts apresos a la Universitat amb els tallers (posar a la pràctica el que s'ha explicat a classe: mantenir la calma, paciència, parlar amb el to adequat).
- Ensenyar de manera dinàmica i mitjançant jocs. (preparar sessions dinàmiques, entretingudes i profitoses)

- Practicar i prendre consciència de la tasca educadora i de la responsabilitat que comporta. (“*Som un referent per als nens*”, “*som el primer model que tenen*” manifesten els estudiants)
- Importància d’un aprenentatge constant
- Adquirir confiança i autonomia
- Veure com els alumnes busquen els límits dels adults
- Flexibilitat i capacitat d’adaptació

Aspectes a mantenir:

Apropament a la realitat educativa: La majoria dels estudiants que participen com a monitors, volen ser mestres, professors o educadors i aquesta és una forma d’apropar-se a la realitat educativa molt aviat i una oportunitat interessant d’aprendre. Els estudiants en tenen una percepció molt positiva de la seva participació en els tallers en aquest aspecte. Els monitors no són mestres encara, alguns no han fet pràctiques, no tenen estratègies en el moment de fer els tallers. Per alguns (no tots) suposa el primer contacte amb el món escolar.

Atenció a la diversitat: La Universitat veu interessant prendre part en aquest projecte, pel que fa al valor que suposa el tema de la immigració: l’escolarització dels fills dels immigrants és un repte educatiu molt important per la Catalunya actual i la comarca d’Osona és una comarca amb molta presència d’immigració. També pel que suposa de sensibilitzar als alumnes per fer una pràctica professional en escoles que treballen més a fons els temes dels fills de persones immigrades. Per als estudiants suposa conèixer una realitat social i educativa. És una oportunitat que tenen els estudiants de la UVic (pionera en aquest projecte de col·laboració amb el Departament). Els estudiants aprenen la dificultat que suposa el tractament de la diversitat a l’aula. Una diversitat amb referents cada cop més diferents (nivells, famílies, cultura, llengües...) i que suposa un repte per a la comunicació. Els centres manifesten que han observat una evolució dels estudiants pel que fa a aquest tema

Com actuar davant els alumnes: Els estudiants creuen que el paper de monitors en els TEA els ha estat útil tot i no respectar-se la idea inicial que tenien. Han hagut de resoldre problemes i solucionar dificultats en una aula

amb 8 alumnes (tot i que a l'aula se'n trobaran 25 o 30) Els tallers els ha permès aprendre diferents estratègies davant els alumnes i sobretot a veure la necessitat de marcar límits.

Els estudiants han hagut de buscar activitats alternatives per fer en dies que podrien presentar-se complicats *“Per Sant Jordi, fem plastilina, perquè després de tot el dia fent paradetes no volien venir”*. Buscar tècniques de com actuar davant els infants (*“dir aspectes positius, no cal encerclar els errors amb vermell, dóna millor resultats reforçar la part positiva no pas la negativa, ja que són nanos amb l'autoestima baixa”*).

També han sabut aprendre de les dificultats *“forma part de la jugada el fet de tenir nens amb problemes conductuals, nens molt vius que veuen de seguida per on poden tirar i llavors costa.”*

Deures?: Els estudiants han observat que els deures els suposen molts estrès, (*“alguns van molt apretats”*), cal qüestionar-se quina funció fan els deures. La idea inicial que tenia la Universitat d'aquests tallers, era que més que classes de repàs era un treball de tutoria: acompanyar els estudiants emocionalment i també ajudar-los a fer els deures. Un treball de suplència del que troba un nen en edat escolar en els seu entorn familiar.

Elaboració de la memòria: Han après que cal anotar el màxim de les situacions del dia a dia, de manera que els serà més fàcil recordar el seu pas pels tallers a l'hora de l'elaboració de la memòria.

Estratègies: En els tallers han pogut experimentar algunes estratègies i valorar els resultats que n'obtenen.

Observació dels alumnes: Per alguns estudiants els tallers representaven el primer contacte amb els alumnes. Partien de la teoria (útil per preparar activitats i treballar la dinàmica de la classe) i en els tallers aprenen a observar els alumnes, el seu comportament, les relacions que s'estableixen en el grup. Aprenen sobretot a observar aquells alumnes amb característiques especials i que poden reclamar més la seva atenció (com per exemple alumnes hiperactius). Observant-los i escoltant-los també aprenen quin tipus de mestre o professor volen. *“He entès la importància d'escoltar els nens, saber què*

*volen, quines són les seves inquietuds*³⁶D'aquesta manera, els monitors van assumint la manera de pensar, de reaccionar, de parlar dels alumnes així com els interessos d'infants i adolescents.

Treball en equip: Alguns monitors han pogut experimentar la importància i dificultats del treball en equips. En aquells centres on han coincidit més d'un monitor, han après a treballar conjuntament i a ajudar-se quan ha convingut. (els coordinadors dels centres comenten, referint-se als monitors *“fan molta pinya i s'espavilen per cobrir-se les substitucions”, “s'ajuden entre ells si tenen algun problema pel que fa a algun concepte que un domini millor que un altre, o amb algun alumne”*).

5.2.4. Aspectes a millorar

Adequació dels monitors: Per les seves expectatives professionals, seria millor que els estudiants de CAFE, fossin monitors de Secundària.

Compaginar els TEA amb altres activitats acadèmiques: Caldria intentar que els monitors responsables dels tallers no facin pràctiques fora de la comarca, ja que suposa un problema el fet d'haver de compaginar-les amb els tallers ja que si la distància entre els dos centres on es realitzen les activitats és molt gran, i requereix molt temps de desplaçament, és solapen els horaris d'ambdues activitats.

Formació: Tot i que algun estudiant manifesta que els continguts que treballen en els tallers li són coneguts i que no ha tingut cap problema amb els alumnes, per tant no necessita cap informació complementària, la majoria demanen diferents tipus de recursos:

- Per fer front a problemes conductuals
- Per a reafirmar la seva autoritat.
- Per treballar amb nens hiperactius.
- Per treballar diferents matèries (llengua, matemàtiques...)
- Pel control del grup i de resolució de conflictes.

Així com també reclamen formació més concreta respecte:

³⁶ Fragment extret de l'article de Rafa Lizaran "Experiència de treball a l'escola a través dels Tallers d'Estudi Assistit" publicat en el monogràfic d'Experiències a la facultat en el Número 6 de la revista digital "Papers d'Educació", editada per la UVic

- Activitats manuals per fer amb els alumnes i amb resultats ràpids
- Fitxes d'activitats diverses.
- Tècniques de motivació i per captar l'atenció.
- Tècniques d'estudi.
- Activitats lúdiques.

Mancances dels estudiants segons els centres: Els centres manifesten diferències en l'aptitud i la disposició dels monitors. Els centres de secundària, observen poc coneixement curricular de l'ESO (la solució seria obrir-ho a estudiants d'altres carreres especialitzades, però després es perdria la vessant més pedagògica: motivació, dinàmica de grups). Alguns centres manifesten un mal funcionament de les substitucions, tot i que aquest aspecte ha anat millorant i cada cop són més els centres que n'estan satisfets. En alguns casos, manca de puntualitat en l'arribada als tallers. Poques habilitats pedagògiques d'alguns monitors, hi ha centres que han de reforçar la figura del monitor (*"necessiten sempre algú de l'escola"*). En d'altres casos, en canvi s'observa *massa* iniciativa (es va donar un cas de monitors que van canviar-se alumnes de grups sense comunicar-ho al centre).

Mancances dels estudiants segons els mateixos estudiants: Els que estan a secundària manifesten problemes en el contingut curricular de l'ESO, així com falta d'iniciativa i inseguretat a vegades.

Problemes pedagògics: Alguns estudiants manifesten problemes a l'hora de gestionar la classe; a vegades els costa solucionar problemes que sorgeixen a classe (acaben utilitzant el càstig i els agradaria tenir altres recursos). També manifesten algunes mancances pel que fa a alguna matèria concreta (anglès). Així com manca de coneixement sobre la psicologia de l'adolescència.

Alguns centres exposen que observen una manca de recursos pedagògics d'alguns estudiants, tot i que els mateixos monitors han estat capaços de cobrir aquestes mancances entre ells (si algun altre monitor dominava més la matèria). Dificultat de passar de la teoria pedagògica a la pràctica (tot i que han millorat). Els monitors han mostrat diferents graus d'empatia amb els alumnes. Han passat d'una actitud més passiva a una actitud més activa. Els costa mantenir l'ordre.

Propostes de millora segons els centres: Algunes de les millores que proposen els centres, són: deixar algun taller obert, amb places per alumnes amb algun problema

puntuals (a l'hora, només, de buscar informació, o de fer treballs, per exemple); solucionar problemes de coordinació, més implicació dels monitors; millorar competències dels monitors en el currículum d'ESO, millora els monitors substituïts, millorar la formació dels monitors en dinàmiques de grup, ajustar-nos a les competències bàsiques, treballar resolució de conflictes, dinàmica social... Dificultat en la distribució d'alumnes de diferents cursos en un mateix grup. Distingir la problemàtica i característiques dels centres de Primària i Secundària

Propostes de millora segons els estudiants: Pel que fa als estudiants demanen establir una pauta més clara de la tasca que han de realitzar al centre.

Responsabilitat dels estudiants: Algun estudiant, ha mostrat poca responsabilitat en el desenvolupament de la seva tasca en els tallers, Des de la Universitat es veu la necessitat de prevenir aquestes actituds. Un tracte igual d'aquests estudiants (concedir-los els crèdits acadèmics que representa la participació en els tallers) representa un greuge comparatiu amb els altres estudiants que si que han complert amb les seves responsabilitats. Caldria d'alguna manera més exigència en el compliment dels tallers.

Substitucions: Les substitucions ha estat un dels aspectes que es considera millorable dels Tallers d'Estudi Assistit. Els tutors dels monitors de la UVic expressen que tenen problemes per gestionar les substitucions dels estudiants de la UVic. Inicialment eren els responsables de coordinar les baixes que havien de cobrir els dos monitors substituïts (però des que es van crear les figures dels dos substituïts van augmentar el nombre de baixes, calia una regulació); una solució va ser que una secretària gestionés les substitucions. En centres on coincideixen més d'un monitor, fan molta pinya i s'espavilen per cobrir-se les substitucions entre ells. Per evitar un nombre excessiu de baixes injustificades que suposaria massa substitucions per cobrir, s'acordà que els estudiants haguessin de justificar les malalties amb un certificat mèdic.

Al coordinador dels TEA de la UVic, el tema de les substitucions ja el preocupava inicialment, com poder respondre a les baixes que poguessin anar sorgint durant el curs; per aquest motiu va fer la proposta dels substituïts, tot i que sembla que amb dos és una mica just. La tasca dels substituïts no és únicament cobrir les baixes dels monitors, també fan reforç en diferents centres quan no hi ha substitucions. Així doncs, fan una doble funció, tot i que la prioritària és la substitució. Quan no hi ha baixes per

cobrir se'n van a fer suport a un centre diferent cada setmana, de manera que adquireixen un coneixement del funcionament i dinàmica de cada taller per quan hagin d'anar a cobrir-los.

5.3. Coordinació entre els agents participants

5.3.1. Xarxa interna

La xarxa interna és la relació que s'estableixen entre els agents implicats en els Tallers d'Estudi Assistit dins del propi centre: monitors, coordinadors del TEA en els centres, tutors i la resta del professorat (tenint en compte, sobretot, l'equip directiu) Principalment recull la comunicació que s'estableix entre els monitors, estudiants de la UVic i el coordinador dels TEA a cada centre. També és important, però, la comunicació d'aquests dos personatges amb els tutors dels alumnes i tot l'equip docent; així com amb els propis alumnes i les seves famílies.

La llibreta de seguiment

El circuit comunicatiu estipulat és l'anomenada **llibreta de seguiment**. Es tracta d'una llibreta que es troba a tots els centres, on els tutors de l'aula ordinària dels alumnes que assisteixen al TEA hi anoten l'evolució. No totes les escoles l'han feta tot i que seria important que ho fessin. En alguns casos els estudiants hi escrivien el dia a dia però no obtenien resposta de les escoles. La llibreta hauria de ser com un diari per tal de reflexionar de forma escrita. Ha de servir, també de mesura d'avaluació³⁷.

Segons el coordinador de la UVic, La relació entre el professorat del centre i els estudiants monitors, no acaba de funcionar. No es troben i és difícil mantenir la relació, de coordinar-se. Per aquest motiu es va idear el sistema d'una llibreta que fes de diari i que anessin escrivint tots dos, però funciona si s'hi escriu, i hi ha alguna dificultat al respecte. En algun cas hi ha problemes de responsabilitat d'alguns estudiants, que no ho prenen com una obligació, tot i que se'ls insisteix molt.

Hi hauria de constar la informació de cada alumne (perspectives inicials, què volien fer, etc.) i després esdevenir una via de comunicació respecte el taller (avui el taller ha funcionat, no ha funcionat, han estat fent deures, etc.). Si hi ha problemes de conducta escriure exactament què ha fet l'alumne. La llibreta serà útil per establir una sèrie

³⁷ Informació extreta de la sessió de formació del 9/3/07

d'ítems pels quals un alumne no pot participar a les classes i hauria de sortir dels tallers. Ha de ser una via de comunicació bidireccional; el tutor de cada alumne hauria de llegir-ho i respondre.

La majoria de centres manifesten que la utilització de la llibreta de seguiment és desigual, depèn de cada mestre. Hi ha alguns mestres que anoten a la llibreta que ha de fer cada alumne cada dia, i n'hi ha d'altres que no hi escriuen mai. En alguns centres de Primària, els tutors es veuen cada dia amb els monitors abans de començar els tallers de manera que la comunicació es fa directament. A Secundària, els horaris dels professors impossibilita en la majoria dels casos el contacte directe, de manera que la llibreta esdevé una eina molt necessària, tot i que com hem dit abans, la freqüència depèn de la implicació individual de cada professor. Tot i aquestes característiques generals, hi ha particularitats en cada centre:

- El centre 4 destaca el bon ús que fa la monitora de la llibreta de seguiment.
- Al centre 10, els tallers no es fan a l'escola, per això la comunicació amb els tutors es fa via telemàtica. En la llibreta hi consten noms i adreces dels alumnes, així com els fulls d'assistència per controlar l'assistència dels alumnes als tallers.
- Al centre 2 cada nen té la seva llibreta i el monitor hi fa l'anotació que cal per tal que arribi cada dia al tutor. A més els tutors i els monitors es veuen cada dia a a les cinc, i si hi ha alguna cosa a comentar aprofiten aquella estona. Es proposa continuar mantenint una llibreta de seguiment de cada alumne
- En el centre 3, s'anomena *llibreta lila* o *llibreta viatgera*. Es fa servir entre monitors i tutors, tot i que de manera desigual pel que fa als tutors.
- En el centre 9, s'anomena *llibreta compartida* o *viatgera*, i es troba en un lloc conegut per tots els que hi intervenen, per tal que els tutors hi facin anotacions i els monitors el retorn, o a l'inversa. Degut al tamany del centre la coordinació és complicada, és difícil fer reunions, entrevistes... ja que hi ha molts tutors implicats amb horaris diferents. La intenció inicial d'utilitzar la llibreta com a via de comunicació entre tutors i alumnes, no s'ha mantingut a mesura que ha anat avançant el curs. La llibreta va començar com un element viu, molt utilitzat, però el ritme ha anat decaient. Des del centre, es manifesta que la causa podria ser que com que el monitor cada cop té més informació dels alumnes i ja no hi ha novetats ja no es fa necessària tanta interlocució; el problema és que si en algun moment torna a caldre aquest intercanvi es fa difícil tornar a retrobar el moment i la via de comunicació.

- Aquest mateix centre, destaca la millora qualitativa dels tallers respecte edicions anteriors, tot i que la coordinació entre tutors i monitors, procurant que la llibreta no perdi importància és un dels aspectes a millorar.
- En el centre 1 la comunicació es manté a través de la coordinadora del centre, reunint-se com a mínim dos cops per trimestre, i només s'escriu a la llibreta si cal. En els tallers d'aquest centre hi ha pocs alumnes, i per tant pocs problemes.
- En el centre 5 valoren una disposició desigual dels monitors alhora d'escriure a la llibreta. A alguns monitors els fa força mandra mentre d'altres han anotat tot el que han anat fent, de manera que tenen la informació de tot el que ha passat al taller. Manifesten que als monitors els costa sistematitzar. En aquest centre, però, la funció de la llibreta no és ser la via de comunicació entre tutors i monitors, sinó que els monitors l'utilitzen com un document personal on anoten les incidències diàries i on es guarda el material que el centre els va cedint.
- El centre 14 valora la bona comunicació amb els tutors mitjançant la llibreta. Alguns petits problemes d'adaptació d'algun estudiant s'han resolt parlant-ne estudiant i tutors i fent el seguiment.

Altres vies de comunicació

El circuit comunicatiu de la xarxa interna es manté mitjançant diferents vies de comunicació en funció de cada centre:

- En el centre 10 la coordinació es manté via telemàtica. Els monitors fan arribar els problemes que es van trobant (*"ahir l'X no va venir, l'Y es va portar malament..."*)
- En el centre 3 hi ha un contacte directe entre monitors i tutors (*"ens veiem a l'entrada i a la sortida"*)
- En el centre 7, la via de comunicació entre tutor i monitors és l'agenda. Els tutors estan molt acostumats a utilitzar-la i no els suposa cap problema.
- En el centre 6, la comunicació amb els monitors és a partir d'una graella on s'anoten les incidències del dia a dia en el taller, així com les tasques a realitzar.

Relació amb els alumnes dels tallers: En el centre 10 es destaca un tracte personalitzat amb els alumnes, també amb les seves famílies quan ha convingut (quan el monitor comunica via e-mail que l'alumne no ha assistit als tallers, es posen en contacte amb les famílies). En el centre 2: la comunicació amb els alumnes es

canalitza a través dels tutors, i en darrer cas l'equip directiu. També en el centre 3, és el tutor que controla la feina feta dels alumnes. En el centre 8 hi ha una relació directa amb els alumnes a través d'una reunió a mig curs (es fa una reunió després de Nadal on es valora el funcionament dels tallers i s'insisteix amb l'assistència) i en finalitzar els tallers (per una valoració final dels tallers). Els grups es van refent en funció de l'interès dels alumnes i de l'assistència. El tutor és qui es posa en contacte amb la família.

Comunicació interna del centre: En el centre 7, per exemple, es realitzen reunions mensuals amb els monitors. A principi de curs hi ha molts centres que fan una reunió entre monitors, tutors, coordinador i equip directiu; d'altres n'hi afegeixen una a mig curs i una al final. La comunicació interna en els diferents centres, però, no és sempre la desitjable amb tots els agents implicats, per exemple, els estudiants-monitors, comenten la falta de comunicació amb alguns tutors (tant a Primària, com a Secundària); falta d'informació respecte el nivell d'alguns alumnes (alumne que no vol a anar als tallers perquè no ho entén, ja que el monitor havia suposat que tenia el mateix nivell que els altres companys i resulta que té un nivell molt més baix ja que feia dos mesos que havia arribat de l'Equador i ningú no havia informat al monitor...). També troben a faltar, en alguns casos, un tracte com a mestres per part del centre, amb la mateixa responsabilitat, per tal que els alumnes els tractin de la mateixa manera. A vegades s'ha manifestat certa falta de comunicació entre part del claustre, pel que fa a la tasca, responsabilitat i funcions dels monitors. En general no es manifesta cap problema amb els coordinadors dels tallers. I en alguns centres compten amb la implicació dels pares.

Alguns centres proposen la figura d'un coordinador dels estudiants amb reunions al centre on treballen, per valorar "in situ" les necessitats, ja que es fa molt difícil fer reunions de coordinació des de la direcció a causa de la quantitat de feina. Aquestes reunions serien per acordar conjuntament (estudiant i escola) alguns aspectes del funcionament de l'aula. Així com establir horari de coordinacions entre mestres i monitors i entre tutors i monitors i coordinador dels TEA. Cal tenir en compte que la coordinació suposa una feina considerable.

El coordinador dels tallers d'estudi assistit al centre: Un dels altres aspectes importants en la xarxa externa, és la funció del coordinador:

Funcions del coordinador: La principal funció del coordinador dels tallers és atendre les trobades entre la Universitat i centres per tal de debatre temes organitzatius i de funcionament així com establir les tasques que s'han de realitzar als tallers. També és el responsable de la coordinació amb els monitors. Es proposa establir reunions periòdiques amb aquest fi, (la periodicitat està per determinar)

Les funcions del coordinador varien en funció de cada centre:

- Atendre una sessió informativa establerta amb els monitors per determinar les tasques a realitzar als tallers. (*centre 7*)
- Supervisar el treball que es realitza al taller: Control d'assistència dels alumnes, control del material, control dels monitors (resoldre imprevistos, control de puntualitat), seguiment dels tallers (*Centres 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11*)
- Fer front de manera immediata als problemes que es van trobant en el desenvolupament dels tallers (*centres 2, 3, 5 i 6*)
- Control dels estudiants: que vagin prenent nota del que van fent (*centre 5*)
- Coordinar-se amb els monitors: via directa, via e-mail, via notes (*centre 8*)
- Coordinar el treball entre monitor i tutors (*centres 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11*)
- Coordinar-se amb les assessores LIC (*centre 8*)
- Coordinar-se amb la responsable del Pla d'Entorn (*centres 1, 6 i 11*)
- Atendre a les famílies (*centres 1, 6 i 11*)
- Vetllar perquè el funcionament dels tallers sigui correcte. (*centres 1, 5, 6, 9 i 11*)
- Pactar amb cada grup què es treballarà i què no. En algun centre aquesta tasca es comparteix amb els tutors, molt implicats, i per tractar el tema de les tasques a realitzar són ells qui més directament es coordinen amb els monitors. (*centre 2*)
- Restar al centre com a responsable durant la realització dels tallers, després d'haver rebut als monitors: "*després em dedico a obrir la porta, curar-los quan es fan mal (perquè no tenim conserge, i faig una mica les seves funcions: agafar el telèfon, controlar assistència...)*" (*centre 6*). I també per si hi ha problemes conductuals durant el desenvolupament dels tallers (*centre 5*)
- Confeccionar els grups (assignar els alumnes corresponents a cada taller) (*centre 3*)
- Motivar la implicació dels tutors, fer entendre la importància del projecte al claustre. Principalment a secundària és important la feina que es fa per tal de donar a conèixer els tallers als tutors, vetllar per tal que aquests facin una primera llista, d'aquesta llista fer conjuntament la selecció d'alumnes; i un cop seleccionats, informar als alumnes (*centre 9*)

- Compartir la responsabilitat dels tallers. En algun centre la coordinació és comparteix amb els coordinadors de 1r i 2n cicle i una encarregada del seguiment immediat dels tallers (*centre 9*); en d'altres amb l'equip directiu (*centres 7 i 2*) sobretot pel que fa les tasques d'organització i supervisió, tot i que a nivell pedagògic hi intervé més la coordinadora.
- Reelaborar els grups mensualment i de manera més completa trimestralment (*"si un nano no en treu profit, se'l fa fora del taller i n'entra un de nou"*) (*centre 5*)
- Mantenir contacte amb l'equip directiu (*centre 8*)
- Resoldre problemes d'actitud.

La majoria de coordinadors dels tallers, fan constar que la coordinació suposa molta feina, molt temps i que s'hauria de tenir en compte a nivell de centre a l'hora de distribuir hores i càrrecs, ja que no està contemplat legalment, i suposa hores de feina d'una persona del centre.

Aspectes a mantenir:

Destacar la importància de la figura del coordinador com a promotor de la millora en la relació entre monitors i centres. El fet que hi hagi una persona que vetlli per la coordinació, una persona de referència que vagi recordant la importància dels tallers tant a professorat, com alumnes com a monitors, és clau pel bon funcionament de la xarxa interna.

Aspectes a millorar:

Els centres proposen un seguit d'accions per a millorar els problemes de coordinació:

- Organitzar l'horari de coordinació entre els estudiants i el centre (tutors, professors i/o coordinadors TEA). Caldria establir un horari de trobada ja que en molts casos la coordinació es fa entre passadissos per manca de temps.
- Determinar quines tasques han de fer i com les han de fer.
- Reforçar la figura dels coordinadors dels TEA, i establir qui ha de ser el coordinador. No cal que sigui una persona de l'equip directiu, la funció de coordinació podria recaure en el coordinador LIC. També es pot plantejar el cas de que hi hagi més d'un coordinador als centres.
- Reforçar la llibreta del seguiment.

- Contemplar el temps de dedicació del coordinador dels tallers en l'elaboració de l'horari. Fins ara, moltes de les tasques que suposa la coordinació es fan de manera totalment voluntària (alguns coordinadors manifesten que al haver-se de quedar al centre durant la realització dels tallers els condiciona i impossibilita poder fer cursos de formació)
- Millorar la comunicació entre el professorat i els monitors.
- Establir una figura que faci de pont entre els tutors i els monitors.
- Buscar un compromís entre alumnes, professorat i família. El coordinador podria tenir un paper clau en aquest aspecte.
- Els centres també veuen la comunicació amb els tutors com un dels punts dèbils dels tallers, fins i tot aquells on els monitors han valorat una bona predisposició dels tutors i del professorat en general.

Els estudiants proposen els següents aspectes a millorar:

- Deixar clar qui és la figura del responsable dels tallers en el centre, ja que en casos on la responsabilitat és compartida en ocasions no saben a qui dirigir-se.
- Millorar la comunicació amb els tutors, sobretot, i amb la resta de professorat. En la majoria de centre els estudiants troben a faltar la comunicació amb els tutors dels alumnes, ja que tot i que la comunicació amb el coordinador és molt bona, a vegades necessiten informació específica sobre els estudiants i els tutors són poc accessibles. A secundària la comunicació és més difícil degut a l'horari del professorat. Tot i que cal destacar que en alguns casos la comunicació diària amb les tutores ha permès solucionar molts problemes del dia a dia (centres 2, 3 i 11), en d'altres la comunicació tot i no ser diària, si no puntual ha estat molt efectiva (centre 13)
- Establir una reunió a principi de curs amb els tutors per parlar de les necessitats de cada alumne: quin treball es recomana i com realitzar-lo. D'aquesta manera el treball als tallers seria molt més eficaç.
- Establir temes prioritaris a tractar en les reunions: informació de cada alumne; no únicament dedicar-les a la distribució dels grups.

En general, tots els agents implicats destaquen:

- Trobar el temps necessari per realitzar les reunions de coordinació interna. Es pot aprofitar el dia de claustre (com fan en el centre 11) per tal que els monitors parlin amb els professors.

- Establir el divendres, dia sense tallers, per tal de realitzar les reunions entre monitors i coordinador.
- Millorar el funcionament de la llibreta de seguiment
- Unificar les formes de coordinació. Es veu la necessitat d'establir determinades pautes de quines han de ser les formes de comunicació entre tutors, professorat i monitors: establir criteris d'ús de la llibreta de seguiment, establir reunions entre els agents de la xarxa interna i la seva periodicitat, establir responsabilitats de cada un dels agents.

Tot i que un dels punts febles de la xarxa interna és la comunicació amb els tutors, en alguns centres, s'han establert diferents vies de comunicació entre els monitors i els tutors més o menys formalitzades:

- En alguns centres hi ha molt contacte entre tutors i monitors, hi ha un contacte diari (al entrar i sortir de classe) i és on hi ha comunicació, i el tutor parla amb els pares si cal... (centre 2)
- En d'altres centres hi ha una graella per curs, amb la data de la sessió i s'hi anota el que s'ha fet i les incidències. Els alumnes la porten al tutor que el signa. Si s'escau omple la seva part de la graella com a resposta i la retorna al monitor a través dels alumnes. Aquesta comunicació és diària.
- La comunicació amb els tutors pot ser indirecta: a través dels coordinadors de cicle (centre 11)
- En l'avaluació es comenta evolució de cada alumne i si cal es posa en contacte el monitor amb l'especialista en les diferents àrees (matemàtiques, llengües...)
- En alguns casos ha funcionat millor la comunicació oral que l'escrita (via llibretes) (centre 3). I s'ha parlat molt de casos individuals, problemes de cada alumne (d'exteriorització, violència...), tasques que han de fer, dificultats... i se n'ha parlat bastant.
- Tutors fan arribar un full informatiu per alumne, a l'abril (centre 5)
- Llibretes com a via de comunicació (centre 5)
- Comunicació amb les tutores per e-mail, bona o dolenta segons el tutor (centre 10)
- Bona comunicació amb els tutors (centre 12), haurien de proporcionar eines i estratègies d'aprenentatge
- Comunicació molt bona: llibreta i contacte diari (centre 14)

5.3.2. Xarxa externa

En principi, des del Departament, es van plantejar els Tallers d'Estudi Assistit (TEA) com una actuació dins del Pla Educatiu d'Entorn (PEE). El PEE és un conveni entre el Departament i els Ajuntaments creat amb l'objectiu de fer front als reptes que l'escola no pot afrontar sola, principalment el de la cohesió social, que implica que tots els alumnes puguin assolir educatiu (èxit escolar i èxit social). Per aconseguir aquest objectiu es planteja realitzar un acompanyament als alumnes que estan en inferioritat de condicions per aconseguir l'equitat amb la resta.

El finançament del PEE és a partir de dotacions finalistes i dotacions obertes. Les dotacions finalistes es destinen als TEA, als treballs amb les famílies (tallers de famílies) i activitats esportives i artístiques. Pel que fa a les dotacions obertes, el PEE, a través d'una de les comissions que la conformen, decideix com destina la quantitat de diners (quantitat determinada segons el nombre d'alumnes, d'escoles, de tipologia de la població...). Els primers 25 PEE varen començar el curs 2005-06 (conveni signat el curs anterior, durant el qual es fa sensibilització del municipi), 27 el curs 2006-2007, i ? pel curs 2007-08. Aquests tres primers anys, són un període experimental.

El naixement dels TEE és paral·lel al dels PEE. Tot i que els TEA es plantegen com una actuació dins els PEE, no tots els TEA són PEE. Hi ha poblacions que no tenen PEE però si que tenen les condicions i les necessitats per tenir Tallers d'Estudi Assistit. Des del Departament s'ha concedit TEA a municipis que no són PEE si hi ha pressupost suficient, donant prioritat als PEE.

Responsables dels TEA en els diferents estaments implicats³⁸:

Departament:

El responsable de la coordinació dels TEA dins el Departament és la Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social. Aquesta subdirecció va dissenyar el Pla LIC que compta amb els assessors LIC (antics assessors del programa d'educació compensatòria i els assessors SEDEC –Servei D'Ensenyament del Català) Als Serveis Territorials hi ha el **coordinador**

³⁸ Vegeu organigrama dels TEA en l'Annex 2, pàgina 151.

territorial LIC que coordina tots els assessors LIC (més o menys assessors en funció dels habitants de cada comarca)

Assessors LIC: Els assessors LIC estan coordinats des dels Serveis Territorials pel **coordinador territorial LIC**. Hi ha un cert nombre d'assessors LIC a cada comarca en funció del nombre d'habitants. Pertany a l'equip LIC de la zona.

Les funcions de l'assessor LIC són; fer un seguiment dels tallers, ajudar, assessorar i col·laborar amb la organització (contacte amb els **CLIC**). Fan d'intermediaris entre centres, UVic i Departament. Porten material a l'escola si veuen que en falta...

Coordinador del PEE de l'Ajuntament: En alguns casos cal destacar el contacte que mantenen amb el responsable municipal del PEE (*centres 6 i 11*). Hi ha relació no només pels tallers, sinó també per aula oberta d'informàtica, activitats esportives... Aquest contacte permet tenir molt localitzades les famílies de risc i poder cobrir les seves necessitats i així fer un acompanyament exhaustiu, no només des de l'entorn de l'escola. *Això també permet exigir responsabilitats quan cal.*

Inspectors de la zona: Els inspectors de la zona comparteixen la responsabilitat del PEE amb els assessors LIC, i per tant també dels Tallers d'Estudi Assistit. Els centres també demanen definir el seu paper.

Assessors LIC i inspecció es coordinen amb la UVic amb certa periodicitat. Entre UVic i Subdirecció general (Departament) no hi ha periodicitat establerta. Es va fer una primera reunió per establir les bases del funcionament (**nivell de disseny**) i contactes amb el responsable de la UVic (**nivell de gestió**: conveni, com arribaran els diners a la UVic, què se'ls demana, a què es compromet cadascú)

Centres:

Coordinador de llengua i interculturalitat (CLIC): Responsable de cada centre amb unes funcions determinades pel Departament una de les quals és la de coordinar els TEA. En els TEA coordinen els monitors amb els tutors. Està assessorat per l'**assessor LIC**.

El responsable dels tallers dins del centre, però, varia a cada centre. Hi ha centres on és el director, en d'altres el cap d'estudis, en d'altres algú amb aquesta tasca específica.

El coordinador dels tallers és qui es coordina amb els tutors (xarxa interna), amb la UVic i amb els assessors LIC. També és el responsable d'assistir a les reunions generals que es convoquen.

Entre els centres i els assessors LIC hi ha més o menys relació en funció del centre.

UVic:

Coordinador UVic: Coordinador de la UVic de tot el projecte. A part de les funcions d'organització i gestió (convocar estudiants, distribuir-los en els diferents tallers, coordinar tutors...); també és el responsable de les funcions de coordinació i de relació amb els diferents agents que hi intervenen: Departament d'Educació (signatura del conveni), amb els centres (per temes organitzatius), amb els Assessors LIC (pel funcionament dels tallers), amb els professors tutors de la UVic (per temes relacionats amb la formació), amb gerència de la UVic (pel tema de gestió de les beques dels alumnes). Joan Soler és el referent de la Universitat pels centres, a qui es dirigeixen quan cal, a qui fan arribar els problemes

Tutors UVic: A part de ser els responsables de la formació i del seguiment dels estudiants de la UVic en el desenvolupament de la seva tasca als tallers; els professors tutors, tenen una funció específica en la xarxa externa: són la veu dels alumnes en les reunions de coordinació (centres, inspecció, LIC i UVic)

La relació entre centres i UVic es manté a través dels dos professors tutors dels estudiants i del coordinador de la UVic.

Reunions de coordinació:

Primeres reunions amb la Universitat:

Es va fer una primera reunió on hi assistiren dues Assessoros LIC. Dos Inspectors de la zona, i per part de la UVic, el Cap d'Estudis, la Coordinadora d' Educació Social, el Coordinador de Magisteri i el Coordinador de Psicopedagogia.

A finals de setembre del 2005 es fa una reunió entre el degà, el coordinador de psicopedagogia (responsable del projecte en aquell moment), els tècnics del PEE, i els inspectors.

A final de curs (juny 06) es fa una reunió entre el Cap d'Estudis UVic i representants del Departament: dues Assessoros LIC i tècnics departament. En aquesta reunió s'estipula la incorporació de la UVic en el projecte pel curs 06-07. S'estipula un contracte de conveni (la UVic ofereix els estudiants així com la seva organització, formació i seguiment; mentre que el Departament s'encarrega del finançament). S'estableix la beca de col·laboració pels estudiants que s'oferirà a partir de l'1 de setembre. A partir d'aquell moment la UVic comença a buscar professors de la UVic per formar els estudiants per als TEA.

Reunions generals de la xarxa externa: Reunions de tots els agents implicats en el projecte. Es solen realitzar a la Universitat. Hi assisteixen: el coordinador de la Universitat, professors tutors de la Universitat, assessors LIC de les tres poblacions participants (Manlleu, Roda de Ter i Vic), Inspectors de la zona, coordinadors dels tallers dels centres. En aquestes sessions es marquen unes pautes comunes per a tots els centres (des de la Universitat), també serveix per posar en comú diferents maneres de fer, altres opcions. Aquestes reunions tot i que no hi ha una periodicitat establerta es fan més o menys amb una freqüència trimestral.

Es va fer una primera reunió per explicar el projecte i després dues més pel seguiment del projecte, i una altra per fer una valoració.

Reunions entre cada centre i els assessors LIC: El contacte entre els assessors LIC i els centres varia en funció de cada centre. En alguns centres hi ha pactades sessions mensuals entre els LIC i la comissió de l'escola que té aquesta funció (per tractar a part dels TEA altres temes) (centre 2) En general, però, hi va haver un contacte a l'inici dels tallers per la organització, les trobades en les reunions generals i després només si hi ha alguna dificultat.

Reunions entre coordinador UVic i professors tutors: Reunions periòdiques per establir dates i continguts de les sessions de formació, així com també comentar possibles incidències que hagin anat sorgint en el desenvolupament dels tallers.

Reunions entre UVic i assessores LIC : Es pacta un contacte cada dos mesos. En les reunions es pretén informar del punt de vista del funcionament dels tallers a cada centre, i el funcionament de la coordinació dels monitors amb el centre. Si es detecta cap diferència del que es percebia per ambdues parts, els assessors LIC han estat els responsables d'esbrinar on hi ha l'errada i comunicar-ho.

Relacions més puntuals amb gerència o administració de la Universitat; també amb el Departament d'Educació (una a principi de curs i una altra pel conveni). No hi ha periodicitat.

Contacte entre UVic i centres: Dins la UVic s'estableix que el contacte amb els centres es fa a través del coordinador dels tallers de la UVic i el contacte amb els estudiants a través dels professors tutors. Si cal, en casos concrets, els tutors es poden posar en contacte amb el coordinador del centre directament o bé amb l'assessora LIC. Quan ha calgut contacte entre els tutors dels estudiants i coordinador del centre sempre hi ha hagut predisposició per part de tothom.

Amb la UVic els centres s'hi posen en contacte si hi ha problemes logístics o de comportament dels monitors (que no ha estat el cas).

Relacions entre UVic i Departament d'Educació: La relació es manté a través del coordinador de la Universitat i el Subdirector General LIC. No hi ha periodicitat establerta.

Avaluació: L'avaluació del funcionament dels tallers es fa a partir de l'aplicatiu PROA. Consta d'uns qüestionaris pels centres, alumnes, monitors i famílies, El més complicat és el de les famílies, alguns centres ho fan a través de fotocòpies, però es retorna poc. D'altres, quan les famílies han anat a buscar els informes han omplert junts l'avaluació.

Aspectes a mantenir:

- Es valora positivament la relació que hi ha entre centres i Universitat; i el fet de que la Universitat actuï com a referent. De la implicació de la Universitat, es destaca el fet de donar unes pautes comunes, i les iniciatives que n'han sorgit (llibreta de seguiment), les substitucions (tot i que no hagin acabat de funcionar), facilitar el contacte amb els monitors.
- El seguiment que es fa dels estudiants monitors garanteix el bon funcionament dels tallers. El fet que els estudiants siguin estudiants de la UVic, amb expectatives professionals relacionades amb el tema, també és molt positiu.
- Pautes comunes: Inicialment tothom se n'havia fet una imatge diferent: L'encàrrec que havia rebut la Universitat s'havia interpretat d'una manera, el Departament d'Educació pensava algunes coses que no coincidien exactament i els centres n'esperaven unes altres que tampoc eren les que estaven escrites en els papers.
- Bona valoració de les reunions generals

Aspectes a millorar:

- La coordinació, tant l'externa com l'interna ha estat un dels punts febles dels tallers:
 - Pel que fa a la xarxa externa caldria més implicació del Departament (*"estar-hi més a sobre"*).
 - També cal millorar la coordinació entre monitors i centre (xarxa interna)
- **Lligar xarxes:** Cal buscar alguna persona que relacioni xarxa interna i xarxa externa (es proposa coordinador d'interculturalitat, cal determinar quines funcions fa i quines pot fer).
- Reunions generals, massa nombroses. Un dels inconvenients d'aquestes reunions és que al ser tanta gent costa avançar (tot i que són molt necessàries i molt útils).

- **Problemàtica secundària:** Les realitats de Primària i secundària són massa diferents. Fer les reunions conjuntes entre els coordinadors de Primària i els de Secundària, minva l'eficàcia, ja que Secundària sempre està en minoria numèrica (hi ha molts més centres de Primària que de Secundària) i a secundària les dificultats organitzatives són molt més grans (sobretot si el centre és més gran). Seria adequat que hi hagués un funcionament separat entre primària i secundària. Des del Departament s'organitza l'Ensenyament Obligatori com si fos un tot i encara cal una coordinació entre Primària i Secundària, pel que fa als Tallers d'Estudi Assistit, són dues realitats molt diferents que formen part, ja, de la vida de cada centre.
- **Substitucions:** La coordinació de les substitucions ha estat un dels punts conflictius. Inicialment es feia a través dels professors tutors dels estudiants, però resultava difícil localitzar-los en el moment adequat (*poden estar fent classe en aquell moment...*); aleshores es va vehicular a través d'una persona de la secretaria de la facultat, més fàcil de trobar en qualsevol moment, que és a qui els estudiants avisen quan no poden anar al centre i aquesta mateixa persona es posa en contacte amb els estudiants substituïts i els indica a quin centre han d'anar. A vegades, però, hi ha hagut certa descoordinació i quan el substituït ha arribat al centre ja no hi havia la substitució per cobrir. El problema ha estat quan s'han acumulat moltes substitucions.
- **Millorar l'efectivitat de la xarxa externa:** Obtenir un bon funcionament i una bona coordinació amb la mínima despesa possible.
- Establir unes pautes respecte els drets i deures de cadascun dels agents implicats: Responsabilitat del Departament, funció dels assessors LIC, nivell de col·laboració dels centres (coordinadors, tutors, professorat), funcions de la Universitat, obligacions dels estudiants, dels alumnes...
- Proposar una xerrada orientativa a cada escola des dels PEE amb alumnes famílies, mediadors culturals, etc... Aquesta tasca la pot desenvolupar la comissió de diversitat.

6. Conclusions

La recerca ha suposat un exhaustiu treball d'avaluació a partir del contrast de totes les veus, dels diferents agents implicats en els tallers d'estudi assistit, que m'ha permès valorar els límits i les possibilitats d'aquest projecte.

Els TEA es plantegen com una activitat educativa que s'engloba dins el Pla Educatiu d'Entorn. Consisteix en la realització d'activitats extraescolars de reforç escolar, dirigides a alumnes de cicle mitjà, cicle superior i secundària, escollits pels centres per tal que les seves característiques encaixin amb els objectius del taller: va adreçat a alumnes que no tenen unes bones condicions per fer una correcta escolarització, alumnat que viu en un entorn socioculturalment desfavorit, per tal de potenciar la igualtat d'oportunitats.

A continuació recullo les possibilitats i límits del TEA en relació:

- Funcionament i dinàmica dels tallers
- Formació dels estudiants
- Coordinació dels agents participants

6.1. Funcionament i dinàmica dels tallers

Les millores que es proposen en els aspectes referents al funcionament i la dinàmica dels tallers, així com els elements que cal tenir en compte mantenir, pretenen potenciar els objectius dels TEA com a activitat del PEE que treballa per incrementar l'èxit acadèmic i disminuir desigualtats entre els col·lectius.

6.1.1. Aspectes organitzatius: horaris, espai i assistència

La complexitat organitzativa dels tallers amb tants agents implicats és un dels aspectes determinants per garantir un bon funcionament i una dinàmica adequada dels tallers.

HORARIS: És important destacar-ne la flexibilitat per tal d'adaptar-se a les característiques d'infraestructures, horaris, professorat i alumnat de cada escola i institut.

Conclusions: Dificultat de trobar un horari adequat, l'actual format impossibilita l'assistència dels alumnes de fora de Vic i suposa un allargament excessiu de la jornada escolar sobretot als centres de Secundària. Altres aspectes, són la puntualitat i la conciliació en el mateix centre dels tallers i les pràctiques dels monitors (estudiants de la UVic).

ESPAI I MATERIAL: L'espai de realització dels tallers, els espais alternatius i els recursos materials que els centres posen a disposició dels estudiants de la UVic, varien.

Conclusions: La majoria de centres, d'entrada, posen a disposició dels estudiants el material i l'espai del que disposen. En alguns casos però els monitors no sempre es troben amb el vist-i-plau de tot el claustre per fer-ne ús. Potser agilitzant la comunicació entre centre i monitors, i establint unes pautes clares dels espais alternatius a utilitzar i el material necessari, la disponibilitat i utilització dels recursos milloraria.

ASSISTÈNCIA: L'assistència dels alumnes als tallers és un dels punts importants pel que fa al bon funcionament i la dinàmica dels tallers ja que incideix positivament tant en els aspectes organitzatius dels TEA com en els aprenentatges que n'obtenen els alumnes. El control d'aquesta assistència permet fer una reestructuració dels grups que obre la possibilitat d'un millor aprofitament dels tallers. L'objectiu, però, és poder consolidar el grup; i això s'aconsegueix si es permet certa flexibilitat, més o menys segons cada centre, per tal que els alumnes puguin compaginar l'assistència als tallers amb altres activitats extraescolars o fins i tot a vegades escolars. Els centres veuen aquesta flexibilitat com un factor que permet beneficiar-se dels tallers a més alumnes.

Conclusions: La filosofia dels tallers implica voluntat d'assistència, però tot i ser voluntaris s'ha d'exigir compromís i continuïtat. Cal emfatitzar doncs, el compromís tant dels alumnes com de les famílies, més difícil d'aconseguir a Secundària que a Primària. Per controlar l'absentisme, de les mesures proposades, (pagament simbòlic d'una matrícula, valoració del taller amb la nota) el paper del coordinador dels centres en el control és la que tindria més continuïtat amb l'actual organització del projecte.

6.1.2. Tasca del centre

Hi ha diferents perspectives pel que fa a tot el que implica **la tasca dels centres**, segons els diferents agents implicats:

El Departament: Destaca la importància de la implicació dels tutors dels centres (són els que coneixen els alumnes), i afavorir l'aprofitament de recursos i espais disponibles per aconseguir millors resultats.

La UVic: La realitat que es van trobar els estudiants de la UVic als tallers, no coincidia amb la idea que se'ls havia donat des de la Universitat (extreta del Departament), es trobaven amb més alumnes dels acordats, poca informació dels alumnes,...En alguns casos no es complien els criteris bàsics dels tallers.

Els centres: Creació de grups i resolució de conflictes, seguiment alumnes TEA (importància del professorat en el seguiment de deures i agenda), implicació dels centres (principalment i en general destacar el paper del coordinador)

Conclusions: La dificultat de distribuir els grups homogèniament provoca una dispersió en les feines que el monitor ha d'atendre. Pel que fa al nombre d'alumnes, caldria que no excedís el que es va acordar en principi. La implicació del professorat depèn de la voluntat individual (diferent grau d'implicació del professorat pel que fa a temes no estrictament acadèmics). Cal destacar que la bona disponibilitat dels coordinadors ha facilitat molt la tasca.

6.1.3. Tasques

Pel **Departament:** A part de reforçar els hàbits escolars, desenvolupar tècniques d'estudi i hàbits d'organització per tal d'ajudar a l'alumne en el seguiment del currículum escolar, també cal planificar totes les oportunitats que té al seu voltant en el seu procés de desenvolupament personal. Així com també *planificar sistemàticament activitats tenint en compte els recursos culturals que proporciona l'entorn immediat del centre i dels quals aquest alumnat no en faria ús. Per tant, es considera aconsellable, realitzar sortides a les biblioteques públiques, a les ludoteques o a qualsevol equipament cultural del que es disposi en l'entorn del centre*³⁹.

El contingut dels tallers pels **Estudiants UVic**, es diferencien en activitats escolars i activitats lúdiques. Dins les activitats escolars (control d'agendes, organització, activitats de reforç, tècniques d'estudi, dinàmica de grup, informàtica...) també poden

³⁹ Informació extreta de www.xtec.cat/lic/entorn/tea.htm

compaginar-les amb activitats lúdiques (jocs al pati, joc lliure i joc dirigit, esports, tallers de papiroflèxia, concursos matemàtics, sudokus...normalment com a premi de bon comportament)

Els **centres**, tenen diferents plantejaments, però en general consisteix en fer deures i reforç escolar (tècniques d'estudi, autonomia, reforç de la llengua catalana per alumnes nouvinguts)

Per als **alumnes**, els tallers és un lloc on els ajuden a fer els deures i els expliquen allò que no han entès a classe (i que en alguns casos, no s'han atrevit a demanar). Però també és un lloc on poden fer jocs, celebrar festes d'aniversari i anar a ordinadors...

Conclusions: És important mantenir aquesta capacitat de combinar deures amb altres activitats. Però la **discordança en les tasques** a fer en el taller demana una **unificació de criteris** entre tots els implicats, i determinar el pes que han de tenir la realització dels deures en els continguts dels tallers.

6.1.4. Aprenentatges

Els aprenentatges paral·lels que fan els alumnes als tallers, a part de fer deures, representen un valor afegit dels Tallers d'Estudi Assistit.

Aprenentatge del català: La llengua d'intercanvi amb els monitors és el català. Els alumnes s'expressen en llengua catalana, i l'aprenentatge de la llengua és un dels objectius principals del taller. La relació que s'estableix entre monitor i alumnes és un camí per la millora de la llengua. Així doncs, els tallers poden representar un lloc per utilitzar la llengua catalana, i així adquirir més fluïdesa

Autonomia: Els propis alumnes manifesten que en els tallers aprenen a fer les coses sols: adquireixen autonomia a l'hora de fer els deures, estudiar, organitzar l'agenda...

Aprenentatge lúdic: Els alumnes s'adonen que es pot aprendre de manera divertida. Això significa una motivació per aquests alumnes i una manera de fer créixer l'interès per l'escola i les ganes d'aprendre.

Èxit social: Un dels objectius d'aprenentatge segons l'administració és que els tallers siguin una eina per la cohesió social:

Èxit escolar = èxit acadèmic + èxit social → cohesió social

L'èxit escolar es pot considerar com a tal, quan a més de l'èxit acadèmic, s'assoleix l'èxit social, l'alumne és acceptat en la societat. Aleshores podem parlar que hi ha hagut cohesió social. Els tallers són un lloc de treball en grup, de fer nous amics o de cohesionar *velles* amistats. També és un lloc de trobada entre alumnes antics i alumnes nous, facilitant la integració d'aquests darrers en el grup classe.

Els centres han manifestat que han pogut observar alguna millora en diferents aspectes, a part de l'acadèmic (també observada en alguns casos i reflectida en la seva avaluació):

Millora d'organització (se'ls ensenya a utilitzar l'agenda), **de convivència** (millora manifestada tant per alumnes com per centres. Han conegut més gent, ha representat un espai per compartir el mateix espai de joc), **de compliment** (la majoria de centres, tant de primària com de secundària, afirmen que els alumnes des que van als tallers porten els deures fets. També ho han afirmat els alumnes en els grups de conversa), **en la utilització de les TIC.**

Conclusions: Aprofitar la **motivació per aprendre** que poden suposar els tallers. És important **viure els tallers de forma positiva**, ja que els alumnes han de veure que anar als tallers no és un càstig, han de valorar positivament els tallers, veure que és una possibilitat més que se'ls dona. I podria ser una via de millorar **la perseverança** dels alumnes.

6.1.5. Perfil

En la idea del col·lectiu al qual s'adrecen els Tallers, hi ha certs matisos:

Pel Departament: Aquests tallers van adreçats a l'alumnat del centre que per motius socioculturals té dificultats per seguir el currículum i per desenvolupar les activitats que es realitzen a la classe o es proposen com activitats per fer a casa. La participació de l'alumnat és voluntària. En la selecció cal tenir en compte aquell alumnat que no disposa en el seu entorn familiar d'un espai físic ni del suport adult per poder realitzar les tasques escolars.

Els criteris generals de selecció dels alumnes que han utilitzat **els centres** són: alumnes poc afavorits econòmicament, amb un entorn poc adequat i dificultat de trobar algú de referència; alumnes amb cert risc social. Són alumnes a qui convé reforçar els hàbits escolars i a qui cal ajudar a adquirir una actitud positiva de cara a l'aprenentatge. Han de ser alumnes que aprofitin el recurs i l'utilitzin. La realitat ha estat més complicada. En molts casos els tallers han constituït grups reduïts sense problemes de conducta, però a vegades hi trobem alumnes desmotivats i de comportament millorable: són alguns alumnes que encaixaven amb el perfil inicial però no han mantingut continuïtat en l'assistència al taller (sobretot a secundària) o bé al no mantenir una conducta adequada als tallers, falta de puntualitat i poca atenció han estat motius per donar-los de baixa i donar la oportunitat a altres alumnes que realment aprofitessin el recurs (tot i que el perfil no coincidís 100% amb el perfil requerit inicialment)

Els **alumnes** van als tallers perquè a casa seva no els poden ajudar en les tasques de l'escola "*la mare no ho sap i el pare no hi és*", d'altres perquè el tutor els ho va recomanar.

Els **estudiants UVic** com a monitors s'esperaven trobar nens amb dificultats d'aprenentatge que necessitaven reforç fet que coincideix amb el tipus d'alumnat que s'han trobat, però també a vegades poc interès i irresponsabilitat de cara a la seva formació, a més de casos d'alumnes conflictius, manca d'hàbits i valors

Conclusions: Alguns centres creuen necessari **ampliar el perfil** dels alumnes a qui va dirigit els tallers: no només el grup de nens que assisteix sempre als tallers perquè necessita que el monitor els conegui bé, sinó també alumnes que necessiten una ajuda puntual, d'aquesta manera, també s'evitaria que els tallers quedessin estigmatitzats, ja que la majoria són immigrants.

Una altra reflexió és respecte la Diversitat als tallers: En els tallers s'hi troben alumnes nous i alumnes que només tenen alguna dificultat molt concreta (expressió escrita,...), alumnes moguts, alumnes provinents de diferents grups, tenen diferents professors i això suposa diferències de ritmes, de deures... (això ja ha de ser així... Però potser cal donar eines als monitors per conduir-ho, per organitzar aquesta diversitat)

6.1.6. Finalitat dels tallers

La finalitat dels tallers és compartida per tots els agents però amb matisos:

Pel **Departament d'educació**. L'objectiu dels tallers és realitzar una tasca d'acompanyament emocional als alumnes i ensenyar-los a utilitzar els recursos de l'entorn

Pel que fa als **Centres**: La seva prioritat és fer els deures i realitzar un reforç a l'aula.

L'alumnat dels TEA, per la seva part, veuen els tallers com un lloc per fer els deures i on els explicaran el que no han entès a classe. Però per a ells també és un espai de joc i de celebració en algun moment determinat, i el fet de poder utilitzar els ordinadors els dóna un valor afegit (l'alumnat que va als tallers no hi té facilitat d'accés)

Monitors dels TEA: Els estudiants de la UVic troben la dificultat d'haver d'ajudar a fer els deures a alumnes amb nivells molt diferents; també que al haver de fer els deures i reforç escolar no els deixa temps per fer cap altra activitat i troben a faltar poder experimentar coses noves amb els alumnes.

Des de la **Universitat** el que es demana és que hi hagi la possibilitat d'enfocar la manera de fer aquests deures. Es parlava (des de l'administració) de moltes activitats que no eren deures (*Els deures són una excusa per fer llengua amb aquell, autonomia amb l'altre...*)

Conclusions: Combinar activitats escolars amb d'altres activitats més lúdiques. Tenir un pla de treball amb els alumnes paral·lel als continguts treballats a classe. Realitzar activitats per potenciar el treball en grup. Sortir de l'aula per realitzar la mateixa activitat que s'estava fent dins, és una bona manera de canviar d'escenari i afavorir la realització d'una activitat (que poden ser deures)

6.2. Estudiants UVic

Els estudiants de la UVic que participen com a monitors dels tallers d'estudi assistit, es beneficien d'una activitat d'aprenentatge servei que els proporcionarà una experiència

valuosa (molt més que qualsevol pràctica) en el seu futur professional. D'altra banda els alumnes es beneficien de la qualitat del servei ofert. Remarcar que els TEA representen una experiència veritablement educativa.

6.2.1. Perfil dels monitors

Segons el Departament: Persona amb vocació de servei, que creu en la capacitat de la persona i actua com a germà gran. Capacitat d'establir una relació emocional amb l'alumne i motivar l'ús del català. Qualitats com l'empatia, respecte a la diversitat, ganes de formació i capacitat de treballar en equip.

Segons els centres: Hi ha aspectes positius, com una actitud responsable, predisposició i interès; el fet de que siguin estudiants Universitaris garanteix qualitat; també destaquen la importància del factor individual; el fet que el monitor conegui molt bé els nens i el treball que es fa és molt eficient en aquest sentit. El fet de ser agents externs al centre millora l'eficàcia dels tallers. Els centres fan arribar la valoració positiva que tant alumnes com famílies han fet dels tallers. Però també hi ha elements a tenir en compte pel que fa al perfil dels monitors, com: dificultats en algunes àrees concretes (anglès i matemàtiques); falta de coneixement de l'estructura del sistema educatiu; poc coneixement del currículum escolar; tenir una imatge preconcebuda d'un model d'alumne; a vegades pocs recursos pedagògics i dificultat per passar de la teoria pedagògica a la pràctica.

Segons la UVic: Els elements positius del perfil dels monitors és que la Universitat de Vic aporta **monitors sensibilitzats en temes educatius**; el monitor com acompanyament extern i el mecanisme de complicitat que s'estableix amb els alumnes. Cal tenir en compte, però, alguns elements: no són especialistes de les diferents matèries que s'imparteixen; els estudiants observen que els alumnes no els respecten com als mestres. S'han trobat, també, alguna limitació de les expectatives inicials que tenien del seu perfil: Monitor de reforç no tant d'acompanyament i els tallers han estat un espai de treball de continguts i no d'innovació metodològica.

Conclusions: Caldria unificar criteris pel que fa al perfil dels monitors i pel que fa a la seva tasca en els tallers, i que aquesta s'adeqüi a les expectatives que s'han creat als estudiants en tota la mesura que sigui possible.

6.2.2. Formació

La participació de la UVic en el projecte ha suposat l'aportació de monitors sensibilitzats en temes educatius, la seva formació general, una formació específica pels TEA i el seguiment del procés per part dels tutors assessors dels monitors. Així com també la gestió i coordinació dels diferents agents implicats.

Sessions de formació: Per les sessions de formació s'ha establert una periodicitat mensual. Aquestes sessions les han organitzat i conduït dos professors de la Universitat de Vic. El contingut de les sessions s'ha elaborat en funció de les demandes que han formulat els estudiants de la UVic..

Tutories: Una de les altres tasques dels tutors dels estudiants, a part de la formació inicial i la continuada, és la de mantenir contacte continu amb els estudiants per solucionar qualsevol problema, dubte o inquietud que pugui sorgir durant el desenvolupament diari dels tallers. Aquest acompanyament es manté mitjançant consultes per correu electrònic, via telefònica en alguns casos i amb atenció personalitzada de l'estudiant quan ha convingut. En aquestes tutories el principal tipus de problema que han plantejat els estudiants ha estat de cara a resoldre conflictes de grup i a parlar específicament de la seva problemàtica particular.

Formació dels monitors en el centre: Els centres també participen en la formació dels estudiants, sobretot en el contacte amb la realitat educativa

Conclusions:

Mancances dels monitors: Tant els centres com els propis monitors han manifestat certa manca de coneixement en les matèries bàsiques. També a vegades els ha costat saber espavilar-se per tal de trobar la informació necessària per resoldre dubtes acadèmics que sorgien en el desenvolupament dels tallers. Per als estudiants veure les seves mancances també els ha suposat un aprenentatge,

Demandes dels estudiants: Els estudiants en les sessions de formació demanen *una línia d'actuació igual per a tots* També continguts sobre aspectes més concrets: tècniques de motivació, motivació a partir del joc, tècniques d'estudi, recursos alhora de fer els deures, dinàmiques cooperatives, jocs amb contingut, recursos per reafirmar l'autoritat, com treballar amb grups conflictius i com afrontar problemes conductuals. Demanda fruit de la inseguretats davant la primera experiència de contacte amb la pràctica educativa. Que cal canalitzar en les sessions de formació que ofereix la UVic.

6.2.3. Aprenentatges dels monitors

Interès de la UVic en l'aprenentatge dels seus estudiants: Una de les preocupacions de la Universitat, és determinar el profit que en poden treure els estudiants de la seva participació en el projecte com a monitors. No només a nivell econòmic (reben la beca), sinó per al seu aprenentatge, què els aporta de nou i com es pot canalitzar des de la UVic.

Aprenentatge dels estudiants segons el Departament: La idea de l'administració pel que fa a l'estructura d'aquest projecte, és la d'un **aprenentatge servei:** Metodologia en la que hi ha dues parts, una que ensenya quelcom però alhora també rep un benefici i una altra que també rep un benefici i rep el servei de la primera. La part que executa el servei també rep un aprenentatge. Els estudiants de la UVic poden fer les pràctiques amb uns alumnes de característiques determinades que li serviran de pràctiques per la seva formació acadèmica i rep uns crèdits alhora que fa un servei. L'objectiu és que a mig termini aquest servei hauria de ser gratuït.

Aprenentatges (segons els mateixos estudiants) agrupats en:

Aprenentatges de relació educativa: Aspectes com la relació que s'estableix entre professors i alumnes i la importància d'un bon clima a l'escola i a l'aula.

Aspectes didàctics d'ensenyament aprenentatge: El fet d'estar sols a l'aula, implica aprendre a buscar recursos de tot tipus i a adquirir un coneixement complet del grup i de les necessitats individuals

Identitat professional com a futurs mestres: Ha suposat un contacte amb el món educatiu i ha permès desenvolupar determinades aptituds: confiança, autonomia, responsabilitat, flexibilitat, capacitat d'educació

Conclusions: Els aprenentatges adquirits pels estudiants de la UVic en la realització dels TEA es veu com un aspecte molt interessant en la seva formació. Caldria, però, aprofundir en les expectatives del Departament de que esdevingui plenament una activitat d'aprenentatge servei, ja que la compensació econòmica que reben els estudiants en forma de beca, és un incentiu alhora que garanteix la qualitat dels Tallers d'Estudi Assistit.

6.3. Coordinació dels agents participants

6.3.1. La xarxa interna

La xarxa interna és la relació que hi ha entre els agents participants en el projecte a dintre dels centres: Monitors, coordinadors del TEA en els centres, tutors i la resta del professorat (tenint en compte, sobretot l'equip directiu)

El circuit comunicatiu de la xarxa interna hauria de ser a través de la **llibreta de seguiment**, principalment. Via de comunicació entre els monitors i els tutors dels alumnes, on s'hi ha d'anotar les incidències del taller. La llibreta es troba a tots els centres, i representa un mètode d'intercanvi entre els tutors de l'aula ordinària dels alumnes que assisteixen al TEA i els monitors. Per aquests hauria de ser com un diari, una reflexió del funcionament dels tallers de forma escrita on hi anessin escrivint ambdues parts. Hi hauria de constar la informació de cada alumne. Trobem altres circuits similars als de la llibreta en alguns centres i que funcionen perfectament i a vegades paral·lelament (llibreta individual, graella per curs, agenda, correu electrònic)

També s'ha plantejat la necessitat d'establir unes **reunions periòdiques** entre els monitors i el coordinador del centre (ja es fa en alguns centres). En alguns centres la comunicació directa amb els monitors es canalitza en l'assistència al claustre, en reunions d'avaluació o un tracte més personalitzat.

Conclusions: Per una bona coordinació entre els agents que configuren la xarxa interna, és important assegurar el funcionament de la llibreta de seguiment, per tal de millorar la coordinació entre tutors i monitors (s'ha observat un seguiment desigual en funció dels mestres i per altra banda, problemes de responsabilitat d'alguns estudiants que no s'ho prenen com una obligació). També caldria establir periodicitat en les trobades entre coordinador i monitors (tot i que m'agradaria destacar la bona comunicació que mantenen); i sobretot, establir la periodicitat de les reunions amb els tutors (ja que la relació amb els tutors depèn molt de la seva implicació). Una altra mesura com establir horari de coordinacions entre centre i monitors reforçaria la coordinació de la xarxa interna. Així com també pautar reunions entre el coordinador dels estudiants de la UVic i el centre, per coordinar aspectes referents als estudiants (tasques, horaris de coordinació amb el centre, llibreta de seguiment). Però sobretot, cal valorar la tasca del coordinador dels tallers als centres i tenir en compte les hores

de dedicació a la coordinació a l'hora d'elaborar l'horari dels centres (on de moment aquesta tasca no es comptabilitza). D'aquesta manera s'aconseguiria reforçar la figura del coordinador dels Tallers. Cal destacar la importància d'una persona que vetlli per la coordinació dels tallers, una persona de referència que vagi recordant la importància dels tallers tant a professorat, com a alumnes com a monitors. Aquest coordinador podria ser clau alhora de buscar un compromís entre alumne, professorat i família.

6.3.2. La xarxa externa

Inicialment tots els agents implicats s'havien fet una imatge diferent dels tallers d'estudi assistit: L'encàrrec que havia rebut la Universitat s'havia interpretat d'una manera, el Departament d'Educació pensava algunes coses que no coincidien exactament i els centres n'esperaven unes altres que tampoc eren les que estaven escrites en els papers. Tot i les diferències inicials, es valora positivament la relació que hi ha entre centres i Universitat; i el fet de que la Universitat actuï com a referent. El seguiment que es fa dels estudiants monitors garanteix el bon funcionament dels tallers.

Conclusions: Caldria reforçar la coordinació, sobretot pel que fa a la xarxa externa, amb més implicació del Departament (*"estar-hi més a sobre"*). També es veu la necessitat de lligar xarxes: buscar una persona que relacioni la xarxa interna i la xarxa externa (es proposa el coordinador d'interculturalitat). Un altre aspecte rellevant és la problemàtica particular de Secundària, les realitats de Primària i Secundària són massa diferents, i el fet de que les reunions entre els coordinadors de Primària i els de Secundària siguin conjuntes, minva l'eficàcia; ja que Secundària sempre està en minoria numèrica (hi ha molts més centres de Primària que de Secundària) i a secundària les dificultats organitzatives són molt més grans (sobretot si el centre és més gran). Seria adequat que hi hagués un funcionament separat entre primària i secundària. La gestió de les substitucions ha estat un dels punts conflictius, degut a la dificultat d'atendre les baixes dels monitors quan n'han coincidit moltes; és difícil, però de preveure, i tampoc no hi pot haver-hi un nombre excessiu de substituïts només per moments puntuals.

Per un bon funcionament de la xarxa externa, caldria establir drets i deures de cadascun dels agents implicats: *Responsabilitat del Departament, funció dels assessors LIC, nivell de col·laboració dels centres (coordinadors, tutors, professorat), funcions de la Universitat, obligacions dels estudiants, dels alumnes...*

Coordinació dels diferents agents

Departament:

El **responsable de la coordinació dels TEA dins el Departament** és la Subdirecció General de Llengua i cohesió social.

Als Serveis Territorials hi ha el **coordinador territorial LIC** que coordina tots els assessors LIC (més o menys en funció dels habitants de cada comarca)

Assessors LIC: Els assessors LIC estan coordinats des dels Serveis Territorials pel **coordinador territorial LIC**. Hi ha un cert nombre d'assessors LIC a cada comarca en funció del nombre d'habitants. Pertany a l'equip LIC de la zona.

Les funcions de l'assessor LIC són; fer un seguiment dels tallers, ajudar, assessorar i col·laborar amb la organització (contacte amb els **Coordinador del centre**). Fan d'intermediaris entre centres, UVic i Departament. Porten material a l'escola si veuen que en falta...

Coordinador del PEE de l'ajuntament: En alguns casos cal destacar el contacte que mantenen amb el responsable municipal del PEE. Hi ha relació no només pels tallers, sinó també per aula oberta d'informàtica, activitats esportives... Aquest contacte permet tenir molt localitzades les famílies de risc i poder cobrir les seves necessitats i així fer un acompanyament exhaustiu, no només des de l'entorn de l'escola. *Això també permet exigir responsabilitats quan cal.*

Inspectors de la zona:

Centres:

Coordinador dels tallers de llengua i interculturalitat (CLIC): Responsable de cada centre amb unes funcions determinades pel Departament una de les quals és la de coordinar els TEA. En els TEA coordinen els monitors amb els tutors. Està assessorat per l'**assessor LIC**.

UVic:

Coordinador UVic: Coordinador de la UVic de tot el projecte. A part de les funcions d'organització i gestió dels tallers i també és el responsable de les funcions de coordinació i de relació amb els diferents agents que hi intervenen:

Tutors UVic: Responsables de les sessions de formació dels estudiants i de la seva tutorització

La relació entre centres i UVic es manté a través dels dos professors tutors dels estudiants i del coordinador de la UVic

Recursos comunicatius de la xarxa externa

Fer funcionar tota la xarxa externa demana molt contacte entre els agents i això fa molt complexa la seva organització. Com podeu veure es manté amb totes aquestes reunions:

- **Reunions generals de la xarxa externa**
- **Reunions entre cada centre i els assessors LIC**
- **Reunions entre coordinador UVic i professors tutors:** reunions periòdiques
- **Reunions entre UVic i assessores LIC :** reunions periòdiques
- **Relacions més puntuals** amb gerència o administració de la Universitat; també amb el Departament d'Educació (una a principi de curs i una altra pel conveni). No hi ha periodicitat.
- **Relacions entre UVic i centres**
- **Relacions entre UVic i Departament d'Educació**

Conclusió: Cal tenir cura de mantenir la operativitat de la comunicació de la xarxa externa per treballar conjuntament, sense carregar els agents que hi participen.

El paper dels Tallers d'Estudi Assistit en el PEE, el treball integrat i la igualtat d'oportunitats:

Com hem pogut veure, el Taller d'Estudi Assistit, és una de les activitats dintre del Pla Educatiu d'Entorn que més treballa en els tres eixos del projecte: la cohesió social (afavorint una millor acceptació en el grup dels alumnes, tant pel fet de que els alumnes ja no se senten tant diferents al portar els deures fets com els seus companys, per exemple, com pel fet de representar un espai de trobada entre alumnes amb diferents dificultats); l'ús de la llengua catalana (és la llengua que utilitzen monitors i alumnes) i l'equitat educativa (proporcionant un entorn adequat per l'estudi i una ajuda en les tasques escolars).

La coordinació de tots els agents implicats en els Tallers d'Estudi Assistit, i tots els mecanismes utilitzats en aquest treball en xarxa, tant la interna com l'externa, s'han plantejat com un treball integrat.

El principal objectiu dels Tallers d'Estudi Assistit és, però, proporcionar, les mateixes oportunitats educatives i socials a tots els nens i nenes, nois i noies del nostre entorn.

Reflexions finals del projecte: Proposta per seguir aprenent dels TEA

Fent una reflexió de les tres dimensions estudiades en el projecte, pel que fa a la primera: **l'avaluació del funcionament dels TEA durant el primer curs d'implantació**, després de la valoració dels aspectes referents al funcionament i la dinàmica dels tallers observem la importància dels aspectes organitzatius. De les reflexions extretes, podem concloure que tot i la flexibilitat dels horaris que permeten els centres, es fa difícil trobar un horari adequat per tal que determinats alumnes, a vegades els que per les seves característiques socials més requereixen *aquesta mesura*, puguin accedir-hi.

Aspectes com la diferència organitzativa entre els centres de Primària i Secundària; la necessitat d'agilitzar la comunicació interna als centres per tal de millorar l'accés als espais i recursos disponibles; poder combinar de manera efectiva la voluntat d'assistència i el compromís de l'alumnat; la bona disponibilitat dels coordinadors dels tallers i la necessitat d'augmentar la implicació de la resta del professorat; són rellevants en la organització dels tallers.

Pel que fa als aprenentatges paral·lels que realitzen els alumnes als tallers, destacar l'ús del català com a llengua vehicular en els tallers. També aspectes com la millora en la organització dels alumnes i la realització dels deures que incideixen directament en la igualtat d'oportunitats, al col·locar a l'alumnat en risc d'exclusió que assisteix als tallers en les mateixes condicions que la resta.

De les tasques realitzades als tallers, ressaltar la importància d'unificar criteris davant la discordança entre els diferents agents implicats.

Els tallers representen una eina per a l'èxit acadèmic (reforç de matèries) i l'èxit social (espai de convivència), integrants de l'èxit escolar.

Del funcionament durant el primer curs d'implantació dels Tallers d'Estudi Assistit objecte d'estudi, integrats en el Pla Educatiu d'Entorn de Manlleu, Roda de Ter i Vic, podem afirmar que no entenen la diversitat com un fet aïllat de l'aula; sinó que el tractament que en fa cada centre, cada barri, cada poble o ciutat, acabarà repercutint en cada nen de l'aula.

És important destacar el component afectiu de l'estudi assistit; i la importància de no considerar que són uns tallers on oferir classes de repàs, sinó que, sense oblidar l'aspecte acadèmic, també haurien d'implicar un acompanyament emocional de l'alumne; que pugui obtenir aquella ajuda que per les característiques familiars no podria obtenir del seu entorn.

Així doncs els TEA poden ser un recurs més que contribueixi a la cohesió social a través de l'ús de la llengua catalana, la interculturalitat i la igualtat d'oportunitats. Per tant, podem concloure que ***els tallers d'estudi assistit poden esdevenir una eina per la cohesió social.***

En relació a la segona dimensió, ***l'avaluació de la formació i el seguiment que reben els monitors dels TEA*** té en compte dos aspectes. Per una banda les repercussions dels tallers en la formació dels estudiants i per l'altra les diferents problemàtiques que es poden trobar els monitors.

Podem concloure que els monitors dels tallers (estudiants de la UVic) han viscut una experiència de formació intensa per a la construcció de la seva identitat professional com a futurs mestres. Els tallers han representat una experiència d'aprenentatge servei. El fet que una institució com la UVic estigui al darrera del projecte ha proporcionat qualitat en el servei i ha regulat els aprenentatges adquirits, completant-los amb una formació específica per part dels seus tutors, que a més a més els proporcionen un acompanyament individual quan ho requereixen. També és important remarcar la tasca de formació que es realitza des dels centres en el dia a dia dels estudiants en els tallers.

Cal tenir en compte les problemàtiques a les que han de fer front els monitors, discordança de les tasques a realitzar als tallers (només deures o deures i quelcom més?): per moltes escoles el fet que els nens portin els deures fets, els iguala als altres, els puja l'autoestima... Per molts monitors, dedicar temps per a fer deures, els impedeix provar altres dinàmiques. Però potser s'haurien de concebre com una oportunitat de reflexió dels temes treballats a classe. S'han de poder combinar, però, amb altres activitats més lúdiques. Els deures també es poden concebre com una oportunitat per aprendre a planificar i organitzar la feina fora de l'aula, a ser més autònoms i responsables.

Els monitors també veuen com a problemàtica la diversitat que es troben a l'aula (en alguns casos consideren que viuen la diversitat social però de manera molt concentrada). En el seu procés de formació s'ha de tenir en compte la preparació per utilitzar eines per tractar aquesta diversitat, ja que a l'aula, en la seva tasca com a mestres, es trobaran una *diversitat molt més diversa*.

Són molt positives, algunes demandes dels estudiants fruit de la seva inseguretat, demanen més pràctica i el que cal és experiència...

Així doncs, els ***estudiants de la UVic han format part d'una activitat d'aprenentatge servei. Servei que ha estat dirigit i guiat pels tutors.***

En la darrera dimensió, **l'avaluació de la implicació de tots els agents que hi participen**, s'analitza el paper de tots els agents del territori implicats: un responsable per part del Departament, un coordinador de la UVic; dos tutors; dos inspectors de zona; tres assessores LIC; tretze centres, cadascun amb el seu coordinador; trenta-un tallers, amb el seu monitor (més dos monitors per cobrir les substitucions) i els alumnes de cada un dels tallers (de quatre a dotze). Els tutors d'aquests alumnes a l'aula ordinària i les seves famílies, també en formen part. Les opinions de tots ells ha configurat una visió panoràmica dels tallers.

A partir de les reflexions de l'anàlisi, podem concloure que pel que fa als agents implicats en la xarxa interna (monitors dels tallers, coordinadors dels tallers en els centres i equip docent implicat) , cal unificar criteris per tal d'establir unes formes de coordinació mínimes i reforçar el paper del coordinador. Així mateix també sorgeix la necessitat d'una persona de lligam entre les dues xarxes.

Es important una bona coordinació entre els agents, per tal que el treball integrat que representen els tallers d'estudi assistit sigui efectiu. Per això cal reforçar el diàleg entre tots els agents implicats i organitzar les seves accions procurant que les reunions de coordinació siguin més efectives agrupant els agents per interessos (centres els monitors dels quals estant tutoritzats per un mateix tutor de la UVic; centres de Primària i de secundària...) després d'un primer intercanvi d'opinions i valoracions. També demanant la màxima implicació de tots els agents. La unificació de criteris permetrà que tots els esforços es dirigeixin en el mateix sentit.

Un dels aspectes que cal destacar com a positiu és que el paper de la UVic en la coordinació dels tallers proporciona serietat, continuïtat i un punt d'unió entre els agents implicats en el projecte. I destacar el paper del coordinador dels tallers de la UVic, com a eix dinamitzador i organitzador.

Així doncs, per un treball en xarxa efectiu caldrà establir drets i deures de cadascun dels agents implicats i vetllar per tal que el treball integrat entre tots els agents implicats estigui al servei dels objectius acadèmics i socials compartits entre tots.

Proposta per seguir avaluant els Tallers d'Estudi Assistit:

Del treball d'avaluació en sorgeix una proposta de sistematització de l'avaluació dels Tallers d'Estudi Assistit. Aquesta sistematització pretén facilitar la tasca d'avaluació dels tallers d'estudi assistit establint els elements claus a valorar i donant les estratègies per aquesta avalució. Aquesta proposta s'ha elaborat i s'ha dut a terme durant el curs 2007-2008. Així doncs, tenim resultats de l'avaluació dels TEA del curs 2007-2008 i s'ha intentat sistematitzar la recollida d'informació així com el seu buidatge i l'anàlisi per l'avaluació dels propers cursos.

La proposta d'avaluació inclou:

1. Realitzar un informe de les sessions de formació:

- Calendari proposat
- Objectius de les sessions de formació
- Temes proposats
- Valoració

2. Fer arribar els qüestionaris següents en les dates proposades⁴⁰ :

Estudiants:

- 1r Qüestionari: Primera sessió formació
 - L'objectiu d'aquest qüestionari és conèixer el punt de partida dels estudiants que participen com a monitors en els tallers d'estudi assistit.

⁴⁰ Vegeu els qüestionaris en l'annex 11: "Qüestionaris proposats per l'avaluació dels TEA en propers cursos", també en format informàtic en el disquet adjunt "Annexs DEA TEA (E:)", dins la carpeta "SISTEMATITZACIÓ TEA", accedir al document en WORD dins la carpeta "Qüestionaris".

- 2n Qüestionari: Febrer
 - L'objectiu d'aquest qüestionari és recollir el funcionament dels tallers
- 3r Qüestionari: Final de curs (Per entregar juntament amb la memòria)
 - L'objectiu d'aquest qüestionari és recollir la vostra valoració dels tallers a final de curs

Alumnes:

- Qüestionari a principi de curs
 - L'objectiu d'aquest qüestionari és el de conèixer l'interès dels alumnes per participar en els Tallers d'Estudi Assistit

Centres:

- Qüestionari a final de curs
 - L'objectiu d'aquest qüestionari és recollir el punt de vista dels centres pel que fa al funcionament dels tallers el curs 2007-2008

Cada curs convindria revisar-los per si cal proposar canvis. Aquets canvis s'han de fer també en la base de dades

3. Buidatge progressiu dels qüestionaris en la bases de dades d'acces⁴¹: “Avaluació dels TEA” (Es proposa també com a base de dades d'estudiants, alumne si centres)

4. Fulls d'incidències⁴²:

- Full d'incidències del centre: on el centre anotaran les incidències que es van trobant al tallers (referides als monitors, coordinació, alumnes...), la proposta de resolució, si aquesta ha

⁴¹ Es pot veure la base de dades d'Acces en el disquet adjunt: “Annexs DEA TEA (E:)” dins la carpeta “SISTEMATITZACIÓ TEA” i amb el nom “Avaluació TEA”. Per accedir-hi cal obrir l'arxiu, anar a Macros i obrir “MACRO 1”. S'obre la pàgina principal del programa amb controls per accedir a formularis per entrar diferents tipus de dades (Dades d'alumnes, estudiants i centres), també permet fer el buidatge dels qüestionaris i dels fulls d'incidències. També trobarem controls per accedir als diferents informes amb l'anàlisi dels buidatge de les dades introduïdes.

⁴² Els fulls d'incidències s'han proposat en format Excel. Es poden veure en el disquet adjunt “Annexs DEA TEA (E:)” dins la carpeta “SISTEMATITZACIÓ TEA” i en l'arxiu d'Excel amb el nom Full d'incidències. Cada una de les pàgines de l'arxiu correspon a un dels fulls mencionats.

estat efectiva... Es faran arribar a l'avaluador dels tallers de manera trimestral. Buidatge en la base de dades.

- Full d'incidències dels tutors: els tutors anoten les incidències que van trobant als tallers. Es fan arribar a l'avaluador dels TEA trimestralment. Buidatge en la base de dades.
- Full d'altres incidències (baixes, substitucions): es fan arribar trimestralment a l'avaluador del TEA. Buidatge en la base de dades.

5. A final del curs escolar, un cop finalitzat els Tallers, es recull l'avaluació a partir dels informes extrets de la base de dades "*Avaluació dels TEA*", realitzats a partir de la informació que s'ha anat introduint, i a on ja consta l'anàlisi quantitativa de la informació. El programa permet introduir la informació de cada una de les edicions dels tallers i extreure els informes del curs en qüestió.

Tot aquest treball ha permès consolidar aquesta proposta de sistematització amb la finalitat de contribuir a la reflexió d'aquesta experiència més enllà de la seva avaluació durant el primer d'any d'experimentació.

7. Bibliografia

ALEGRE, Miquel Àngel; COLLET Jordi, (2006) *Plans Educatius d'Entorn: Relats, balanç i reptes*. Informes breus 9. Immigració. Fundació Bofill.

ANGULO, J.Félix (1993) *La evaluación del proyecto curricular de centro o cómo ampliar la autonomía profesional del docente en tiempos de burocracia flexible*. Kikiriki, nº30.

BONAL, Xavier; ESSOMBA, Miquel Àngel; FERRER, Ferran (coordinadors) (2004) *Política educativa i igualtat d'oportunitats. Prioritats i propostes*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2004. Col. Polítiques, 42.

CARBONELL, Francesc, (1997) *Immigrants estrangers a l'escola: desigualtat social i diversitat cultural en l'educació*. Barcelona: Alta Fulla.

FULLAN, Michael (1994) *La gestión basada en el centro. El olvido de lo fundamental*. Revista de Educación, nº 304. Servicio de Publicaciones del MEC, Madrid.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social *Pla pe a la llengua i la cohesió social: els plans educatius d'entorn*. Caixa d'eines 05. Llengua, interculturalitat i cohesió social. Els Plans Educatius d'entorn: una resposta integral i comunitària. Disponible a www.xtec.cat/lic/intro/documenta/caixa%20eines/caixaeines5.pdf

GOETZ, Judith Preissle; LeCOMPTE, Margaret (1984) *Etnografía y Diseño Cualitativo en Investigación Educativa*. Morata, Madrid 1988.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. Àrea d'Educació. IGOP (Institut de Govern Polítiques Públiques) *Experiències de zonificació de la intervenció educativa: Anglaterra, França i Holanda*. Extracte de l'informe del mateix títol. Caixa d'eines 05. Llengua, interculturalitat i cohesió social. Els Plans Educatius d'entorn: una resposta integral i comunitària. Disponible a www.xtec.cat/lic/intro/documenta/caixa%20eines/caixaeines5.pdf

KEMMIS, Stephen; ROBOTOM, Ian (1981) "Principles of procedure in curriculum evaluation" *Journal of Curriculum Studies*. Vol 13, nº2.

MARTÍNEZ RODRIGUEZ, Juan Bautista, (1990) *Hacia un enfoque interpretativo de la enseñanza* Granada: Universidad de Granada.

McMILLAN, James H. ; SCHUMAKER, Sally (2001) *Investigación educativa*. Pearson Educación, S.A., Madrid

PATTON, Michael Quinn (1987) *How to use qualitative methods in evaluation?* Beverly Hills: Sage

PUIG Josep Maria; PALOS Josep (2006) *Trets pedagògics de l'aprenentatge servei* Caixa d'eines 05. Disponible a www.xtec.cat/lic/intro/documenta/caixa%20eines/caixaeines5.pdf

PUIG, Josep Maria; BATLLE Roser; BOSCH Carme; PALOS, Josep (2006) *Aprenentatge servei. Educar per a la ciutadania*. Editorial Octaedro. Fundació Bofill.

PUJOLÀS, Pere (2003) *Aprendre junts alumnes diferents* Eumo Editorial

SANTOS, Miguel Àngel (1990) *Hacer visible lo cotidiano, Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de los centros escolares*. Akal Universitaria

SIMONS, Helen (1987) *Getting to know Schools in a Democracy. The Politics and process of evaluation*. The Falmer Press. London.

SIMONS, Helen (1989) *The ethics of educational research*. The Falmer Press London

SPRADLEY, James P.(1979) *Ethnographic interview* Holt, Rinehart & Wiston, New York

STAKE, Robert E. (1995) *The Art of Case Study* Sage. London

SUBIRATS, Joan; ALBAIGÉS Bernat (coordinadors) (febrer 2006) *Educació i comunitat. Reflexions a l'entorn del treball integrat dels agents educatius*. Finestra oberta 48. Fundació Jaume Bofill

SUBIRATS, Joan; ALEGRE Miquel Àngel; COLLET Jordi (Àrea d'Educació de l'IGOP) *Cap a una metodologia de plans educatius d'entorn*. Caixa d'eines 05. Llengua, interculturalitat i cohesió social. Els Plans Educatius d'entorn: una resposta integral i comunitària. Disponible a

www.xtec.cat/lic/intro/documenta/caixa%20eines/caixaeines5.pdf

TAYLOR, Steven J.; BOGDAN, Robert (1986) *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Buenos Aires: Ed Paidós

TORT, Antoni; SIMÓ, Núria (2007) "Escolarització, immigració i territori. Algunes reflexions" AUSA, 2007 vol. 23, núm. 158.

WILSON, John D. (1992). *Cómo valorar la calidad de la enseñanza* Barcelona: Paidós

WOODS, Peter (1997) *La escuela por dentro* Paidós, MEC, Barcelona

Publicacions:

Cuadernos de Pedagogía. Juny 2007, nº369. Barcelona Ed Praxis.

Cuadernos de Pedagogía. Gener 2008, nº375. Barcelona Ed Praxis.

Monogràfic Experiències a la facultat. Número 6 Juliol de "Papers d'Educació", Revista digital editada per la UVic. Disponible a www.uvic.cat

Webgrafia:

Aprenentatge servei:

Learn and Serve America's National Service-learning clearinghouse. Juliol del 2008. Disponible a www.servicelearning.org.

Senderi. Educació en valors. Juliol del 2008. Disponible a www.senderi.org

Aprenentatge servei. Centre promotor. Juliol del 2008. Disponible a www.aprenetatgeservei.cat

Treball en xarxa:

Fundació Jaume Bofill. Juliol 2008. Disponible a www.fbofill.org

PEE:

Diputació de Barcelona. Xarxa de municipis. Àrea d'Educació. Juliol del 2008.
Disponible a www.diba.es/educació.

Pla Educatiu d'Entorn. Març del 2007. Disponible a
www.xtec.cat/lic/entorn/tea.htm.

Web de l'estadística oficial de Catalunya. Juliol 2008. Disponible a
www.idescat.es.

Antecedents TEA:

Plan PROA. Gobierno de España. Ministerio de Educación, política social y deporte. Març del 2007. Disponible a www.mec.es/educa/proa.

Ministère éducation nationale. Éducation prioritaire. Març del 2007. Disponible a
www.educationprioritaire.education.fr.

Department for children, schools and families. School improvement and Excellence. Setembre del 2008. Disponible a
www.standards.dfes.gov.uk/sie/eic

National Foundation for Educational Research. Març 2008. Disponible a
www.nfer.ac.uk.

Netherlands youth institute. Youth Policy in the Netherlands. Setembre 2008.
Disponible a www.youthpolicy.nl/smartsite.dws?id=100938

Ministerio de Educación política social y deporte. Març del 2008. Disponible a
www.mepsyd.es.

8. Annexes

ANNEXE 1: ENTREVISTES INICIALS

PROPÒSITS I OBJECTIUS DE L'ENTREVISTA:

(comuna per tots els entrevistats)

Estic realitzant el Treball de Recerca per l'obtenció del Diploma d'Estudi Avançats. Aquest treball de recerca correspon al segon curs de Doctorat sobre Educació Inclusiva que estic cursant a la Universitat de Vic.

El treball de recerca pretén fer el seguiment del Taller d'Estudi Assistit, englobat dins el Pla Educatiu d'Entorn, que es duu a terme en diferents centres de la comarca d'Osona.

Els objectius de la recerca són:

3. Avaluació de la formació i el seguiment que reben els monitors dels TEA
4. Possibilitats i dificultats d'aprenentatge dels alumnes que assisteixen als TEA

L'objectiu d'aquestes entrevistes és la d'obtenir una visió inicial del projecte, conèixer els estaments implicats en el seu origen i entendre la funció i interès de cadascun pel projecte.

ENTREVISTA INICIAL : ASSESSORS LIC (Pla de Llengua i Cohesió Social)

Objectiu de l'entrevista: Entendre la funció dels assessors LIC en les TEA

Persones a entrevistar: Assessor LIC del Pla d'entorn

ncallis@uoc.edu

Desenvolupament de l'entrevista:

- En què consisteix el Pla de Llengua i Cohesió Social? Quina és la seva relació amb els TEA? (aclarir també relació entre PLC i PEE)
- Quina relació hi ha entre TEA i PEE?
- En quins centres es porta a terme el Taller d'Estudi Assistit?
- Quina és la valoració inicial de la proposta? (valoració personal)
- Quina són les principals funcions de l'assessor LIC?
- Quina són les funcions de l'assessor LIC en els TEA?
- Com es seleccionen els alumnes per assistir als TEA?
- Quines dificultats hi ha hagut fins ara per implantar el TEA en els diferents centres?
- Com s'ha plantejat la proposta del TEA als alumnes seleccionats? Com l'han rebuda? Quines dificultats hi ha hagut alhora de plantejar el TEA als alumnes seleccionats?
- Com es proposa a les famílies dels alumnes seleccionats l'opció de que els seus fills accedeixin a aquests tallers?
- S'ha donat el cas de famílies que hagin denegat l'assistència als TEA? Per quins motius, si és el cas?
- Quines dificultats hi ha hagut alhora de l'acceptació del TEA per part dels alumnes implicats?
- I per part de les famílies d'aquests alumnes?
- Com es fa el seguiment del TEA des de l'assessor LIC? en quina freqüència?

- Quina és la relació amb les famílies implicades?
- Com reben les escoles implicades l'assistència d'alguns dels seus alumnes als TEA (els hi sembla bé , hi posen pegues)?
- Quin és el paper dels centres en el TEA?
- Hi ha coordinadors en els centres? Qui són? Quina és la seva funció?
- Quina és la valoració que fa l'assessor LIC de l'evolució del projecte fins aquest moment?

ENTREVISTA INICIAL DEGANAT UVic

Objectiu de l'entrevista: Conèixer l'interès de la UVic per aquest projecte

Persones a entrevistar: Degà UVic

Desenvolupament de l'entrevista:

- Com s'assabenta la UVic d'aquest projecte?
- Qui està al cap d'aquest projecte?
- Com es fa la selecció de les escoles implicades?
- Com es manté la relació entre centres i universitat durant el desenvolupament del projecte?
- Com es fa la selecció dels estudiants implicats com a monitors dels TEA?
- Quina és la formació específica d'aquests estudiants per dur a terme la seva tasca en els TEA?

- Per què creu interessant la UVic prendre part d'aquest projecte?
- Quina és la funció de la UVic en el projecte?
- Què pot aportar la UVic en el projecte?
- Quin interès pot tenir pel projecte la participació de la UVic?
- Què espera obtenir la UVic amb aquest projecte?

ENTREVISTA INICIAL: DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

Objectiu de l'entrevista: Determinar quins referents té el departament d'educació per fer aquesta proposta.

Persones a entrevistar:

Desenvolupament de l'entrevista:

- Qui és el responsable dins el Departament d'Educació de la coordinació del TEA?
- Quins són els objectius que s'ha plantejat el Departament d'Educació per aquest projecte(TEA)?
- Quina relació hi ha entre TEA i PEE?
- Quan neixen els Plans Educatius d'Entorn? I els TEA?
- Quan es planteja la realització dels Tallers d'Estudi Assistit?
- Quan es comencen a dur a terme?
- Per què es planteja realitzar un projecte d'aquestes característiques?
- Com es fa el seguiment i avaluació de les TEA des del Departament?

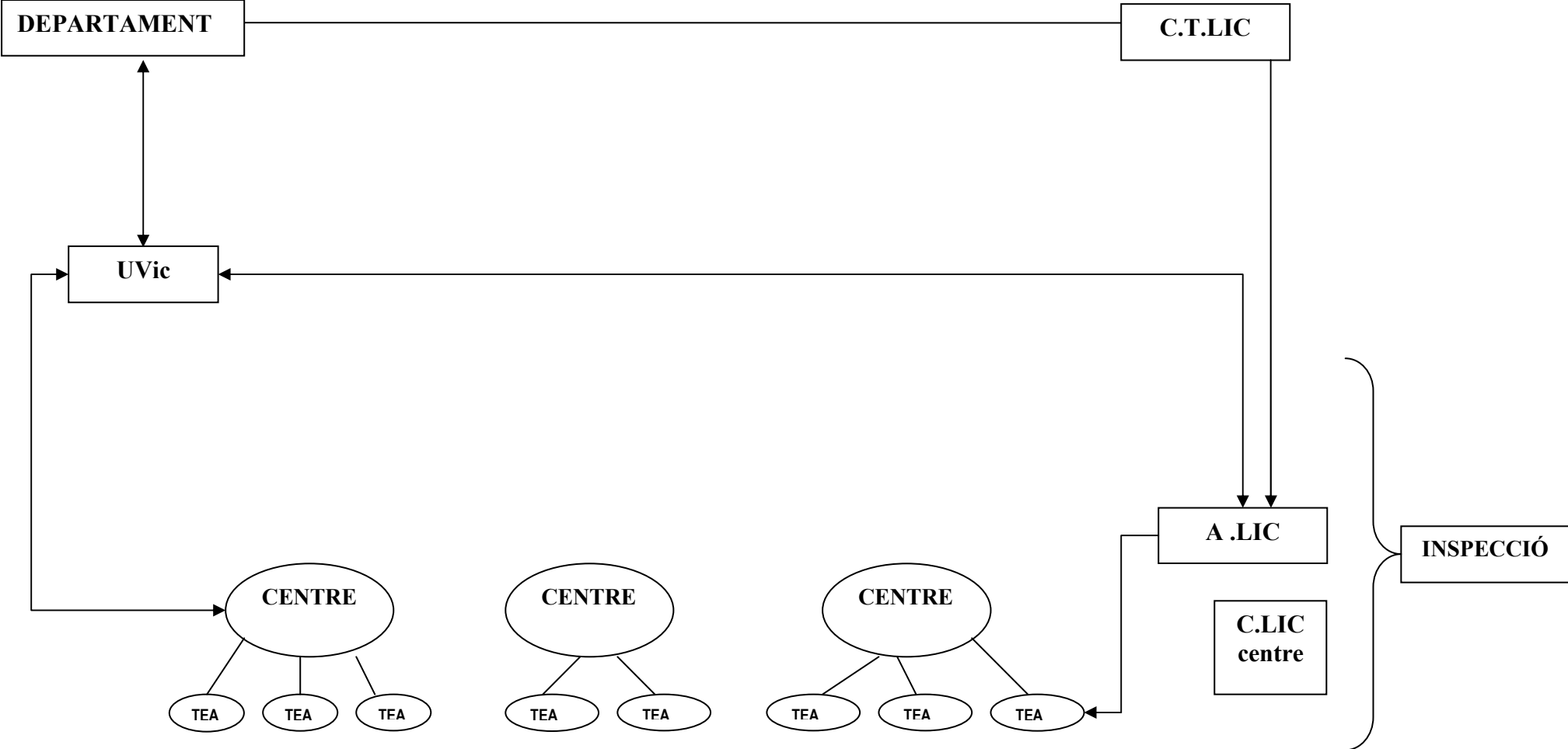
- Hi ha altres antecedents a dins o a fora de Catalunya/ Espanya/ Europa, que s'hagin utilitzat com a referents pel projecte? Hi ha documentació que es pugui consultar, al respecte?
- Per què s'escull aquesta àrea d'acció (comarca d'osona) per desenvolupar un projecte d'aquestes característiques?
- Es fa simultàniament en altres llocs de Catalunya un projecte d'aquest tipus?
- Es planteja expandir-ho en altres zones (en funció de la seva evolució) en un futur?
- Per què s'adrecen a la universitat (concretament a la UVic)?
- Quina coordinació hi ha durant el projecte entre Departament, UVic i centres implicats?
- Si és el cas, en quina freqüència s'estableixen relacions entre els tres estaments implicats?
- Hi ha documentació referent als Tallers d'Estudi Assistit?

Cal agrair el temps dedicat a respondre l'entrevista

Gravar l'entrevista

Oferir una còpia de la transcripció

ANNEXE 2: ORGANIGRAMA TEA

ANNEX 3: ENTREVISTA COORDINADOR TEA UVIC

Objectiu de l'entrevista: Determinar quina és la tasca del coordinador dels TEA i quina és la relació que manté amb els altres agents implicats.

Desenvolupament de l'entrevista:

- Quina és la seva tasca a la UVic?
- Quines són les funcions com a coordinador dels TEA? (des de l'inici del taller, fins ara)
- Quina és la relació amb els diferents agents implicats en el projecte? (tutors, assessors LIC, representants dels centres, Departament)
- Quins són els motius pels quals els estudiants parlen directament amb el coordinador?
- Pel què fa al tema dels substituïts. Per quin motiu es va creure necessari la seva introducció? Quina és la seva funció? Com es coordinen?
- Quines motivacions van portar-lo a involucrar-se amb els TEA?
- Quina va ser la primera impressió dels TEA?
- Quina valoració en fa actualment?
- Quins problemes ha detectat (si n'hi ha) amb el funcionament dels TEA? (a nivell UVic, centres, estudiants, Departament)
- Quins canvis, quines millores es podrien fer en els tallers de cara a propers cursos?

Demandar una segona entrevista després d'una de les reunions entre Coordinador/ Departament/ Assessors LIC/ Inspectors (que hi podria assistir a la reunió?)

ANNEX 4: ENTREVISTES ALS TUTORS DELS MONITORS

Objectiu de l'entrevista: Conèixer la tasca dels tutors en la formació dels monitors dels TEA així com el seguiment que fan en la seva formació i l'acompanyament que realitzen a aquests estudiants.

Persones a entrevistar: Tutors dels estudiants de la UVic que participen com a monitors dels TEA)

Data de l'entrevista:

Lloc de l'entrevista:

- Quin són els objectius de la formació inicial que van rebre els estudiants? Quin són els seus continguts?
- Quin són els objectius de la formació de seguiment? En quina periodicitat s'imparteix? Quin són els seus continguts?
- Hi ha alguna diferència en la formació específica que reben els monitors que imparteixen els Tallers a Primària dels de Secundària? Creus que hauria de ser diferent?
- En què consisteix la tasca de tutorització dels monitors dels TEA?
- Com estan responent els estudiants-monitors al programa de formació? *(els és útil, participen, tots responen igual o no)*
- Quins problemes, dubtes, qüestions, mancances els fan arribar els alumnes que es troben als tallers? *(En relació nanos, centres, coordinació centre, UVic)* Quina els incomoda més?
- Quina relació es crea entre el monitor i els alumnes?
- Quina relació es crea entre el tutor i els estudiants? Amb quin mecanisme es sosté aquesta relació? *(tutories, correu, trucades)* Amb quina freqüència s'estableix?

- Quin tipus de relació manteniu amb els centres implicats? Qui és el responsable? Si n'hi ha (de relació), s'ubica a través de la persona responsable del centre? (aclarir relació entre responsables i tutors)
- Com es manté la relació amb els altres agents implicats (*coordinadors LIC, Departament*)? Amb quina freqüència? Quin tipus de relació?
- Com valora fins ara la tasca feta pels estudiants?
- Quines expectatives teníeu dels TEA?
- Com veu fins ara el funcionament dels TEA? (*com estan anant,*)
- Quina va ser la motivació personal que el va dur a fer-se càrrec d'aquesta responsabilitat?
- Pel que fa a la llibreta de seguiment: Què és, qui la porta, la tenen tots els centres?
- Feu diari de les tutoritzacions? Si és així, podria accedir-hi?

ANNEX 5: ENTREVISTES COORDINADORS TEA ALS CENTRES

Objectiu de l'entrevista: Determinar quina és la tasca dels coordinadors dels TEA en els centres, i quina és la seva valoració dels tallers. També m'interessa valorar quin és el seu nivell d'implicació amb el projecte.

Persones a entrevistar: Persona responsable de la coordinació dels TEA en cada un dels centres implicats.

DATA: _____
CENTRE: _____ _____
RESPONSABLE: _____ _____

- Quina és la seva tasca en el centre?
- Quines són les seves funcions com a responsable dels TEA?
- Des de quan realitzen els TEA en aquest centre? Ha estat sempre el responsable dels TEA?
- Quines són les vies de comunicació amb els tutors dels alumnes (escola) que assisteixen als TEA?
- Quina relació hi ha amb els estudiants - monitors (UVic) dels tallers? Com es manté aquesta relació?
- Quina relació hi ha amb els alumnes dels tallers?
- Quina relació hi ha amb els altres agents implicats en el projecte? (UVic – amb qui, Assessors LIC, Departament)

- Com valoren aquesta relació?
- Quins criteris es van utilitzar per escollir els alumnes que assisteixen als TEA?
- Com se'ls va plantejar/enfocar els tallers als alumnes escollits? Com ho van rebre? I les famílies?
- A qui fan arribar els problemes que s'han anat trobant en el desenvolupament dels tallers?
- S'han resol aquestes mancances?
- Quina va ser la seva primera impressió dels TEA?
- Com els valora actualment? (Valoració general. Actuació dels estudiants. A nivell d'organització i coordinació.)
- *Ha canviat la seva visió dels TEA?*
- En aquest moment, el centre, ha observat alguna millora en els alumnes implicats?
- Quins són els aspectes positius que li han fet arribar els tutors, els alumnes?

ANNEX 6: OBSERVACIÓ TALLERS

PAUTA D'OBSERVACIÓ ALS TALLERS D'ESTUDI ASSISTIT

Fer graella d'observació, intentant recollir:

Organització dels tallers:

Com s'inicia el taller

Quines activitats es realitzen

Temporalització de cada activitat

Alumnes:

Quantitat i proporció nens/nenes

Problemàtica individual de cada alumne (perquè venen als TEA)
de moment, la meua percepció

Actitud dels alumnes als TEA

Llibreta de seguiment:

S'hi escriu cada dia?

Què s'hi escriu

Hi ha resposta (feedback)

GRAELLA D'OBSERVACIÓ:

DATA: _____

CENTRE: _____

MONITOR: _____

Distribució:

DURADA:

LLOC:

Característiques alumnes:

	<i>MONITOR</i>	<i>ALUMNES</i>
INICI		
ACTIVITATS		
TANCAMENT		

OBSERVACIONS:

Interacció monitors-alumnes:

ANNEX 7: GRUP DE CONVERSA ESTUDIANTS UVic

- S'enregistrarà.
- Al començar dir nom, centre, curs dels alumnes del tallers, estudis de formació
- Punts a valorar:

Pel que fa a la relació entre monitors i alumnes:

1. Relació amb els nanos
2. Organització de l'hora dels tallers
3. Organització del grup i metodologia de les activitats
4. Què us esperàveu trobar i què us heu trobat?
5. Quin aprenentatge heu fet com a monitors dels tallers?

Pel que fa a la relació amb el centre:

6. Problemes que es troben al centre
7. S'han resolt?
8. Canviaries alguna cosa de cara al curs vinent si tornessis a fer de monitor?
9. Faries aquesta feina sense cap compensació econòmica. Pels crèdits que et suposa?

ANNEX 8: TRANSCRIPCIÓ GRUPS CONVERSA ALUMNES

GRUP DE CONVERSA ALUMNES PARTICIPANTS DELS TEA:

Graella per la obtenció de dades del grup de conversa

OBJECTIU: Veure com els alumnes del centre viuen els tallers. Conèixer la seva opinió dels tallers realitzats.

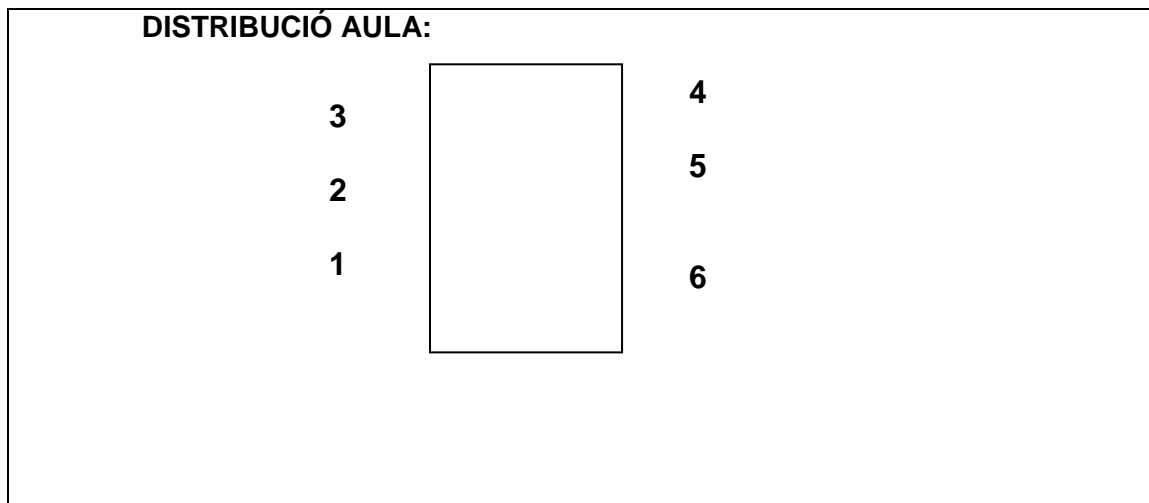
CENTRE:

DATA:

ALUMNES:

Nº	Nom	Edat/curs	Quan fa que són a Catalunya
1			
2			
3			
4			
5			
6			

DISTRIBUCIÓ AULA:

Recollir dades personals:

Nom

Edat/Curs

Temps que fa que són aquí?

Llengua de comunicació a casa/ escola?

Valoració personal:

- Per què es van apuntar als tallers d'estudi assistit?
- És el primer any que hi assisteixen?
- Què fan als tallers?
- S'ho passen bé als tallers?
- Què aprenen als tallers?
- Hi ha assistit regularment?
- Quan no hi ha assistit, per quin motiu?
- Han millorat els aspectes treballats als tallers? (en funció resposta pregunta 3, per exemple: *matemàtiques, llengua...*; buscar per què, demanar exemples per concretar: *he practicat molt les divisions, he millorat ortografia perquè fem dictats...*)
- Quina és la relació amb el monitor dels tallers?(què en pensen dels monitors? Els agrada? Com porta el taller?)
- Quina és la relació amb els altres companys del taller? (s'entenen o no, s'ajuden...)
- Gracies als tallers es troben millor a l'escola? (els ajuda o els estigmatitza)

Nº	Per què et vas apuntar als talleres d'estudi assistit?	És el primer any que hi vas?	Què feu als tallers?	Us ho passeu bé als tallers?	Què apreneu als tallers?	Hi vas sem
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Nº	Per quin motiu no hi has assistit?	Et van millor les matèries treballades als tallers?	Què penses dels monitors dels tallers?	Us enteneu amb els companys del taller? Us ajudeu?	
1					
2					
3					
4					
5					
6					

ANNEX 9: QUESTIONARIS ESTUDIANTS UVIC:

L'objectiu d'aquest qüestionari és conèixer el punt de partida dels estudiants que participen com a monitors en els tallers d'estudi assistit.

Data:.....

Nom i cognoms:

Estudis:.....

Curs:.....

Centre assignat:.....

Horari:.....Curs:.....

Nombre d'alumnes:

Lloc on fas els tallers:.....

Altres espais disponibles del centre:.....

1. Escribe el tipus de continguts i de treballs escolars que fas en el teu taller
2. Explica els principals problemes amb els quals t'has trobat fins ara en el teu taller (amb els alumnes, amb els espais, amb els recursos, en les relacions amb el centre, etc...)
3. Què trobes a faltar en els teves habilitats i coneixements de cara als tallers d'estudi assistit? Quina formació complementària necessaries?

ANNEX 10: MEMÒRIA ESTUDIANTS UVic:

Memòria que han de realitzar els estudiants com a part de la seva formació en els tallers d'estudi assistit.

- Descripció general del taller
- Anàlisi del grup d'alumnes del taller
- Descripció i valoració de les tasques realitzades al taller
- Valoració dels aspectes organitzatius del taller
- Propostes de millora sobre el funcionament dels tallers
- Valoració personal del treball realitzat
- Aprenentatges realitzats en relació la teva futura professió

ANNEX 11: QÜESTIONARIS PROPOSATS PER L'AVAUACIÓ DELS TEA EN PROPER CURSOS

1r QÜESTIONARI ESTUDIANTS

L'objectiu d'aquest qüestionari és conèixer el punt de partida dels estudiants que participen com a monitors en els tallers d'estudi assistit.

Data:.....

Nom i Cognoms:.....

Estudis:..... Curs:.....

Centre assignat:.....

Horari:.....Curs:.....

Nombre d'alumnes:

Lloc on fas els tallers:.....

Altres espais disponibles del centre:.....

4. És el teu primer curs com a monitor dels tallers d'estudi assistit?

SI

NO Cursos previs:

5. Si ja havies participat en els tallers com a monitor, quina valoració fas de la teva experiència anterior?

NEGATIVA

POSITIVA

MOLT POSITIVA

RAONS (cita les més importants):

1.

2.

3.

6. Has format part d'altres experiències educatives? Quines (monitor de colònies, casal d'estiu, classes de repàs,...)?

2n QÜESTIONARI ESTUDIANTS

L'objectiu d'aquest qüestionari és recollir el funcionament dels tallers

Data:.....

Nom i Cognoms:.....

7. T'has trobat en dificultats en la realització dels tallers?

SI

NO

En cas afirmatiu especifica quins:

Problemes amb el material i l'espai.....

Problemes amb l'actitud dels alumnes

No volen estar als tallers.....

No segueixen el ritme dels tallers.....

Interrompen la dinàmica dels tallers.....

Problemes en donar resposta a les diferents necessitats dels alumnes

Problemes de comunicació amb el centre;

Amb el coordinador dels tallers

Amb els tutors.....

Altres (especifica'ls)

8. T'ajuden les sessions de formació per resoldre les dificultats que et vas trobant?

SI Com:

-
-
-

NO Què voldries trobar?

-
-
-

3r QÜESTIONARI ESTUDIANTS

L'objectiu d'aquest qüestionari és recollir la vostra valoració dels tallers a final de curs

Data:.....

Nom i Cognoms:.....

9. T'has trobat en dificultats en la realització dels tallers?

SI

NO

En cas afirmatiu especifica quines:

Problemes amb el material i l'espai.....

Problemes amb l'actitud dels alumnes

No volen estar als tallers.....

No segueixen el ritme dels tallers.....

Interrompen la dinàmica dels tallers.....

Problemes en donar resposta a les diferents necessitats dels alumnes

Problemes de comunicació amb el centre;

Amb el coordinador dels tallers

Amb els tutors.....

Altres (especifica'ls)

10. S'han resolt aquestes dificultats?

SI

NO

En cas negatiu, quina creus que hauria estat la millor solució?

11. Com valoraries aquesta experiència en els següents aspectes:

(0: molt malament; 1: malament; 2:regular; 3: bastant bé; 4: bé; 5: molt bé)

a. Valoració personal del treball realitzat.....0 1 2 3 4 5

b. Experiència adquirida.....0 1 2 3 4 5

c. Aprenentatges.....0 1 2 3 4 5

12. Valoració dels tallers:

(0: molt malament; 1: malament; 2:regular; 3: bastant bé; 4: bé; 5: molt bé)

- a. Espai.....0 1 2 3 4 5
- b. Recursos disponibles.....0 1 2 3 4 5
- c. Coordinació amb el centre.....0 1 2 3 4 5
- d. Sessions de formació.....0 1 2 3 4 5

13. Comentaris o observacions a afegir:

Amb aquest qüestionari volem conèixer el vostre interès per participar en els Tallers d'Estudi Assistit

QÜESTIONARI ALUMNES

Data:.....

Nom i cognoms.....

Edat:..... Curs:..... Tutor:.....

Centre:.....

Nom del monitor:.....

1. És el primer curs que participes en els tallers d'estudi assistit?

SI NO Quantes vegades?.....

2. Per què et vas apuntar als tallers d'estudi assistit?

- JO VAIG VOLER APUNTAR-M'HI
- M'HO VA RECOMANAR EL TUTOR
- M'HO VAN RECOMANAR A CASA
- ALTRES

3. Què esperes fer al taller?

QÜESTIONARI CENTRES

L'objectiu d'aquest qüestionari és recollir el punt de vista dels centres pel que fa al funcionament dels tallers el curs 2007-2008

CENTRE:				
RESPONSABLE DELS TALLERS:				
Nº Tallers	1	2	3	4
Monitor:				
Nº alumnes/taller				
Curs:				
Horari				
Espai				

1. Indiqueu les incidències principals amb les quals us heu trobat durant el curs en els tallers del centre

Tipus incidència	Observacions
Estudiants-monitors	
Alumnes	
Organització	
Coordinació	
Relacions UVic	
Altres	

2. Comentaris a fer dels aspectes següents:

	Observacions
Estudiants-monitors	
Alumnes	
Organització	
Coordinació	
Relacions UVic	
Altres	

3. Quines propostes de millora caldria començar a estudiar de cara al proper curs per resoldre els problemes anteriors?

-
-
-

(Enviar el qüestionari respòs, prèviament us l'enviarem per e-mail, a l'adreça: elisenda.guell@uvic.cat)